ابوهریره

رضی الله عنه

ليكوال: محمدعلي الدوله
ژباړن: عبدالمتين "متين"

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځانګړ تیاوي:

نوم :ابوهريره رضی الله عنه
ليکوال :محمدعلي الدوله
فارسي ژباړن: محمد ګل ګمشادزهي
پښتو ژباړن:عبدالمتين "متين"
کمپوز: رياڼ علمی مرکز

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړلیک

صفحه	سرلیک
	دوسي ځوان
	مسلمان ځوان
	مهاجر مؤمن
	د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره
	د بحرین امیر
	ښوونکی صحابي
	دمدینې امیر
	پرهېزګار عابد
	د ابوهریره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ
	د ابوهریره یاد ژوندی پاتي شو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هيله او مننه

درنو لوستونکو! مخ ته پروت کتاب مو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د نژدې ملګري او ستر صحابي حضرت ابوهريره رضی الله عنه ژوند، سيرت، کړه وړه او ... پکي ځېړل شوي دي يوه ورځ راته يوه ملګري چي له نيټ نه يې رااخستی وو، راکړ. تر لږ لوستلو وروسته مي هوډ وکړ چي پښتو ته يې واړوم، خو داچي نه مي تر اوسه ژباړه کړې وه اونه مي ځان دهغې وړ باله خو ميني يې دې ته وهڅولم چي دا کار وکړم.

کتاب د کمپيوټر په يوه پروګرام کي او مايې په بل هغه کي ژباړه شروع کړه، د ژباړي وخت اوږد نشواو نژدې په دوو اونيو کي له نورو کارونو سره يو ځای خلاص شو.

درنو لوستونکو! څنګه چي مي مخکي وويل، تر اوسه مي ژباړه نه وه کړې، نو ممکن ډيري تېروتني ولري، هيله ده غذر مو ومنئ.

په پای کي د خپل مشر تره له کشر زوی بشير احمد ريان نه مننه کوم چي د کتاب په کتلو، ډيزاين او چاپ کي يې تر ماډېري منډي کړي دي، کور يې ودان او له الله تعالی نه ور ته اجر ونه غواړم.

ستاسو د کاميابي په هيله.

عبدالمتين متين

۲۰۰۹مارچ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ

✶ هغه چا ته چي د انسانيت د ستر لار ښود صلی الله علیه وسلم او د هغه د ملګرو د ژوند او کړنو په رڼا کې خپلې چارې پر مخ بیایې.

✶ خپل پلار او ترونو ته مي چي تر اوسه يې زما غوښتنو ته په نه ځواب نه دی راکړی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دو سي ځوان

عبدالشمس بن صخر، له سلګونو عرب دوسي ځوانانو څخه يو وو چې ديمن په يوه څنډه کې اوسېده. چا ورته پام نه کاوو، ځکه يتيم او فقير وو. په دوولس کلنۍ کې د پلار له نعمت څخه محروم او مور يې د هغه سرپرستي په غاړه واخسته. ډېرې کسانو په ابوهريره باله، لږشمېر هغو په عبد شمس پېژاند. ابوهريره د هغه مستعار نوم وو چې کورا و خپلوانو ورته پرې غږ کاوو او په دې نوم مشهور شوی وو. هغه پخپله دا نوم خو ښاوو، ځکه دې نوم يې د پلار ياد او خاطره په زړه کې ژوندی کوله چې په وړوکوالي کې د هغه له نعمت څخه محروم شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کيسه داسي وه چي عبدشمس په ماشومتوب کي د يوې کوچنۍ او صحرايي پشي سره زياته مينه درلوده. د ورځي به يې په غېږ کي نيوه او چي د مال په پوونه به بوخت وو، له هغې سره به يې لوبې کولې او د شپې له خوا به يې د ونې په ډډه کي پرېښوده. بله ورځ چي به بيا صحرا ته تو هغه به يې پيدا کوله او په غېږ کي به يې نيوله.

دا کار يې تکراراوو، پلار يې له دې امله دا کنيه (ابوهريره) په هغه کېښوده. ابوهريره سره له دې چي له خپل پلار سره کم وخت تېر کړی وو، ولي شوخ طبعي، د ښکلو نکتو بيانونه او ګپ شپ يې له هغه څخه په ميراث وړی وو، نو ځکه يې ملګرو ژر ورسره مينه کوله او هغه يې ملګری کاوو، خو فقيري او يتيم والي هغه د خلکو په وړاندي کم اهميته ځلاوو. د هغه مقام کمېده، ارزوګانې او لوړ پروازونه يې له مينځه وروړل.

کلونه تېر شول، هغه همداسي شپني کوله، د عمر شپې يې په دښتو، غرونو او درو کي په ګرځېدا تېرېدې. کله يې په ژورو درو، کله به د لوړو غرونو په څوکو او کله به په پلنو دښتو کي چي له هر لوري به غرونو چاپېر کړې وې، ليدل کېده.

له يوائي والي سره يې مينه وه، ډېر وخت به له خپلو شپنو ملګرو ليري ګرځېده، يوازي کښېناست او د خپل نفس تزکيه يې کوله. فکر ته يې تازه والی او ښکلا وربښله. شاوخوا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په غور تر نظر لاندي نيوه. د شپې يې د اسمان له ليدنې خوند اخيست. د سپوږمۍ ښکلې منظرې د هغه زړه له خوښۍ ډکاوو. په مياشت پېښو شپو کي د ځلاندو ستورو ننداري د هغه حيرانتيا راپارولـه او هغه يې له ځانه ناخبراوو، تر ټولو ستورو يې د سهيل ستوري ډېر خوښاوو، ځکه سهيل هغه ستوری وو چې يمنيانو يې تل په خپلو شعرونو کي ښکلا بيانولـه او د هغه ژېړ بخون نارنجي ځليدونکی رنګ يې د خوښۍ وړ وو.

لکه يو شاعر چي وايي:

وسهيل كوجنة فی اللون　　وقلب المحب فی الخفقان

(سهيل د معشوق په زلفو او سترګک وهل يې د عاشق د زړه په نارامۍ کي پاته کيږي.)

د ورځو ګرځېدلو، د مياشتو، فصلونو او کلونو تېرېدلو د ابوهريره په فکر او زړه کې بل ډول تاثير واچاوو، ځکه هغوی ټولو فکر کولو او تدبر ته هڅاوو او هغه بتان چې قريشو لمانځل او د هغوی په وړاندي يې احترام کاوو، د ه ته خوار او کم ارزښته ول. هغه داسي وده کوله چې د ځمکي او اسمان له خدايه جل جلاله پرته چې ډېری عربانو پرې ايمان درلود، د بل څه احترام ونه کړي. عربانو ايمان درلود چي خدای جل جلاله هر څه پيدا او موجود کړي دي. ولي خپل ايمان يې بتانو ته په غاړه ايښودنه چې د خدای جل جلاله شريکان يې بلل، فاسد کړی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره وده وکړه او ځوان شو، البته پوه او د توجه وړ. خدای جل جلاله هغه ته عقل، لوی بصيرت او پوه زړه ورکړی وو. هغه ددې ځانګړتياوو په درلودلو د نورو دوسي ځوانانو څخه غوره وو. په هغوی يې برتری درلوده او احساسوله يې چې دا وړتياوی ورته خدای جل جلاله د نېستي، تنګلاسي، بې پلاري او په قوم کې د هغه د ټيټې رتبې په بدل کې ورکړې دي، خو قوم د هغه امتيازاتو ته پاملرنه نه کوله، ځکه ناپوهي د هغوي په ټول ژوند پرده غوړولې وه. د يادو شويو ځانګړتياوو په درلودلو سره بيا هم ابوهريره و نتوانېد چې خپل مقام د قوم په وړاندې لوړ کړي او همداسي نوم ورکی يې ژوند کاوو.

لکه څنګه چې وويل شول، ابوهريره وړوکوالی د دوس د قبيلې په منځ کې تېر کړ، لمړی د پلار د مهرباني او محبت تر سيوري لاندي شپون وو، بيا نا توانه يتيم او وروسته پوه، قوي او شريف ځوان شو. سره له دې چې نېستمن وو، خو قناعت يې درلود. لوی او له هر ډول ناوړه رويې پاک شخص وو. لومړی يې د قوم نظريو او اعتقاداتو ته وکتل خو د هغوی کړه او کړنلاره يې خوښه نه شوه. په داسې څه پوري ګرځېد چې مات زړه او تږيو شونډو ته يې ارامتيا او لمدوالی وبښي او سرګردانه عقل يې رهبري کړي. هغه د سالمي عقيدې او ټينګ دين په لټه کې وو. ايا د هغه لپاره لاره وه؟ هغه منتظر پاتي شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مسلمان ځوان

د دوس قبيله د خپل بت (ذی الخلصه) په لمانځنه لار ورکې شوې وه لکه څنګه چې نور عربي قبائل د خپلو بتانو په فتنه او فساد کې راګير شوي وو. د دوس قبيلې ياد شوي بت ته احترام درلود او عبادت يې کاوه، باور يې درلود چې بت کولای شي دوی ته ګټه او تاوان ورسوي، هغوی ته څه وبښي او يا ورڅخه کوم خطر لرې کړي او د هغوی د ژوند په تېرېدونکو ښو او بدو پېښو کې تاثير واچوي. له دې امله يې خپل بت ته ښکلی ځای جوړ کړی وو او يو کس يې ورته د ساتونکي او خدمتګار په نوم ټاکلی و، چې د بت پالنې تر څنګ يې سيلانيانو ته ښه راغلاست هم وايه. د دوس د قبيلې ټول وګړي له زاړه تر واړه د هغه ليدلو ته تلل، هغه ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې ډالۍ وړاندې کولې، د هغه د خوښې لپاره يې له نذر کړيو حيواناتو سرونه پرې کول. د کال په ځانګړيو ورځو کې د ذی الخلصه په وړاندې درېدل، هغه ته يې د احترام او تکريم مراتب وړاندې کول، د هغه په چاپېر يې طواف کاوو او ځانونه يې په هغه پورې موښل. کله چې ابو هريره ليدل چې قوم يې داسې کارونه کوي، هغوی يې ناپوه، بې علمه او له حقيقت څخه لرې بلل، له ځان نه به يې پوښتل: ولې هغوی د ډبرې په چاپېر ګرځي راګرځي؟

سره له دې چې له خپل قوم سره د هغوی بت ته تو، اما مينه او اړيکې يې چې نسبت هغوی بت ته درلودې او هغه يې خپل خدای باله، ده له ځان څخه نه ښودې او د هغوی په ادابو او رسومو کې يې ګډون نه کاوو.

يوازې د تفريح او ساعت تيرې لپاره هلته ورتو. څه چې به يې ليدل يا اورېدل پام يې نه ورته کاوو. هغه ملګری نه درلود چې د قوم په اخترونو او جشنونو کې ګډون ونکړي، خو مور يې هڅاوو، د ذی الخلصه له قهر څخه يې بېراوو او ټينګار يې پرې کاوو چې خامخا په مراسمو کې ګډون وکړي.

نو ځکه يې د مور د ډېر ټينګار له امله پکې ګډون کاوو، خو د قوم په اندونو يې باور نه درلود، له بل لوري يې جرائت نه کاوه چې د هغوی له کړنلارې منکر او د هغوی کارونه جاهلانه وبولي، که يې د هغوی کارونه ټوکې بللای څه يې نه درلودل چې د هغوی ځای ونيسي او قوم د هغه په لور وبولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ذی الخلصه يو ازينی بت نه وو چي دوی يې احترام او تعظيم کاوو (ولي ډېره پاملرنه يې هغه ته کوله)، بلکې د ذی الکفين او ذوشریٰ په نومو نو دوه نور بتان هم همداسي ول.

د دوس قبيلې د هغوی هر يوه لپاره ودانۍ جوړه کړې او خدمتګاران يې ورته نيولي وو، د هغوی لپاره يې هم ورځي معلومې کړې وې، چي په هغو ورځو کي ورتلل، د هغوی په وړاندي يې عبادتونه او اطاعتونه کول او هغوی ته يې احترام کاوو.

ذولکفين عمرو بن حممۀ الدوسی جوړ کړی وو او د هغه له مړيني وروسته يې زوی حبيب بن عمرو ساتنه کوله او د بت اړوند کارونه يې سرته رسول.

د ذوالشری بت لپاره يې په ښه ځای کي ودانۍ جوړه کړې او ډېره ځمکه يې د هغه اړوند ګرځولې وه، چي ښکلی ليدځای يې درلود، په دې ترتيب چي اوبه له يوې چينې چي د غره په ملا کې يې ځای درلود، روانې وې او د ذوالشری له څنګ څخه تېرېدې، خلکو به لومړی د چينې په اوبو ځان مينځه او بيا به ذوالشری ته حاضرېدل. ابو هريره چي څنګه لوی بت، ذی الخلصه سپک او بې ارزښته ګاڼه همدارنګه يې همدغو دوو ته هم کومه پاملرنه نه کوله.

کله چي به يې ليدل د قبيلې رئيس او د هغوی مشر (حبيب بن عمرو بن حممه) يې قوم ذی الکفين ته بيايي، د هغه لپاره د دغو دوو بتانو سپکوالی او ناڅيز تيا نوره هم زياتېدله. ځکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

په کراتو یې له هغه نه اورېدلي وو چې ویل به یې: زه پوهېږم چې نړۍ پیدا کوونکی لري خو نه پوهیږم چې څوک دی؟

ابوهریره له ځان سره ویل: موږ نه پوهېږو چې د نړۍ پیدا کوونکی څوک دی، نو بیا ولې د مخلوق او پیدا شوي څیز عبادت وکړو؟

په دې کش مکش کې د دوس د قبیلې له مشر، په وه او هوښیار شاعر طفیل بن عمرو څخه د خلکو په منځ کې حیرانوونکی داستان خپور شو. په داسې حال کې چې هغه یې یوه عجیبه او غریبه پېښه بلله، په پوره ادب او زور یې یوه او بل ته بیانوله. د پېښې تفصیل د طفیل بن عمرو په وینا داسې وو:

(د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم، هلته مې د بنی هاشمو د یو ه کس سره ولیدل چې ویل یې "زه د خدای جل جلاله استازی یم، خلک توحید او یووالی ته رابولم." ما په هغه ایمان راووړ او له هغه مې وغوښتل چې ما ته اجازه راکړي تر څو خپل قوم ته لاړ شم او هغوی اسلام ته راوبولم.

همدارنګه له هغه مې وغوښتل چې ما ته دعا وکړي چې خدای جل جلاله زما مرسته په یوه ښکاره دلیل سره وکړي څو زما د خبرې د رښتینتوب دلیل وي. پیغمبر صلی الله علیه وسلم ما ته دعا وکړه او زه راغلم، کله چې خپلې سیمې ته ورسېدم او له هغې غونډۍ نه چې زما د قوم کورونو ته نژدې وه راکښته کیدم، روښانه نور مې د امسا له سر څخه وځلېد،

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپل قوم ځو کسه چې په هغه ځای وو دا نور یې ولید، تر څو چې هغوی ته ورسېدم ورته مې خپله کیسه وکړه او هغوی مې اسلام ته وبلل، متاسفانه هیڅ یوه ریښتنی ونه ګڼلم، له پلار او ښځې پرته مې هیچا زما دعوت ونه مانه.)

ابوهریره ددې خبر له اورېدلو سره ټکان وخوړ او دومره خوشحاله شو چې تر هغه وخت پوري په کومه خبره دومره نه وو خوشحاله شوی. که له موره نه ډارېدای، د هغې ورځې له غرمې مخکې کورته ګرځېده په کومه چې یې یوه چوپان ملګري ورته دا کیسه اورولې وه، طفیل ته ورتلی تر څو د هغه داستان د هغه له خولې واروي، خو غوره یې وبلله چې نیمه ورځ نوره هم تېره، د خپل همېشني عادت سره سم په ټاکلي وخت کورته لاړ شي او له هغه وروسته طفیل ته ورشي، د شپې ورسره ووینې او کیسه یې واوري.

دهغې ورځې له لمر لوېدا وروسته یوه شېبه له مور سره کښېناست او ترې یې اجازه وغوښته څو طفیل ته لاړ شي او د داستان څرنګوالی د هغه له خپلې خولې واوري.

مور یې وویل: "لاړ شه، خو پام کوه د هغه په څیر بې دینه نشې، خپل دین بدل نکړې او دهغه چا کار چې ټولو خلکو عاقل او هوښیار باله تکرار نه کړې."

ابوهریره لاړ او دطفیل کورته ورسېد. د داخلېدو اجازه یې وغوښته. طفیل ښه راغلاست ورته ووایه او په ورین

(c) ketabton.com: The Digital Library

تندي يې هر کلی وکړ، هغه ته يې په نرمه بستره دکېناستلو اشاره وکړه.

ابوهريره وويل: " کاکاجانه! راغلم، تر څو هغه هاشمی کس چې ته ورسره په مکه کې مخ شوی يې او ادعا کوي چې د خدای استازی دی را وپېژنې."

طفيل وويل: "ګرانه وراره! په خدای قسم چې هغه په رينښتيا پيغمبر دی. ما په هغه ايمان راوړی او د هغه پيروي کوم. ځکه انسان حق او حقيقت ته بولي، ته پوه او هوښيار سړی يې او زه خبر شوی چې په ذی الخلصه کې څه نه وينې. نو د خدای جل جلاله په دين چې دخپرولو لپاره يې وروستنی پيغمبر موږ ته را لېږلی دی، ايمان راوړه."

ابوهريره وويل: " هيله کوم لومړی راته دخپل ايمان راوړلو کيسه وکړې، ځکه د اورېدلو يې ډېره مينه لرم."

طفيل وويل: " زما دايمان راوړلو کيسه داسي وه چې د عمرې د ادا کولو لپاره مکې ته لاړم. هلته د قريشو د ډلې څو وګړي راته راغلل او ويې ويل: <اې طفيله! ته زموږ خاوري ته راغلی يې، دلته يو کس دپيغمبري دعوه کوي او موږ يې ستړي کړي يو. نه پوهېږو له هغه سره څه ډول رويه وکړو، زموږ يووالی يې له منځه وړی، زموږ د دستورونو مانع ګرځېدلی، خبري يې سحر دي، د پلار او زوی، مېړه، ښځې او ورور تر منځ جدا والی راولي. ورور له وروره او ښځه له مېړه جدا کوي، ډارېږو هسې نه هغه څه چې موږ ته مخ کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي تا او ستا قوم ته درنشي. هڅه وکړه هيڅکله له هغه سره خبري ونکړې، خبرو ته يې غوږ کښېنږدې.>

په خدای قسم دومره يې راته وويل چې هوډ مي وکړ د پيغمبر صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره به نه اورم او نه به ورسره خبري کوم، ان تر دې چې غوږونه مي له پنبې ډک کړل، څو مي د هغه خبري غوږ ته و نه رسيږي.

د هغې ورځي په سهار چې مسجد ته لاړم، د خدای رسول صلی الله عليه وسلم مي وليد چې د کعبې تر څنګ ولاړ او لمونځ يې کاوو. هغه ته نږدې شوم او څه خبري مي يې واورېدې، ډېر ښکلی او اورېدونکی کلام وو. له ځان سره مي وويل: مور مي عزا ته کښېني، په خدای قسم چې پوه سړی او هوښيار شاعر يم، ښه او بد يو له بله پېژندلای شم او څه را نه پټ نه دي، نو څه کولای شي چې ما د هغه د خبرو له اورېدلو را وګرځوي!؟ هغه څه چې وايي که ښه وو منم يې او که بد وو ردوم يې.

ځکه تم شوم، څو د خدای رسول صلی الله عليه وسلم کور ته وګرځېد، زه يې هم له شا روان شوم، کور ته يې ورسېدم، هغه صلی الله عليه وسلم کور ته ننووت، زه هم په هغه پوري داخل شوم او ومي ويل: اې محمده صلی الله عليه وسلم! قوم دې ما ته داسي او هاسي وويل او دومره يې درڅخه وډارولم چې غوږونه مي له پنبې ډک کړل څو ستا خبري وانه ورم، خو د خدای خوښه دا وه چې ستا څه خبري واورم، وينم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ښې خبري دي، نو هغه څه چي له اسلامه په خپل واک کې لري راته ويې وايه.

رسول الله صلی الله عليه وسلم اسلام راته وړاندي کړ او د خدای جل جلاله د کلام څو اياتونه يې راته تلاوت کړل. په خدای قسم چي تر هغه مهاله مې داسي ښکلی کلام نه وو اورېدلی اوتر هغه مي عادلانه دستور نه وو ليدلی. هغه وخت مسلمان شوم، د حق شاهدي مي ورکړه او ومي ويل: اې دخدای پيغمبره! زه په خپل قوم کي ځای لرم او خبره مي مني، اوس چي هغوی ته روان يم، غواړم اسلام ته يې دعوت کړم، ماته دعا وکړه او له خدايه راته وغواړه چي يوه ښکاره نښه راکړي. تر څو زما د دعوت ملاتړ شي. رسول صلی الله عليه وسلم داسي دعا راته وکړه: "خدايه!! هغه ته نښه او ښرګندونه ورکړې."

له انحضرت صلی الله عليه وسلم نه مي اجازه واخيسته او د خپل قوم په لور لاړم. کله چي زموږ کورونو ته څېرمه غونډۍ ته ورسېدم د خدای په امر مي تندي کي د دوو سترګو ترمنځ رڼا پيدا شوه، ومي ويل: خدايه دا نښه چي دي پر ما پېرزو کړه په بل ځای کي يې راکړه، ځکه قوم به مي ګمان وکړي چي د دين د پرېښودلو له امله مسخه شوی يم. هغه وخت رڼا امسا ته نقل شوه. هغه خلک چي د اوبو په چاپېر سره يو ځای شوي وو، دا نور چي پر لکړه مي د څيراغ په څېر راځېده وليد، يوه او بل ته يې وروښود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه ورو ورو له غونډۍ کښته راغلم، څو هغوی ته ورسیدم، له لیدني او ښه راغلاست وروسته مي هغوی ته خپل داستان ووایه او هغوی مي سلام ته راوبلل ولي هغوی زما خبري ونه منلې او ایمان یې نه راووړ، له هغوی جدا او د کور په لوري روان شوم. کله چي کور ته ورسېدم پلار مي د ښه راغلاست لپاره راغی، ورته مي وویل: پلار جانه له ما څخه لیري شه! زه له تا څخه نه یم او ته له ما څخه. پلار مي وویل: ولي زویه؟ ومي ویل: زه مسلمان او د محمد صلی الله علیه وسلم دین مي منلی دی. پلار ځواب راکړ: زویه! زما دین هم ستا دین دی.

ومي ویل: لاړ شه، ځان ومینځه او پاکي جامې واغونده. بیا راشه څه چي مي زده کړي تاته یې در وښیم.

بیا مي ښځه راغله هغې ته مي هم د پلار په څېر ځواب ورکړ، هغه هم مسلمانه شوه.

وروسته مي د قبیلې خلک اسلام ته راوبلل، خو هغوی زما دعوت ونه مانه.")

طفیل خبري کولې او ابوهریره ورته غوږ نیولی وو. د هغه خبري یې په زړه او غوږونو اورېدې، کله چي د طفیل کیسه پای ته ورسېده د ابوهریره څېره له زیاتې خوشحالي د برېښنا په څېر وځلېده او ویې ویل: ای ابو عمرو! مهرباني وکړه هغه خبري چي په دې پیغمبر صلی الله علیه وسلم نازلي شوي او تاته یې ویلي، راته ووایه چي وایې ورم او خوند ترې واخلم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفیل ومنله او یو څو ایاتونه یې ورته تلاوت کړل. ابو هریره ونشو ای کولا ی چې خپل ځان کنترول کړي، چیغه یې کړه او ویې ویل : څومره ښکلې او با عظمته کلمې دي.
طفیل همدا سې ادامه ورکړه .
ابو هریره بیا چیغه کړه او ویې ویل: "ابو عمرو ! بس دی.
په خدای قسم تر اوسه مې د دې کلام په څېر کوم کلام نه دی اورېدلی او له هیڅ عرب نه دا امید نه لرم چې د دې په څېر کلام یې ویلی وي، دا خبري د انسان کلام نه دی. زه شاهدي ورکوم چې له خدای جل جلاله پرته معبود نشته او محمد د هغه استازی دی. اوس زه هم ستا په دین شوم او په هغه څه مې ایمان راوړی چې تا پرې راوړی دی."
طفیل د ابو هریره له ایمان راوړلو څخه خورا خوښ شو او ویې ویل د خدای شکر دی چې ته یې په اسلام مشرف او د دوژخ له اوره یې نجات درکړ."
ابو هریره، طفیل ته وکتل او ویې ویل: " اوس راته د رسول الله صلی الله علیه وسلم د سیرت او دعوت په اړه ووایه چې د خپل قوم په منځ کې څنګه وو؟ "
طفیل وویل : " خدای تعالی جل جلاله لس کاله وړاندې هغه په پیغمبری مبعوث کړ او لومړني ایاتونه چې یې ورباندې نازل کړل ، دا دی :
بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ 1 خَلَقَ الإِنسَانَ مِنْ عَلَقٍ 2 اقْرَأْ وَرَبُّكَ الأَكْرَمُ 3 الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ 4 عَلَّمَ الإِنسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ 5

ژباړه : "ولوله دخپل رب په نوم سره چي د ټولو جوړونکی دی. جوړ يې کړ انسان د چکه وينې څخه. لوله او ستا رب لوی کريم دی چا چي علم وښود په قلم سره .ويې ښودل انسان ته هغه څه چي دی نه پرې پوهېده."

خدای تعالی جل جلاله خپل پيغمبر صلی الله عليه وسلم د قريشو د غوره خلکو يعنی بني هاشمو څخه غوره کړ. هغه د مور په ګېډه کي وو چي پلار يې وفات شو. د پلار له مړيني وروسته دهغه سرپرستي خدای جل جلاله دهغه په نيکه عبدالمطلب واچوله. له عبدالمطلب وروسته ابوطالب دهغه ساتنه او پالنه په غاړه واخسته، تر څو چي لوی او ترې جدا شو. د وحی له نزول وروسته يې خلک په پټه اسلام ته دعوت کړل، په دې وخت کي څلوېښت شاوخوا نرانو، ښځو او ماشومانو پرې ايمان راووړ.

بيا يې دخدای جل جلاله په امر دعوت ښکاره کړ. قريشو په هغه باندي ملنډي وهلې او ملګري يې ورځورول، تر څو دوی مجبور شول د خپل دين د ساتني په خاطر حبشې ته هجرت وکړي.

هو محمد صلی الله عليه وسلم خلک توحيد يووالي ته بلل او د ډبرو او بتانو له عبادت څخه راګرزول. همدارنګه هغوی يې ريښتياويلو، امانتداری، صله رحمي، ښه ګاونډيتوب،

(c) ketabton.com: The Digital Library

له محارمو ځان ساتلو او دوینو د تویولود مخنیوي خلکو ته امر کوي او د دراوغو د شاهدي ، دیتیم د مال د خوړلو ، په پاک لمنو ښځو پوري د تهمت ویلو او نورو بدیو خلک را منع کوي. ویل یې چې صرف د خدای عبادت وکړئ او څوک مه ورسره شریکوئ. لمونځ وکړئ، خپل مالونه په ښکو لارو کې ورکړئ. اې ابو هریره! د خدای جل جلاله د رسول صلی الله علیه وسلم په اړه باید ووایم چې تر اوسه مې د هغه په څېر څوک پوره او ښکلی نه دی لیدلی.

څېره یې ښکلې او ټول خویونه یې ښه دي. بدني نیمګړتیا نه لري، ښکلی، رېښتیني، امانتدار ، نرم خویه او همېشه موسکی دی. هر څوک چې یې ویني ملګری کېږي یې او باور وربادي کوي، که څه هم دین یې نه وي منلی. ما ترې غوښتنه وکړه چې له ما سره لاړ شي او زما قوم اسلام ته دعوت کړي.خو هغه ونه منله او ماته یې وویل چې خپل قوم ته لاړ شي، هغوی اسلام ته راوبولي او په قوم(قریشو) باندي د هغه له کامیابي وروسته ورسره یو ځای شي.

ابوهریره یو ځل بیا طفیل ته وکتل او ویې ویل: شاهدي ورکوم چې له الله جل جلاله پرته بل معبود وجود نه لري او محمدصلی الله علیه وسلم د هغه استازی دی. زه به مې قوم دې شاهدي ته دعوت کړم، څو خدای جل جلاله هغوی ته له ناپوهي، شرک او بت پرستي څخه خلاصون ورپه برخه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خدای شکر ادا کوم چي زما سترګي، غوږونه او زړه يې اسلام ته هدايت کړل. اې ابو عمرو! تاته دي هم الله تعالی د خير بدله درکړي چي زما د هدايت زمينه دې اسانه کړه.

ابو هريره ډير ژر هغه څه ياد کړل چي له طفيل نه يې زده کړي وو. لمونځ کول يې له هغه زده کړل او په ډېر ښه ډول يې ادا کاوو. ابو هريره له دې وروسته خپل قوم ته د اسلام او توحيد بلنه ورکړه، له شرک او بت پرستي څخه يې منع کړل.

بل پلو کله چي يې د قبيلې وګړي پوه شول چي ابو هريره مسلمان شوی او د دوی له دين څخه اوښتی نو يې د هغه په ځورولو شروع وکړه او په هغه څه چي ده کړي وو ملامتاوو يې. د ټولو په سر کي يې مور ځای درلود چي تر ټولو سخت دريځ ه بلل کيده، مور يې ټينګار کاوو چي ابو هريره خپل نوی دين پرېږدي او د پلرونو اونيکونو دين ته بېرته وګرزي.

ابو هريره د مور په ځواب وويل: "مور جانې! کوم دين چي مي منلی مکمل او په حق دی. خدای جل جلاله له دې دين پرته بل دين نه مني."

مور يې نه منله او همېشه يې ځوراوو. اخر ابو هريره وروستنی ځواب ورکړ او پوه يې کړه چي هيڅکله به خپل نوی دين بدل نه کړي او په دنيا کې به يې په هيڅ څيز ورنه کړي.

ابو هريره او طفيل، اسلام ته د دوی د قوم په دعوت کي ډېر کوښښ وکړ، خو هيچا يې دعوت ونه مانه. ځکه بت پرستي د هغوی په مېنځ کي زور موندلی وو، بدی او ناوړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کارونه هغوی کي دې ځای ته رسېدلی وو چي له اخلاقي ښېګڼو نه يې منع کول.

طفيل له دې بې ګټې هڅو په تنګ شو. ځکه هغه شريف او مخور کس وو او هيله يې درلوده چي قوم به يې دعوت ومني، خو دا هيله يې پوره نشوه. د يوه کال په جريان کې يې له پلار، ښځي او ابوهريره پرته بل چا دعوت ونه مانه.

نو ځکه مات او اريان پاتي شو، نه پوهېده چي کوم کار ته لاس واچوي او څه وکړي؟

يوه ورځ ناڅاپه طفيل ابوهريره ته وويل غواړم رسول الله صلی الله عليه وسلم ته لاړ شم او د خپل قوم شکايت ورته وکړم.

د ابوهريره زړه ددې خبري د اورېدلو څخه ټکان وخوړ او طفيل ته يې وويل: ما له ځان سره نه بيايې چي د خدای رسول ووينم او بيعت ورسره وکړم؟

طفيل وويل: قريش په ډېره تېزي له رسول الله صلی الله عليه وسلم او له هغه چا سره چي د هغه مبارک ملګري شي دښمني کوي. ډارېږم که مکې ته راسره لاړ شې، په تکليف دي نه کړي. قريش زما احترام د مخکنيو اړيکو چي له هغوی سره يې لرم او د هغه حيثيت له کبله چي په خپل قوم کې يې لرم، ساتي. خو ستا په اړه نشم ويلای چي ازار دي نه در ورسوي. نو ځکه ابوهريره پاتي شو او طفيل له مجبوری تنها مکې ته لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورغی او ویې ویل: د دوس قبیله زما په وړاندې ودرېده، نافرماني یې وکړه او له اسلام نه یې مخ واړاوو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لاسونه د اسمان په لور پورته کړل. طفیل وایي: فکر مې وکړ ان حضرت صلی الله علیه وسلم مې قوم ته ښېرا کوي نو ځکه ډېر خوښ شوم، خو ومی لیدل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم داسې دعا ورته وکړه: "خدایه! د دوس قبیلې ته هدایت وکړې او هغوی د اسلام په لور راولې."

بیا یې ماته وویل چې خپل قوم ته لاړ شه او اسلام ته یې په نرمۍ سره را وبوله.

طفیل لاړ او په ابوهریره یې زېری وکړ چې رسول الله یې د قوم د هدایت لپاره د خیر دعا وکړه. دواړه د قوم په لور ولاړل او بیا یې د سلام په لور وبلل. د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دعا تر سیوري لاندې د هغوی سرکشیو یې له منځه تللې وې، زړونه یې نرم شوي او د اسلام منلو ته تیار وو. د دوس د قبیلې وګړي ورو ورو د خدای په دین کې شامل شول.

ابوهریره په ۲۳ کلنۍ کې مسلمان شو. د اسلام له راوړلو یې څو کاله نه تېرېدل چې یو پوه ځوان شو. خدای جل جلاله یې روزی پراخه کړه. یو غلام یې واخیست څو یې مور او ده ته خدمت وکړي. صرف یو څیز وو چې دده خوب یې وړی وو او دي یې نا کراره کړی وو هغه هم د خدای جل جلاله د رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم څخه لري والی، ځکه زړه یې د هغه مبارک له میني ډک وو او غوښتل یې څومره چي ژر وي د هغه د پښو خاوري د سترګو رانجي کړي او په څنګ کي یې ژوند وکړي. کله چي به یې د طفیل څخه د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په اړه خوشحالوونکې خبري اورېدې، د هغه مبارک په لور به یې د هجرت ولولې نوري هم تازه کیدې. یوه ورځ طفیل ابو هريره خبر کړ چي رسول الله صلی الله علیه وسلم د مدینې په لور هجرت کړی دی او د مدینې وګړیو په بې ساري ډول د هغه ښه راغلاست ویلی، وربانديي یې ایمان راوړی او مسلمانان شوي دي. مهاجرینو او انصارو د یو او بل په مرسته لښکر منځ ته راوړی، په توره او نېزه د اسلام څخه دفاع کوي.

پرله پسې هغه ته له یوه او بله خوشحالوونکې خبرې رسېدې، په قریشو باندي د مسلمانانو کامیابي په بدر او ...

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سره د ابو هريره مینه ورځ په ورځ زیاتېدله. په وروستیو کي د احزاب په جګړه کي د مسلمانانو کامیابي د هغه خوشحالي دوه چنده کړه. په ځانګړي ډول دا چي په هغې جګړه کي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم او ملګرو یې لویه کامیابي په برخه شوه، ځواک یې نور هم قوي شو، باوريې د غرونو په څېر ټینګ شوی وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته دلايلو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په لور هجرت د ابوهريره مينه وروستي حد ته ورسوله. خو دوو لاملونو دده په وړاندي وجود درلود. يو يې مور او بل طفيل؛ چي ويل يې له قوم سره به نور هم پاته شو څو د مسلمانانو شمېره زياته شي، هغه مهال به ټول يو ځای د خدای د رسول صلی الله عليه وسلم په لور لاړ شو.

ابوهريره له ډيري هڅي وروسته وتوانېد چي خپله مور قانع کړي څو مدينې ته هجرت وکړي. بيا طفيل ته ورغی او هغه يې تشويق کړ چي څو مره ژر کيدای شي مدينې ته هجرت وکړي او ورته ويې ويل: اوس چي د خدای په مرسته د دوس د قبيلې په لسګونو وګړي مسلمان شوي، ددې وخت رارسېدلی چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم په لور هجرت وکړو، څو د هغه دليدلو په ترڅ کي ورسره يو ځای ژوند غوره کړو. اخر طفيل د ابوهريره له خبرو سره موافقه وکړه او ناڅاپه يې د هغو خبرو زېری ورکړ چي ابوهريره يې له اورېدلو په جامو کې نه ځايېده او ويې ويل: تيار اوسه اوس د هجرت وخت رارسېدلی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مهاجر مؤمن

یو سهار دوسي سپرو مهاجرینو د مدینې په لور حرکت وکړ چې په مخ کې یې طفیل بن عمرو ﷺ دهغوی مشر وو. ابوهریره (رضی الله عنه) یې په څنګ کې روان وواو له دې هجرته ډېر خوشحاله وو.

د یون په اوږدو کې یې د حدی ترانې ویلو (هغه ترانه ده چې شپانه یې وایي څو اوښان تېز لاړ شي) یون ته زوږ او ځانګړی حالت وربښلی وو. څو تنو اواز وایه او نورو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسره زمزمه کاوو. دا نغمې غرونو، دښتو او درو ته تلې، غبرګون یې بېرته دوی ته راګرځېده، د اوښانو غوږو ته رسېدې او د هغوی چټکتیا یې زیاتوله.

د دوس د قبیلې نور وګړي خورا نا ارامه وو چې ولې د دوی د قبیلې وګړي ورڅخه جدا کیږي او داسي ځای ته ځي چې هیڅ معلومات ورڅخه نه لري. دوی هغه مهال نور هم ناخوښ شول چې ویې لیدل داسي کور نشته چې یو غړی یې له لاسه نه وي ورکړی. مهاجر نژدې له اتیا کورنیو څخه وو چې د کورنۍ له غړو څخه جلا کېدل. دقبیلې یوه غړي وویل: عجیبه ده، دې دین په دوی کي دومره کار وکړ چې د خپل کور کهول پرېښودلو ته تیار دي!

دې خبري په نورو هم ډېر هېښنده اغېز وکړ او د دې دین په سوچ کي شول چې ولي یې د دوی په ورونو دومره ژور اغېز ودرلود؟ او د دوی د عقل دریڅه یې د ژور فکر لپاره خلاصه کړه؟

ابوهریره (رضی الله عنه) د سپرومهاجرو په منځ کي خپل یون ته ادامه ورکړه او هغه ستومانتیا یې نه احساسوله چې د یون په ترځ کي ورته پیدا شوې وه. سره له دې چې مور یې نیوکه پرې کوله او په کراتو یې ځوراوو. ابوهریره (رضی الله عنه) د نېکبختي احساس کاوه، ورځ له بلي یې خوښي زیاتېدله او په ډېره بیړه له رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

(صلى الله عليه وسلم)صلى الله عليه وسلم سره د ليدلو د شېبې په تمه وو تر دې چې له ډېر ليري نه همورباندې ګران وو. هغه ددې حساسي شېبې لپاره څو کاله انتظار کړی وو او اوس هغه مهال را رسېده. دابوهريره (رضی الله عنه) زړه له ډېري خوشحالي لړزېده او د خدای د رسول صلی الله عليه وسلم د مينې څخه ډک وو. په مهاجرينو له لسو ورځو زياتي تېرې شوې، هغوی همداسي لاري پرې کولې او خپل يون ته يې ادامه ورکوله تر دې چې د حجاز خاورې ته واوښتل.

اوس هغوی له مدينې سره نژدې وو او د احد غر يې له لري څخه ليد. خو د لمر لوېدلو وخت راورسېد، روښنايي له منځه لاړه، ښکلی او دنګ غر چي افق يې پټاوو له نظره ووت. هغوی نور هغه تر څنګ نه ليد.

سره له دې چې د سپوږمۍ تتې رڼا ټوله فضا په خپله غېږ کي واخسته،بيا هم د هغوی په اوسپنيز هوډ کي کوم تغير رانه غی، نور هم هوډمن شول، د رسول اللهصلی الله عليه وسلم مينه او محبت يې په زړونو کي وروستي پړاو ته ورسېد. هغوی اوس د مدينې خاوري ته ورسېدل، غږ يې لوړ شو، د خدای شکر وکړئ دا چې دهغه په مرسته خپلې موخې او د خدای د رسول صلی الله عليه وسلم ښار ته ورسېدل. ډېر شکر يې اداکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدينې د مهاجرينو د نوې ډلې ښه راغلاست وايه، خو هيڅوک يې په ورتګ خبر نه شول .ځکه په مدينه کې څوک نه ول، هغوى خيبر ته تللي وو څو يې کلاوې ونړوي او هغه يهوديان چې په مدينه يې د حملې نقشه کښلې وه او غوښتل يې اوسېدونکي يې وځپي، په لار راولي.

مهاجرينو واړول، له اوښانو يې بارونه راکوز کړل، په ځمکه يې خواره کړل، د زياتې ستومانتيا له امله په ژور خوب لاړل، هغه څه چې دوى يې را ويښ کړل د مؤذن غږ وو چې خلک يې د سهار لمانځه ته بلل.

د اذان داواز اورېدل هغوى ته څومره په زړه پورې وو! ځکه لومړى وار يې د خداى د رسول د مؤذن له خولې الله اکبر اورېده. له خوبه پاڅېدل، اودسونه يې وکړل او دنبوى مسجد په لور روان شول.

هريوه هيله درلوده چې د خداى د رسول د ليدلو نيکبختي يې په برخه شي، سلام ورته واچوي او بيعت ورسره وکړي .

ابوهريره (رضى الله عنه) تر ټولو وړاندې نبوى مسجد ته ننوت، ځکه مينه يې تر ټولو له رسول الله (صلى الله عليه وسلم) سره زياته وه.خو په حيرانوونکې ډول يې وليدل چې د لمونځ کوونکو شمېر کم او ډېرى زاړه او ناروغ دي. له يوه يې وپوښتل: دخداى پيغمبرصلى الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

عليه وسلم چېرته دی؟ ځواب يې ورکړ: ان حضرت صلی الله عليه وسلم خيبر تـه تللی دی، چي فـتح يـې کـړي. ابـوهريره (رضی الله عنه) د دې خبري له اوريدلو غمګين شو، ځکه د رسـول الله (صـلی الله عليـه وسـلم) سـره يـې ليـدل پـه برخـه نشـول کـوم چـي ډېر وخت يـې ورتـه اميدونـه درلـودل. نـور مهاجرين هم مسجد ته داخل او هلته کښېناستل، ابوهريره (رضـی الله عنـه) هغـوی تـه د پيغمبرصلی الله عليه وسلم د حضـور د نشـتوالي خبر ورکړ. د غـم او پرېښـانې وريبځـي يې مخونه وپوښل، ځکه هغوی پـه زړونـو کـي ډېري هيلـې درلودې، غوښتل يې له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره ووينې، له ملکوتې ښېرې څخه يې برکت تر لاسه کړي او له هغه سره په همدې ورځ بيعت وکړي.

لمونځ پيل شو، د مسلمانانو نه يو کس مخکې شو چي امامـت وکـړي. ابـوهريره (رضـی الله عنـه) لـه څنګلـوري نـه وپوښـتل دا سـړی څـوک دی؟ ورتـه ويـې ويـل: دا شـخص سباع بن عرفطه غفاري دی. پيغمبر عليه سلام، دا کس تـر څو چي هغه مبارک په مدينـه کـي نـه وي خپـل ځـای ناسـتی غـوره کـړی، چـي د مسـلمانانو امامـت وکـړي. امـام تکبيـر ووايـه، لمـونځ کوونکـو هـم ورپـوري تکبيـر ووايـه او پـه لمانځه ودرېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سورت فاتحې له لوستلو وروسته امام د سورة مريم څو اياتونه تلاوت کړل. ابوهريره (رضی الله عنه) دلمړي ځل لپاره دا ايات اورېده ،په ډير غور يې ورته غوږ نيولی و.

په دوهم رکعت کي امام له فاتحې وروسته د سورة المطففين څو اياتونه ولوستل. چي داسي شروع کيږي:

﴿ وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ 1 الَّذِينَ إِذَا اكْتَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ 2 وَإِذَا كَالُوهُمْ أَو وَّزَنُوهُمْ يُخْسِرُونَ 3 أَلاَ يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُم مَّبْعُوثُونَ 4 لِيَوْمٍ عَظِيمٍ 5 يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾

(خرابي ده کموونکو لره ، هغه خلک چي کله په پېمانه اخلي نو پوره ډکوي،او کله چي يې په پېمانه ورکوي هغوی ته يا په تول يې ورکوي نو کمی پکښې کوي،ايا خيال نه لري هغه خلک چي دوی لره پورته کېدل دي، ددې لويي ورځي لپاره، په کومه ورځ چي به ودرېږي خلک لار کتونکي دجهان د مالک)

امام سورت تر پايه ولوست. ولي ابوهريره (رضی الله عنه) وايي زه همدارنګه د سورت په لومړۍ برخه کي پاته وم او هغه اياتونه مي تکرارول.

له ځان سره مي وويل: اې دپلاني زويه ، هلاکت دي وي درباندي. زما مطلب د دوس دقبيلې يو کس وو چي د تللو لپاره يې دوه پيمانې درلودې، هغه چي درنه وه د ځان لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

به يې کارولـه او هغـه چې سپکه وه دنورو دخطا ايسـتلو لپاره به يې استعمالوله. ابوهريره رضی الله عنه د اورېدلو ايـاتونو پـه معنـی پوهېـده نوځکـه يـې پـه هغـوی زړه وسوځېداو ده ته يې يو ښکلی اغېز وړاندي کړ.

لمـونځ پـای تـه ورسـيد ، ابـوهريره اوطفيـل رضـی الله عـنهم، سباع بـن عرفـه تـه لاړل. لـه سـلام اچولـو او روغبړ وروسته يې هغه دخپل راتګ په موخه خبر کړ. عرفه هغوی ته ښه راغلاست ووايـه او دهغـوی کـار(مدينې تـه هجـرت) يې وستايه. بيا د قبيلې نورو خلکو ته ورغلل او يو لـه بـل سره يې مشوره وکړه چې ايا دلته پاته شي او کـه پـه رسـول الله (صلی الله عليه وسلم) پوري خيبرته لاړ شي.

هر يـوه نظـر درلـود. ابـوهريره (رضـی الله عنـه) پـه داسـي ډول په لوړ اواز سره خپل نظر ووايه چې ټول يې واوري او ويې وويل : هر ځای چي دالله رسول صلی الله عليه وسلم وی زه به هلته لاړ شم.

دې خبـري د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) ملګـري سـفر تـه تشويق کړل او پرېکړه وشوه چي سبا سـهار بـه د حضـرت محمد صلی الله عليه وسلم په لور حرکت کوي.

ابـوهريره (رضـی الله عنـه) خپلـه مـور پـه مدينـه کـي پرېښوده، دهغې ورځي په سبا يې له دوسي مهاجرينو سره دخيبر په لور حرکت وکړ او هغه غلام چي يې د ځان او مور

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخدمت لپاره اخستی وو له ځان سره ملګری کړ. لمر راوخوت او هرځای روښانه شو. هوا ګرمه وه او ورو ورو نوره هم ګرمېده. مهاجرینو د ګرمي تېزوالی احساساوو خو زغمله یې او کومه پاملرنه یې نه ورته کوله، ځکه هغوی د داسي مهم کار هوډ درلود چي دهغه دلاسته راوړلو لپاره یې د ټولو سختیو زغمل اسانه کول.

ماپښین مهال یې د ډېري ستړیا احساس وکړ، یوځای له خپلو اوښانو کښته شول. د ماپښین له لمانځه وروسته د قیلولې په خوب ویده شول. له لیږ دمي وروسته بیا روان شول او د شپې تر یوې برخې پوري یې لا لار لنډوله. پاتي شپه دیوه کوچني غره په ډډه کي ویده شول. سهار مهال ابوهریره (رضی الله عنه) له خوبه راپاڅېد. د لمانځه لپاره یې اذان وکړ او ملګري یې راویښ کړل. ټولو لمونځ وکړاو روان شول. په لاره کې یې چېرته دمه او استراحت ونکړ، ځکه نو ډېر ستړي ول. ماپښین مهال یې لږ دمه وکړه او تر قیلولې وروسته یې سفر ته ادامه ورکړه. هیله یې درلوده چي سبا به خیبر ته ورسېږي او خپله پخوانۍ هیله به تر لاسه کړي.

دهغوی له سفره پنځلس ورځي تېرېدې، یوازي یوه ورځ په مدینه کې پاتي شول، نور چېرته نه وو درېدلي. نوځکه یې ستومانتیا خپل وروستي پړاو ته رسېدلې او

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـژدې وو چـي لـه پښـو يـې وغورځـوي، کـه يـې د سـفر د سـتړياوو تـر شـا ارزښتمنې هيلـې نـه درلـوداى نـو نـه يـې شواى کولاى چي دا ستړياوې او مشکلات وزغمي.

له ستړياوو سره سره ابوهريره (رضی الله عنه) وليدل چي غلام يې د هغوى په ډله کي نشـته. شـاوخوايې وکتـل چي ويـې مـومي خـو درک يـې نـه وو. لـه ملګـرو يـې وپوښـتل، ويې ويل: موږ نه دى ليدلى.

ابوهريره (رضی الله عنه) باور وکړ چي يا له کاروان څخه جدا او ورک شوى دى او يا داچې تېښته يې کړې ده.

له کاروانه بېل شو او دهغه په پلټنلو يې شروع وکړه، تر ډېري ستړيا وروسته نه يـوازي هغـه يـې پيـدا نـه کړ بلکي ستړى او سـتومانه بېرتـه کـاروان تـه راوګرځېد. د لاري پـه اوږدو او دهسـکو غرونـو پـه مېـنځ کې يـې دا شـعر زمزمـه کاوو:

يا ليلة من طولها وعـــــــنائها × على انها من دلده الكفر نجت

(څومره اوږدې او سختې شپې، ددې په بدل چي د کفر له ښار نه وژغورل شو.)

اخر کاروان ته ورسېد او هغوى يې له خپل مشـکل څخـه خبر کړل، ملګرو يې زړه سوى او همـدردي ورسـره وښـوده. ابوهريره (رضی الله عنه) يې په ځواب کي وويل: هيڅ خبره

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه ده که مي غلام ورک شي ، یا دنیا له لاسه ورکړم خو چي درسول الله (صلی الله علیه وسلم) لیدنه مي په برخه شي.

دې جملې د هغوی ستړیا ورکه، د سفر مشکلات یې هیر او له هغوی سره یې د زغم او حوصلې په سربښاره ځواک کي مرسته وکړه.

مهاجرین د دریمې ورځي د سهار دلمانځه تر ادا کولو وروسته بیا روان شول.

ورو ورو لمر راښکاره شو او روښنایي یې هرځای ونیو. خیبر له لوړو کلاوو سره له لیري ښکاره شو. د هغه په لیدلو زړونه ولړزېدل او میني په سینو کي په ځلا شوې. یوځل بیا یوه کس د ترانې په ویلو شروع وکړه. اوښانو تګ ګړندی او سپاره یې موخې ته نور هم نژدې کړل. له څو شېبو وروسته هغوی د مسلمانانو پوځ ځای ته ورسېدل، رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د خپل ځارندوی په مرسته د هغوی له راتګ څخه خبر شو. هغه مهال رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د فرمان ورکولو په حال کي وو او مسلمانانو د خیبر د وروستۍ کلا د فتح کولو لپاره نقشه کښله. ابوهریره (رضی الله عنه) په داسي حال کي چي دخوشحالي اوښکي یې په مخ روانې وې له ټولو وړاندي هغه مبارک ته نژدې شو او ویې ویل: السلام علیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) او لاس یې وراوږد کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د سلام ځواب ورکړ او ویې فرمایل: ته څوک یې ؟

ابوهریره (رضی الله عنه) ځواب ورکړ: زه عبدالشمس بن صخر دوسی، مشهور په ابوهریره یم .

رسول الله صلی الله علیه وسلم په موسکاوویل : هو ته ابوهریره، عبدالرحمن بن صخر دوسی یې.

ابوهریره (رضی الله عنه) وخندل او ویې ویل : هو زه عبدالرحمن بن صخر دوسی یم. بیا یې وویل : اې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زه له خپل قوم سره راغلی یم څو له تا سره په اسلام بیعت وکړم، له تاسره واوسم او ستا له ملګرتیا نه نېکبخت شم .

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) بیعت ورسره وکړ، بڼه راغلاست یې ورته ووایه او دعا یې ورته وکړه.

بیا طفیل رضی الله عنه راغی، پیغمبر علیه سلام ته یې سلام ور واچاوو، په غېږ کې یې ونیواو په تندی مبارک یې مچ کړ.

بیا نور مهاجرین راغلل هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ته یې سلام اچاوو او په اسلام یې ورسره بیعت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

طفيل رضی الله عنه دهغه مبارک صلی الله عليه وسلم تـر ځنـګ ولاړ وو ، د هـر يـوه نـوم يـې اخيسـت او ورتـه ورپېژاند يې.

پيغمبـر عليـه سـلام دهغـوی لـه راتـګ ځخـه خوشـحال شو او هغوی هم د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) په ليدلو زښت زيات خوشحال شول. ځکه د ژونـد پـه اوږدو کې يې لويه نيکبختي لاس ته راوړې وه او د رسول الله (صلی الله عليه وسلم) ليدل يې د سترګو رانجې شوي وو. لـه ډېري خوشـحالي يې ژړل. پـه ځـانګړي ډول هغـه وخت چي ويـې ليدل د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم اغېز او ښکلا تر هغه څو ځله ډېره ده کوم چي دوی يې تصور کاوو.

ابـوهريره (رضـی الله عنـه) لـه ټولـو خـوښ وو، د هغـه مبارک صلی الله عليه وسلم ترځنګ کښېناست او پـه وار وار به يې له حترام نه په ډکه مينه هغه ته کتل. دا مهال چي حضرت محمد صلی الله عليـه وسلم مهـاجرينو تـه د اسلام مسـائل بيـانول، ناڅاپـه دابـوهريره (رضـی الله عنـه) غـلام د هغه په وړاندي ښکاره شو.

ابـوهريره (رضـی الله عنـه) وايـې : د هغـه پـه ليـدلو مـي تعجب وکړ او حيران شوم، ځکـه بـاور مي درلـود چي هغـه تښتېدلی دی، پـه دې فکر کي وم چي حضرت محمد صلی الله عليه وسلم زما پـه لور وکتل او ويـې ويـل: اې ابـوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا کس ستا غلام دی؟ ومي ویل: هو، دخدای رسوله (صلی الله علیه وسلم) ددې جملې له اورېدلو ډېر حیران شوم او له ځان سره مي وویل: چا هغه مبارک ته وویل چي دا د ابوهریره (رضی الله عنه) غلام دی او هغه ورک شوی وو؟ نو ځکه مي شاهدي ورکړه او ومي ویل: زه شاهدی ورکوم چي له الله جل جلاله پرته بل معبود نشته او ته په حقه سره د هغه استازی یې او ته شاهد اوسه چي ما دا غلام د خدای درضا لپاره ازاد کړ.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د ابوهریره (رضی الله عنه) له دې ځواب نه خوښ شو او پوه شو چي پوه او ځیرک ځوان دی.

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) صلی الله علیه وسلم له طفیل رضی الله عنه نه دهغه د قوم په اړه وپوښتل. طفیل وویل: خدای تعالی ستا دعا قبوله کړه او زما قوم یې هدایت کړ. تر اوسه له اتیا زیاتو کورنیو ایمان راوړی، خو ارمان ډېری یې لا په شرک کي پاته دي او د اسلام له منلو یې مخ واړاوو. له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم نه یې وغوښتل چي هغوی ته ښېرا وکړي، پیغمبر علیه سلام لاسونه پورته کړل.

ددې حالت له لیدلو څخه د ابوهریره (رضی الله عنه) زړه ټکان وخوړ او له ځان سره یې وویل: د دوس قبیله هلاکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه او ګمان یې وکړ چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم) به د طفیل په غوښتنه هغوی ته چې تر اوسه په خپل فسق، فجور او شرک پاتې دي، ښېرا وکړي. خو په حیرانوونکې ډول یې ولیدل چې رسول الله (صلی الله علیه وسلم)یوځل بیا دطفیل، ابوهریره (رضی الله عنه) او نورو دوسیانو په اړه په خورامهرباني د خیر دعا وکړه او ویې ویل: "یا الهی! د دوس قبیله هدایت کړه او داسلام منلو ته یې راوله."

ابوهریره (رضی الله عنه) او نور دوسیان د هغه مبارک له دې دعا څخه خوښ شول او باور یې وکړ چې ژر به دهغوی د قبیلې نور وګړي هم ایمان راوړي، مسلمان به شي او د ایمان ځلېدونکې رڼا به د هغوی په زړونو کې وځلېږي.

ابوهریره (رضی الله عنه) د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په لیدلو هغه وخت مشرف شو چې د خیبر د اوو کلاوو د فتح کولو څخه یوازې یوه پاتې وه، نو ځکه هغه یوازې د همدې یوې په فتح کولو کې له مسلمانانو سره ګډون درلود. دجګړې په اوږدو کې د رسول الله (صلی الله علیه وسلم)یوې خبرې د ابوهریره (رضی الله عنه) پام را اړاولی وو.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مسلمانانو د یوه مبارز په اړه چې د مسلمانانوپه لیکو کې د کفارو په وړاندې جنګېده، ویلي وو: هغه د جهنم اهل دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره (رضی الله عنه) ددې خبري له اورېدلو حيران وو، ځکه ليد يې چې هغه سړی د جنګ په ډګر کې له ځانه ډېره مېړانه ښيي، ډېر او ژور ټپي شوی دی. ځيني خلک د پيغمبرعليه سلام د خبري په اړوند د هغه په اړه غږېدل او د هغه له کار څخه په شک کې وو. ابوهريره (رضی الله عنه) هغوی ته وويل : خدای او رسول يې تر موږ، زموږ په حال ښه پوهېږي، په دې خبرو کې وو چې هغه سړی په ځمکه ولوېد، څرنګه چې يې د تورو د زخمونو د درد زغم نه درلود نو يې نېزه را وايسته او ځان يې په نښه کړ. خلک ددې صحنې ليدونکي وو.

يو کس د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په لور منډه کړه او هغه يې ددې کس په حال خبر کړ او ويې ويل : فلانی ځانوژنه وکړه. پيغمبر عليه سلام د دې خبرې په اورېدلو سره بلال ته دستور ور کړ چې پورته شه او د خلکو په مېنځ کې ووايه چې له مؤمن پرته څوک جنت ته نه داخلېږي، خو خدای خپل دين ته د فاسق په وسيله هم کاميابي ورکوي. ټولو د پيغمبر عليه سلام خبره واورېده. ابوهريره (رضی الله عنه) چې هم داخبره اورېدلې وه په لوړ غږ يې وويل: د خدای رسول رينښتيا وايي، دخدای رسول رينښتيا وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخیبر د وروستی کلا تر فتحې وروسته د حبشې مهاجرین چې کلونه وړاندې مهاجر شوي وو، راغلل او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم په حضور مشرف شول. رسول الله (صلی الله علیه وسلم) د هغوی له راتګ څخه زیات خوشحاله شو، ولاړ شو او جعفر بن ابی طالب یې په غېږ کې ونیو، تندی یې ورښکل کړ او ویې ویل: نه پوهېږم د خیبر له فتحې خوشحاله شم که د جعفر له راتګ نه.

ددې ملاقات خاطره د همېش لپاره د ابوهریره (رضی الله عنه) په ذهن کې پاته شوه، له هغې ورځې او مدینې ته له راتګ وروسته جعفر ډېر ورباندې ګران وو او د ژوند تر وروستۍ شېبې پورې یې دا مینه همداسې په زړه کې ورسره پاته وه.

دخیبر جګړه پای ته ورسېده او ټولې کلاوې یې فتح شوې. الله تعالی یهود خوار او ذلیل کړل، مسلمانانو ډېر غنیمتونه لاس ته راوړل، د غنیمتونو یوه برخه ابوهریره (رضی الله عنه) او دوسی ملګرو ته یې ورسېده او له هغه وروسته د اسلام له نورو لښکرو سره مدینې ته وګرځېدل. مهمه پېښه چې یې په خیبر کې لیدلې وه او همېشه یې د هغه ذهن مشغولاوو، په زهرو د ککړ شوي پسه کیسه وه چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم لپاره راوړل شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) یوه برخه ترې وخوړه خو کله چې اصحابو وغوښتل چې ویې خوري، هغه مبارک صلی الله علیه وسلم وفرمایل: لاس پورته کړئ دا پسه په زهرو ککړ شوی دی.

همدارنګه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم خبري، هغې یهودې ښځې ته چې دا مسموم پسه یې راوړی وو، د ابوهریره (رضی الله عنه) د حیرانتیا سبب شوې وې او هر وخت به یې دا جمله چې پیغمبر علیه سلام یهودی ښځې ته کړې وه چې هیڅکله به تا خدای په مامسلطه نه کړي. ددې صحنې لیدلو هم د ابوهریره (رضی الله عنه) تصدیق او محبت د حضور صلی الله علیه وسلم په وړاندې زیاتاوو.

د مدینې په لار به ابوهریره (رضی الله عنه) له نورو وروڼو څخه د خیبر دفتحې په اړه پوښتنه کوله چې دی به ورڅخه خبر نه وو او هغوی به د پېښو څرنګوالی ورته وایه .د خیبر په فتح کې یې دحضرت علی رضی الله عنه له مېړانو خوند اخیست.

وایي کله چې مسلمانانو ته دخیبر دیوې کلا نیول سخت شول، پیغمبر علیه سلام، حضرت علی رضی الله عنه راوغوښت ترڅو د خیبر د همدې کلا د فتحه کولو لپاره د یوې ډلې مشري ورکړي. حضرت محمد صلی الله علیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وسلم ته وويل شول چي د حضرت علی صاحب سترګي درد کوي. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل : ماته یې راولئ.

حضرت علی رضی الله عنه راغی او حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خپلې مبارکي خولې لاړي دهغه په سترګو تېري کړې او هغه سمدستي جوړ شو.

بیا یې د اسلام بیرغ په لاس کي واخیست، د زمري په څېر یې په دښمن حمله وکړه او هغه یې له پښو واچاوو. خدای تعالی توفیق ورکړ چي خیبر فتح کړي او دا لویه کامیابي د مسلمانانو په برخه کړي، همدارنګه په یوه بله پېښه کي چي یوه یهودي قومندان د مسلمانانو په وړاندي بیرغ پورته کړی وو ، هغوی یې مبارزې ته بلل او شعر یې وایه، په خپل ځان نازېده او صحابه دهغه له لاسه ډېر ځوربدلي وو د حضرت علی رضی الله عنه په لاس له پښو واچول شو.

ابوهریره (رضی الله عنه) دحضرت علی رضی الله عنه په لاس ددې یهودي په وژلو نازېده او ویاړل یې.

ددې ټولو پېښو اوربدلو د ابوهریره (رضی الله عنه) تنده نه ماتوله، همدارنګه یې له خپلو نورو همځنګو د نورو پېښو پوښتنه کوله، ددې لېوال وو چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم تر څنګ وي، دهغه مبارکي څېرې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

لـه كتلـو بركـت تـر لاسـه او د هغـه ملكـوتي خبـرو تـه چې د ابـوهريره (رضـی الله عنـه) پـه زړه او غـوږ ونـو كي يې ځـای نيـو ، غوږ ونيسي.

مدينې ته له رسېدلو وروسـته ابـوهريره (رضـی الله عنـه) له ډېرو نورو اصحابو سره په هغـه اوليمـه كي چي پيغمبـر عليه سلام د صفيې بنت حيی سره چي د خيبـر پـه ورځ نيـول شـوې وه، د نكـاح پـه مناسبت جوړه كـړې وه ګـډون وكـړ. صفيې بي بي د قريشـو پـه وړاندي زيـات احتـرام درلـوداو شريفه ميرمن وه ، نوځكه رسول الله (صلی الله عليـه وسـلم) دهغــې دتســكين او اكــرام لپــاره ورســره نكــاح وكــړه. دا مجلس خورا ساده وو چي يوازي ډوډی ، خورما او غـوړي يې درلودل.

كلـه چي د اسـلام لښـكر لـه خيبـر څخـه راګرځېـده، درې پېښې وشوې، چي دا درې واړه دابـوهريره (رضـی الله عنـه) ذهن ساتلې او هيڅ كله يې نه هېرولې،يوه دا چي كله هغوی په وادی القری كي وغوښـتل اسـتراحت وكـړي ، يـو غـلام چي مدعم نومېده او د بنی خباب د يوه كس له خوا پيغمبـر عليه سلام ته هديه وركړل شوی وواو د هغـه مبـارک صـلی الله عليه وسلم د اوښ د سـامان د كښـته كولـو پـه حـال كـي وو، ناڅاپـه يـو غشـی چي معلومـه نـه وه چاوويشـت او لـه كوم لـوري راغـی پـه هغـه ولګېـد او را وايـې چـاوو. خلكـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وويل : شهادت دي يې مبارک وي ، شهادت دي يې مبارک وي.

خو حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وويل: هغه شهيد نه دی. په خدای قسم چي زما روح يې په بلاکيفه لاس کي ده، هغه څادر چي يې د خيبر تر غنيمتونو مخکي وړی وو ، ورته د اور لمبې دي .

دې خبري په خلکو دومره اغېز وکړ چي سمدستي يو کس لاړ دبوټ بند يې راووړ او د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم حضور ته ورغی او ويې ويل:

دامي د غنيمتونو تر تقسيم وړاندي اخستی دی . ان حضرت صلی الله عليه وسلم وويل: دا تسمه د دوژخ له اوره ده.

د سفر په اوږدو کي مسلمانان يوې درې ته ورسېدل او په لوړ غږ يې د الله اکبر او لا اله الا الله په ويلو شروع وکړه.

رسول الله (صلی الله عليه وسلم) هغوی ته وکتل او ويې ويل: ځانونه کنترول کړئ، تاسو هغه خدای يادوئ چي اورېدونکی، نژدې او هغه هر ځای له تاسو سره دی.

ابوهريره (رضی الله عنه) له رسول الله (صلی الله عليه وسلم) شاته او ابوموسی اشعری يې په څنګ روان وو ، هغه مبارک صلی الله عليه وسلم ابوموسی ته وکتل او ويې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویل: ای عبدالله بن قیس! ابوموسی وویل: لبیک یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم). پیغمبر صلی الله علیه وسلم وویل: خوښوې چې د یوې جملې په ویلو درته د جنت له خزانو یوه خزانه وښیم؟

ابوموسی وویل : ولی نه یا رسول الله (صلی الله علیه وسلم) زما مور او پلار دې تر تا ځار وي.

پیغمبر علیه سلام وویل : هغه جمله لا حول ولاقوة الا بالله ده.

ابوهریره (رضی الله عنه) هغه جمله په هماغه ورځ یاده کړه او له هغه وروسته یې د نورو اذکارو سره یوځای تکراروله، څرنګه چې یې ددې ذکر فضیلت له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) څخه اوریدلی وو، څو چې ژوندی وو دا ذکر یې کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره مدینی ته ورسید او د نبوي مسجد په صفه کې یې چیرې چې به بې کوره صحابه کښیناستل او ویده کیدل، ځای ونیو او له پیغمبر علیه سلام سره یې دیو ځای او سېدلو دوره چې د هغه دژوند تر ټولو ښکلې مرحله وه، شروع شوه. هغه مهال او وم هجری کال وو چې د ابوهریره عمر تر دیرش کلنۍ لوړ نه وو. ځیرک ځوان، دقوي حافظې درلودونکی او دعلم او پوهې تږی وو.

غوره یې ګڼله چې د پیغمبر علیه سلام له خبرو څخه برخمن شي او دخپل ژوند لپاره معنوی زېرمه جوړه کړي. هیڅ څېز نه وو چې دهغه په ژوند کې ددې کار مانع شي. هغه قانع او داسي ځوان وو چې تر اوسه یې واده نه وو کړی. په ډېرو کمو امکاناتو یې ژوند کاوو. خپل نفس یې داسي روزلی وو چې لوږه، لوڅه او خواري یې زغملای شوای او په پوره ډول پیغمبر علیه سلام ته متوجه وو. هغه یوازې یو هدف درلود هغه هم علم او په دین کې پوهه. ددې هدف د پوره کولو لپاره لو مړني څلور کلونه یوه شېبه هم د حضور صلی الله علیه وسلم څخه بې پروا نه شو او د علم د لاس ته راوړلو لپاره یې ډېرې سختۍ وزغملې. په صبر او حوصله سره یې وکولای شول چې د پیغمبر علیه سلام د مکتب د غوره شاګردانو څخه یو شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مدينه کي يې د اوسېدلو زيات وخت نه وو تير شوی، چي حبيب بن عمرو حممۀ الدوسی د دوس د قبيلې مشر له خپلو اويا قوميانو سره مدينې ته راغی او د حضور صلی الله عليه وسلم سره تر ليدلو وروسته په ايمان مشرف، د خپلي قبيلې له پخوانيو مسلمانانو سره يوځای او د مدينې په يوه ګوښه کي يې واړول.

ابوهريره د هغوی له راتګ څخه ډېر خوښ شو او باور يې درلود چي د هغوی د ايمان راوړلو لامل د پيغمبر عليه سلام د خيبر د ورځي دعا ده.

ابوهريره په زړه او غوږنو د رسول الله صلی الله عليه وسلم خبري اورېدې، په څه چي به نه پوهېده پوښتنه به يې تري کوله او په خپله حافظه کي به يې ساتلې. لومړی څيز چي يې په خورا پاملرني زده کړ د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د لمونځ کولو طريقه وه.

په دې اساس يې لمونځ اصلاح او په پوره پاملرنه يې د هغه مبارک صلی الله عليه وسلم په څېر ادا کاوو. له دې سره يې په حيرانوونکی ډول د قران کريم په يادولو شروع وکړه، د قرانکريم اياتونه او سورتونه يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه زده کول او د هغه مبارک په توصيه به يې يادول. همدارنګه له اصحابو به يې غوښتل څو هغه ته قران کريم ورزده کړي او د هغه د ښه يادولو لپاره ورته دعا وکړي. ابوهريره رضی الله عنه په لږ وخت کي د رسول اکرم صلی الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

علیه وسلم له ډېرو اصحابو سره وپېژندل، د هغوی نوم، ځای او هغه تکلیفونه چي دوی د اسلام پهلار کي تېر کړي وو، ابوهریره پېژندل. کله کله به انس بن مالک ته چي پوه او هوښیار ځوان او د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم لومړنی خدمتګار وو، ورته او له هغه څخه به یې د هغو پېښو او خبرونو چي په حضرت محمد صلی الله علیه وسلم باندي د هجرت په شروع کي تېري شوي وې، پوښتنه کوله او هغه به ورته دا حالات بیانول، ابوهریره رضی الله عنه به په خورا خوشحالي ورته غوږ نیوه.

همدارنګه ابوهریره رضی الله عنه لیدل چي عبدالله بن مسعود او موریې د پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم کورته ډېر تګ راتګ کوي، فکر یې وکړ چي هغوی دواړه د هغه مبارک خدمتګاران دي، خو وروسته پوه شو چي داسي نه ده.

ابوهریره هیله درلوده چي ابن مسعود، انس بن مالک او نورنژدې صحابه چي کوم ځای د پیغمبر صلی الله په وړاندي لري دي یې هم ولري. ابوهریره ته رسول اکرم صلی الله تر ټولو خلکو ګران وو، حتی تر خپل ځان هم او هر وخت چي به له هغه سره وو د نېکبختي او کله چي په ترې جدا شو د وېري احساس به یې کاوو او په ښکاره ډول یې دا مطلب حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته ورساوو او ویې ویل: ای د الله رسول صلی الله علیه وسلم ! کله چي دي وینم خوشحاله کېږم او ستا لیدل مي د سترګو د سړېدو سبب ګرځي. رسول الله

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم هم چي د هغه په ريښتيولي پوه وو مينه يې ورسره کوله، هر وخت به له هغه سره په ورين تندي مخامخ کېده. ابوهريره رضی الله عنه يوازې له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره مينه نه، بلکي له ټول اهل بيت او نورو اصحابو سره يې هم مينه درلوده ځکه چي هغوی په رسول الله صلی الله علیه وسلم ګران ول، حتی واړه ماشومان چي رسول الله به ورسره مينه کوله په ده ګران وو او مينه به يې ورسره کوله، په ځانګړي ډول حسن او حسين د علی رضی الله تعالی عنه زامن، عبدالله بن عباس او نور ماشومان.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مينه له ابوهريره رضی الله عنه سره ددې سبب شوه چي هغه خپل ځان نېکمرغه وشمېري، ځکه د ژوند وروستۍ ارزو يعنی د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ليدلو او د علم او پوهې زده کول د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم څخه.

يوازې يوه څېز هغه ډېر ځوراوو او د هغه داخلي پاکي يې ځيږوله هغه هم دا چي مور يې لا تر اوسه په شرک کي پاتې وه او په خدای او د هغه په رسول يې له ايمان راوړلو څخه منع کوله، ابوهريره به هغه هر وخت اسلام ته دعوت کوله خو هغې به نه مانه.

د خيبر له فتحې تر راګرځېدو وروسته چي ابوهريره هر څه اورېدلي يا ليدلي وو کوم چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د رسالت په ريښتينولی او صداقت يې دلالت کاوو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلي مور ته يې وويل. په ځانکړي ډول د زهرجن پسه کيسه چې حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته راوړل شو. خو مور يې همدا سې د پلار او نيکونو په دين ولاړه وه او له مسلمان کيدلو يې منع کوله او ويل يې: څو چې ژوندۍ يم، ذی الخلصه لمانځم.

له دې سره سره ابوهريره رضی الله عنه دخدای جل جلاله په لور د هغې له دعوت کولو څخه لاس په سر او مايوس نه شو او هره ورځ به يې هغې ته قسم ورکاوو چې په خدای او رسول صلی الله عليه وسلم يې ايمان راوړي. هغې نه يوازي ايمان را نه وور بلکي يوه ورځ په قهر شوه او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سپکاوی يې وکړ.

ابوهريره رضی الله عنه ددې خبرې په اورېدلو خورا وځوريد او وډاريد چې هسي نه ددې ګستاخي له امله دهغه د مور او حتی دده لپاره چې ددې بې احترامي سبب شوی دی عذاب نازل شي. له دې امله لوی غم او پريښاني په غېږ کي واخيست او ددې مشکل دلري کولو لپاره يې له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم پرته بل همکار نه ليد، په تيزي سره د هغه مبارک په لور روان شو، مسجد ته له ننوتلو وروسته چې اوښکو يې مخ او ګيره لمده کړې وه، په هغه يې سلام واچاوو او ورسره کيناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: څه پيښه شوې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره په غمګين اواز وويل: نن مې مور اسلام ته را دعوت کړه، ويې نه مانه او د هغه په سر يې ستاسو په اړه بدې خبرې وکړې، دعا وکړه چې خدای مې مور هدايت کړي.

مهربانه پيغمبر صلی الله عليه وسلم د هغه غوښتنه ومنله، لاسونه يې د اسمان په لور پورته کړل او ويې ويل: خدايه! د ابوهريره مور ته هدايت وکړې.

ابوهريره رضی الله عنه له دې نه ډېر خوښ شو، چې پيغمبر عليه سلام يې مور ته د هدايت دعا وکړه. له پيغمبر اکرم صلی الله عليه وسلم څخه يې اجازه وغوښته تر څو يې مور ته لاړ شي او د هغه صلی الله له د دې دعا زېری ورکړي، خو مخکې له دې نه چې هغه کور ته ورسېږي الله تعالی يې کار وکړ، د خپل پيغمبر دعا يې قبوله کړه او ابوهريره يې د مور د هدايت لپاره د مهرباني وړ وګرځاوه، ځکه کله چې ابوهريره له کور څخه په ډېره پرېشاني سره ووت، مور يې د هغه څه په فکر کې شوه چې زوی يې ورته دعوت کوله، الله تعالی يې هغه مهال زړه روښانه او د حق په لور يې هدايت کړه، ژبه يې خلاصه شوه او شاهدي يې وويله:

(اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمد رسول الله)

له دې امله يې کفر په ايمان، سخت زړيتوب په نرمي او دښمني يې په دوستي بدله شوه. په تېزي لاړه چې غسل او د جاهليت له چټليو سره مخه ښه وکړي او ايمان چې ښکاره او پټ يې پاک دي په غېږ کې ونيسي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې ابوهریره کورته ورسېد د اوبو د توییدلو له اواز څخه پوه شو چې مور یې غسل کوي، ودرید چې مور یې کار پای ته ورسوي. مور یې کالي واغوستل او مخکې تر دې چې ټیکری په سر کړي په اوبو کې یې غوټه کړ او شاهدي یې وویله.

ابوهریره د دې صحنې له لیدلو حیران شو ، په تېزي له خپله ځایه وخوځېد او بې له دې چې ودرېږي او له موره پوښتنه وکړي چې څه وشول چې مسلمانه شوه ؟ د حضرت محمد صلی الله حضورته وګرځېد تر څو یې د خپلې مور د اسلام له راوړلو څخه خبر کړي. دا ځل په داسې حال کې د هغه مبارک حضورته حاضر شو چې له ډېرې خوشحالۍ یې ژړل، سلام یې واچاوو او ویې ویل: زېری، د خدای رسوله، خدای تعالی ستاسو دعا قبوله کړه او مور مې یې هدایت کړه. د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څېره د دې خبرې په اورېدلو سره وځلېده او خوشحاله شو د خدای حمد او شکر یې په ځای کړل.

ابوهریره موقع غنیمت وبلله او ویې ویل: یا رسول الله دعا وکړه چې الله تعالی ما او مور مې د مؤمنو بندګانو محبوب وګرځوي او مؤمن بندګان زموږ محبوب وګرځوي.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم وویل: اې خدایه ! ستا دا وړوکی بنده او مور یې د مؤمنو بندګانو محبوب او مؤمن بندګان د دوی محبوب وګرځوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دې دعا وروسته ابوهریره خورا خوښ شو، ځکه دا ورځ هغه ته ښکلې او نه هېرېدونکې وه او له خیبر نه را وروسته یې په ژوند کې د وهمه او بهتره ورځ وه. ځکه په دې ورځ یې د مور په مسلمانېدلو سره د زړه لوی غم ورک او لوی نعمت یې ترلاسه کړ او هغه د پیغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم دعا وه چې ویل یې : خدایه مؤمنان د ابوهریره او د هغه د مور محبوب او هغوی د دوی محبوب وګرځوې.

له دې نه هېرېدونکې او تاریخي ورځې وروسته ابوهریره رضی الله عنه ډېر وخت ژوند وکړ او ویې لیدل چې څنګه الله تعالی د خپل پیغمبر دعا دده په حق کې قبوله کړې وه او هر وخت به یې دا خبره یادوله چې: د خدای په مهرباني چې هر مؤمن مې نوم واوري، که څه هم زه یې نه یم لیدلی، ورباندې ګران یم.

د مور له ایمان راوړلو وروسته ابوهریره احساس کړه چې هیڅ غم، پرېښاني او مشکل د هغه په وړاندې وجود نه لري، نو ځکه یې ټول حواس سترګې، غوږونه او زړه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ته متوجه کړل، تر څو په پوره ډول اسلام وپېژني او علم زده کړي.

له هغې ورځې را په دې خوا یې خپله توجه دوو شیانو ته واړوله:

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ – د قران کريم د هغو ايـاتونو يـادول او پـرې پوهيدل چي له دې وروسته په حضور صلی الله عليه وسلم نازلېږي.

۲ – د حضـرت محمـد صـلی الله عليـه وسـلم د احـاديثو، وينـاوو او نصـيحتونو يـادول او وربانـدي پوهېـدل چـي اصحابوته يې کول، بې له دې چي يوه کلمه هم ترې بېځايـه شي. همدارنګه دهغـو ايـاتونو يـادول چي تـر دې ورانـدي پـه حضـرت محمـد صـلی الله عليـه وسـلم نـازل شـوي وو او هغـه خبري چي مخکي يې اصحابو تـه کړې وې، د هغـه مبـارک لـه تېر سيرت او د هغه دژوند له تاريخي ورځو سره.

ددې دوو موخو لپاره وو چي ابوهريره د ژوند ټولي ورځي او د شپو څه برخي له حضرت محمدصلی الله عليـه وسـلم سره تېرولې او هر وخت بـه ورسره وو، پـه هغـه مبـارک پـوري يې لمونځ کاوو او قرائت ته يې غوږ نيو، سهار او ماښام لـه هغـه سـره وو، لـه هغـه سـره يوځـای اصـحابو ليـدلو او دناروغـانو پوښتني ته تـو، لـه هغـه سره يې د جنـازو د مراسمو پـه تـر سره کولـو کـي ګډون کـاوو. د پيغمبر عليـه سـلام کارونـه بـه يې کـول، چـاچي بـه پيغمبر عليـه سـلام غوښت، ده تـه بـه يې غـږ ورکـاوو او دهغــه دسـتورونه او پيغامونـه بـه يـې خلکـو تـه رسول.

د ابوهريره ذهن دهغه دفتر په څېر وو چي د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم خـاطرې، پېښـې او ورځني حـالات بـه يې دقيقاً پکي ثبت کول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوړ همت، ځانګړې حافظې، دقیق فهم، د علم دلاسته راوړلو لپاره لوږه، په نورو کارونو کې نه مشغولوالی، پوره قناعت او د دنیا له دار مدار سره نا لېوالتیا، له ابوهریره سره په دې مهم کار کې مرسته کوله.

ددې ټولو په سرکې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د هغه مینه وه چې د هغه عواطف او احساسات یې په جوش راوړل.

ابوهریره رضی الله عنه د پیغمبر علیه سلام په وړاندې لوړ مقام درلود او د هغه د ګرانښت وړ ګرځېدلی وو. له علم سره د هغه مینه د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د خوشحالی سبب شوې وه او اصحابو ته به یې ویل چې ده ته قران کریم ورزده کړې او کله چې به یې ابوهریره ونه لید، پلټنه به یې کوله او ځوک به یې لېږه چې ویې مومي. کله چې به حضرت محمد صلی الله علیه وسلم مسجد ته راتلی نو به ورته ورغی.

یوه ورځ حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جومات ته داخل شو، خو ابوهریره یې ونه لید. شاوخوا یې وکتل او له هغو کسانو نه چې په مسجد کې ول وپوښتل: تاسو دوسی ځوان نه دی لیدلی؟ چا ځواب ورنه کړ. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د دوهم او دریم ځل لپاره وپوښتل: چا دوسي ځوان نه دی لیدلی؟ هغوی وویل: نه. یو کس چې لمونځ یې کاوو، د لمانځه له خلاصېدلو وروسته یې حضرت محمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلی الله علیه وسلم ته وویل: ای دخدای رسولصلی الله علیه وسلم هغه ناروغ دی او د مسجد په یوه څنډه کي لویدلی دی.

پیغمبر علیه سلام ددې خبري له اوریدلو پرېشانه شو او هغه ته ورغی، په موسکا یې سلام وروا چاوو او دناروغي پوښتنه یې وکړه. ابوهریره یې دناروغي ډول ورته وو ایه. حضرت محمدصلی الله علیه وسلم خپل مبارک لاس د هغه په دردمن ځای کېښود او دهغه دښه والی لپاره یې دعا وکړه. په هغه شېبه ابوهریره پورته او له ناروغي څخه جوړ شو.

څرنګه چي پورته هم یادونه وشوه: ابوهریره په پوره معنی له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره مینه درلوده او هر څه چي له هغه څخه به یې اوریدل، یادول یې او د ډېري میني له امله به یې ډېری د هغه مبارک څېرې ته کتل. له نېکه مرغه د دې کار د کولو جرئت یې درلود، په داسي حال کي چي یو زیات شمیر اصحابو د هغه مبارک د هیبت له امله په دایمي ډول نشوای کولای د هغه څېرې ته وګوري. ابوهریره رضی الله عنه به ویل په دنیا کي مي د رسول الله تر څېرې پرته بل هیڅ شی ښکلی نه دی لیدلی، ګویا لمر یې په څېره کي حرکت کوي. څرنګه چي هغه مبارک ډېر ورباندي ګران وو نو داسي سوالونه به یې ترې کول چي نورو یې جرئت نه درلود.

یوه ورځ ابوهریره پیغمبر علیه سلام ته وویل: اې د الله رسوله! چي تا وینم خوشحاله کیږم او ستر ګي مي روښانه کیږي، ما له هر څه خبر کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: هر څه له اوبو څخه پیدا شوي دي.

ابوهریره وویل: ماته داسي کار راوښیه چي د هغه په کولو سره جنت ته لاړ شم.

ان حضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: خلکو ته سلام اچوه، هغوی ته خواړه ورکړه، په هغوی رحم وکړه او په شپه کي چي خلک ویده وي پورته شه او عبادت وکړه، هغه مهال په سلامتي سره جنت ته داخلیږې.

یوه ورځ چي ډیر صحابه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره ناست وو، ابوهریره وویل: یا رسول الله د قیامت په ورځ به ستا شفاعت د چا په نصیب کیږي؟

پیغمبر علیه سلام د ابوهریره له سوال څخه خوښ شو، هغه یې وستایه او ویې ویل: فکر مي کاوه چي د دې مطلب په پوښتنه کي تر تا هیڅوک وړ نه دي، ځکه ستا شوق د حدیثونو دزده کړي لپاره خورا زیات دی. بیا یې وویل: زما شفاعت ډېر د هغو کسانو په نصیب دی چي مخلصانه او د زړه له کومي لا اله الا الله ووایي.

صحابه کرام ﷺ هم د ابوهریره له دې سوال څخه خوښ شول او له هغه یې مننه وکړه، تر ټولو زیات د ابی بن کعب دا سوال خوښ شو او د ابوهریره له ستایلو سره یې هغه ته وویل چي هر وخت همداسي سوالونه وکړي، تر څو د هغوی معلومات زیات شي. په حقیقت کي ابوهریره داسي لارښوونو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضرورت نه درلود ، ځکه هغه په دې اندازه علم خوښاوو لکه تږی چې يخې اوبه خوښوي او له ټولو کايناتو يې حضرت پيغمبر عليه سلام زيات خوښاوو ، نو ځکه به يې عادتا هره ورځ له ان حضرت صلی الله عليه وسلم څخه پوښتنه کوله او خپل علم به يې زياتاوو.

ابو هريره احساس کړې وه ، چې کله ان حضرت صلی الله عليه وسلم په لمانځه ودريږي له تکبير اولی وروسته او له سورة فاتحې مخکې يوه شېبه دريږي او بيا په ويلو شروع کوي ، نو ځکه يې پوښتنه ترې وکړه چې اې د خدای رسوله هغه مهال څه وايې؟

پيغمبر عليه سلام وويل دا دعاوی وايم : " اللهم باعد بينی و بين خطايايی كما باعدت بين المشرق و المغرب اللهم نقنی من خطايی كما ينقی الثوب الابيض من الدنس اللهم اغسلنی من خطايای بالماء و الثلج و البرد. "

" يا الله زما او زما د ګناهونو تر منځ ليري والی راوله، څرنګه دي چې مشرق او مغرب يو له بله سره ليري کړي دي. يا الله ما له ګناهونو پاک کړې، څرنګه چې سپينه ټوټه له خيرو پاکه شي، يا الله په سړو اوبو ما له ګناهونو ومينځه."

څرنګه چې ابو هريره وليدل چې ان حضرت صلی الله عليه وسلم يې پوښتنو ته په ورين تندی ځوابونه وايي او هغه له دې چې په علم او معرفت پوري روان دی، صحابه هم د هغه له پوښتنو نه خوښېدل، نو ځکه ابو هريره چې په څه شي باندې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهېده له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم نه به يې پوښتنه کوله، مثلا، لمونځ، روژه، زکات، حج، ایمان د دجنت او دوژخ حقیقت، له ملا اعلی، همدارنګه د رسول اکرم صلی الله تر ژوند پوري. دهغه مبارک دعوت په مکه کي او هغه پېښې چې په هغه باندي هملته راغلي وې، مدینې ته له هجرته او د ژوند د ټولو ورځو له پېښو نه يې پوښتنه کوله.

حضرت محمد صلی الله علیه وسلم به په حوصله او متانت ورته ځواب وایه.

یوه ورځ انحضرت صلی الله علیه وسلم وغوښتل چې ابوهريره وازمايي. په داسي حال کي چې غنيمت يې وېشه ابوهريره ته يې وويل: له ما څخه نه پوښتې چې دا غنيمتونه د چا مال دی؟

ابوهريره يې په ځواب کي وويل: هيله لرم، هغه څه چي تاته خدای درزده کړي دي، ماته هم وښيې.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وويل: نو څادر دي هوار کړه، ابوهريره دخپلې اوږې څادر د هغه مبارک او ده په مېنځ کي وغوړاوو، پيغمبر عليه سلام ډېر وخت ورته خبري وکړي او بيا يې وويل: څادر دي ټول کړه.

ابوهريره څادر راټول کړ، له هغه وروسته يې سمدستي ددې کار په راز باندي د پوهېدلو لټه وکړه. دهغې ورځې په شپه کي چې څه برخه يې تېره شوې وه ابوهريره هغه حديثونه چې له انحضرت صلی الله علیه وسلم څخه اورېدلي وو، په

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـاد کړل او تکراروليې، دهغوحديثونو يـادولورتـه دومره اسانه وو لکه چې د کوم کتاب لـه مخې چې يې وايې، بې لـه دې چې يوه کلمه هم ترې بې ځايه شي، ډېر خوشحال شو او د دې نعمت په بدله کې يې دخدای ډېر شکر وکړ.

لـه دې پېښې څو ورځې نه وې تېرې شوې چې الله تعالی پـه ابوهريره مهرباني وکړه او د پيغمبر عليه سلام هغه دعا چې ويلې يې وو:

"يا الله دابوهريره حافظه قوي کړې" قبوله شوه، لـه هغې ورځې وروسته چې به يې هر مطلب يا داوو، بيا يې نه هېرېده.

يـوه ورځ پيغمبر عليـه سلام جومات تـه داخـل شـو، ويـې ليدل چې ابوهريره، زيد بن ثابت او يو بـل کس ﷺ پـه جومات کې ناست دي، زيد او هغه بـل سړی لمونځ کوي او ابوهريره قران کريم تـلاوت کـوي. څـو شـېبې وروسته هغـوی دواړو لمونځ خلاص کړ او د دعا لاسونه يې پورته کړل. پيغمبر عليه سلام هغـوی تـه نږدې شو، تـر څو واوري چې لـه خدايـه څه غـواړي؟ خو هغـوی خپلـه دعـا ودرولـه.پيغمبـر عليـه سـلام هغوی تـه وويـل: خپله دعـا وکړئ. هغوی دعا کولـه پيغمبر عليه سلام آمين وايه، چې دعاوې يې پای ته ورسېدې پيغمبر عليه سلام ابوهريره ته وويل: تـه ځان تـه دعـا وکړه. ابوهريره لاسونه پورته کړل او داډول دعا يې وکړه: يا خدايه! هغه څه چې دغو دوو ورونو درنه وغوښتل ما تـه يې هم راکړه او لـه تا ځخـه داسـي پوهـه غـواړم چـې هيڅکلـه مـې هېـره نشـي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیغمبر علیه سلام آمین وو ایه. زید او ملګري یې چې دا مهمه دعا واوریده او په اهمیت یې پوه شول ویې ویل: خدایه موږ هم له تاڅخه داسي علم غواړو چې هیڅکله یې هېر نه کړو.

خو دا ځل پیغمبر علیه سلام آمین ونه وایه او په مهرباني سره یې هغوی ته وویل: (دوسي ځوان په دې دعا کي تر تاسو مخکي شو.) دا جمله یې یو ځل بیا تکرار کړه.

پوه او حکیم ذات غوښتي وو چې دا بې نومه او نښانه چې یوازي چوپان وو، د اسلام مرکز ته راشي او مهم کار چې د ډېری احادیثو یادول او د اسلامی امت په مېنځ کي د هغوی خپروای، په ځانګړي ډول تابعینو او له هغوی وروسته د احادیثو نقل له یوه نسل څخه بل نسل ته د هغه په واسطه ورسوي.

ابوهريره رضی الله عنه مخکي له دې چې پیغمبر علیه سلام ورته د حافظې د تقویت دعا وکړي او مخکي د څادر د هوارولو د پېښې څخه، د پیغمبر علیه سلام ځیني خبري ترې هېرېدلې. نو ځکه یې پیغمبر علیه سلام ته شکایت وکړ او ویې ویل: اې د خدای رسول صلی الله علیه وسلم له تاسو مي ډېر احادیث اورېدلي دي ولي ارمان یو شمیر رانه هیر شوي دي.له دې امله پیغمبر علیه سلام ورته دعا وکړه . له هغه وروسته یې حافظه دومره قوي شوه چې د ایات یوه کلمه یا یو حدیث دي ترې هیر شي. له پیغمبر علیه سلام سره د ابوهريره یوځای والی، د هغه قوي حافظې او له علم سره بې ساري

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینـه د ده د نبـوغ او برتـري سـبب شـوه. لـه دې املـه یـې د حدیثونو په یادولو او روایت کې له ټولو اصحابو درجه یوړه.

له دې سره سره دهغـه یوځای والی لـه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره هغه د خپلې مورله خدمت او محبت نه بې پروا نه کړ، هره ورځ به دهغې دلیدلو لپاره تلی او کومه کمه غذا چې به یې په لاس راوړه هغې ته یې وروړه. مور یې هم په دې کمه غذا قانع وه. ابوهریره چې به هرڅه له پیغمبر علیـه سلام څخـه اورېدل، مـور تـه بـه یـې هم ورښـودل،له دې سربېره مـور بـه یـې مسـجد نبـوي کـې لـه نـورو میرمنـو سـره یوځای لمونځ کاوه او د حضرت محمدصلی الله علیه وسلم نصـیحتونه بـه یـې اورېـدل، یـوه ورځ ابـوهریره دوه دانـې خرماوې خپلې مور ته ورکړې او ورته ویې ویل: دا رسول الله صلی الله علیـه وسلم تاتـه را استولې دي، بسم الله ووایـه او ویـې خـوره، ټولـه ورځ بـه وږې نـه شـې. بیـا یـې وویـل: مورجانې! په خدای قسم هغـه یـوازینی څیز چې مالـه کـار، کسـب او سـتا دخـوراک د برابرولـو څخـه راګـرزوي هغـه لـه رسول الله صلی الله علیه وسلم سره زما وخت تیرول او یوځای والی دی. ځکه غواړم له هغه څخه علم، پوه او دینی معرفت زده کړم. نو مشـکلات وزغمـه، ځکه لـه هري سختي وروسته اساني شته.

یـوه ورځ ابـوهریره رضـی الله عنـه مـور تـه ورغـی او ویـې ویل: مـورې نـن مې لـوږه او ارزښتمنه تحفـه درتـه راوړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

موريې وويل: هغه څه دي؟ ابوهريره وويل: نن ورځ يو شمېر فقيران حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته راغلل او ويې ويل:

"اې د الله رسول صلی الله عليه وسلم! سرمايه داران زيات اجر او ثواب تر لاسه کوي. له يوه لوري د خدای عبادت کوي او له بل لوري خپل مالونه د خدای په لار کې ورکوي، خو موږ څه نه لرو چې د خدای په لار کې يې صدقه کړو."

پيغمبر عليه سلام وويل: "الله تعالی تاسو ته نور نعمتونه در کړي چې کولای شئ هغه هر وخت صدقه کړئ، سبحان الله ويل صدقه ده، د الحمد لله، لا اله الا الله او الله اکبر ويل صدقه ده، په نيکي امر او له بدو راګرځول هم صدقه ده."

نو مورجانې! دا اذکار ډېر وايه. نو بيا به د غنيانو له ډلې شې او هغه اجر چې الله تعالی يې هغوی ته د بخښنې او نفقې په بدل کې ورکوي، تا ته به يې هم درکړي.

يوه ورځ يې مور ته وويل: پرون ورځ حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم موږ ته يو حديث وواېه او ويې ويل: که ستاسو د کور مخې ته داوبو يو لښتی وي او تاسي په ورځ کې پينځه واري پکې ولامبئ، ايا ستاسو پر بدن به خيره پاتې شي؟

مور وويل: نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا یې وویل: پینځه وخته لمونځونه د همدې لښتې په څېر دي، الله تعالی د هغوی په مرسته زموږ ټول ګناهونه له مینځه وړي.

نو اې مور جانې! د لمونځونو فضیلت ته پام وکړه او وګوره چې الله تعالی موږ ته څومره نعمتونه راکړي دي، چې د هغوی په وسیله کولای شو ټول وخت ځان له ګناهونو پاک وساتو. همدارنګه ان حضرت صلی الله علیه وسلم په یوه بل حدیث کې وفرمایل: یوه ورځ دوژخ الله تعالی ته وویل: زما یو شمیر برخې نورې برخې خوري، ماته اجازه راکړه چې ساه وباسم. الله تعالی ورته اجازه ورکړه چې په کال کې دوه ځلې ساه وباسي، یو ځل په دوبی او بل ځل په ژمي کې. بیا انحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: "کله چې مو ډېر ساړه احساس کړل، هغه د جهنم تنفس دی، که مو کله سخته ګرمي احساس کړه هغه هم د جهنم تنفس دی. نو مور جانې! له جهنم څخه له خدایه ډېره پناه وغواړه، او له الله تعالی جل جلاله څخه د ښښنې، سلامتیا او جوړتیا غوښتنه وکړه.

هر وخت چې به ابوهریره رضی الله عنه له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم څخه احادیث اوریدل مور ته به یې روښانه کول، هغې به په پوره ډاډ اوریدل او زوی ته به یې د خیر دعا کوله، ویل به یې: یا الله زه مې له زویه خوښه یم ته هم ترې راضي شې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چي مخکي وويل شول ابوهريره خپل کور پرې ايښی وو او د نبوي مسجد په يوه څنډه کي يې ژوند کاوو، ډېر وخت نه وو تېر شوی چي هغه يوه برجسته څېره او د صفې د خلکو د سر سړی شو. تر څو چي پيغمبر عليه سلام حيات درلود، په هيڅ صورت يې صفه په خپل کور يا کوم بل ځای بدله نه کړه.

صفه په مسجد نبوي کي يوه چوتره وه، اهل صفه هغه فقير او نېستمن اصحاب وو چي په مدينه کي يې کور او کورنۍ نه درلودل او د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د ژوند په مهال به دوی پکي ويده کېدل او د خپل ژوند زيات وخت به يې هلته تيراوو، يو شمير به يې له رسول اکرم صلی الله سره پاتي کېدل او ماښامنۍ به يې ورسره کوله، دې حالت تر څو چي الله تعالی دوی شتمن کړل هم دوام درلود، پيغمبر عليه سلام به ابوهريره غوره کاوو، چي که به کومه صدقه پيغمبر عليه سلام ته راوړل کيده، هغه به يې ابوهريره ته ورکوله څو يې اهل صفه ته يوسي او ورباندي يې ووېشي. کله چي به پيغمبر عليه سلام ته هديه راوړل شوه يا به يې ابوهريره لېږه چي اهل صفه راولي او له پيغمبر عليه سلام سره يې وخوري او يا به يې د هغوی برخه ابوهريره ته ورکوله چي د اهل صفه وو تر منځ يې ووېشي.

اهل صفه لټان خلک نه وو چي کار يې نه کاوو، بلکي هميشه د علم او پوهي په زده کړه او له کفارو سره په جنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوخت ول. له هغه سربېره ورته په مدينه کي کوم کار نه وو ځکه د مدينې خلک عموما نېستمن وو.

اهل صفه وو دومره لوږې او تږې تېرې کړې چې اخر د صبر او بردباري نمونه شول. څرنګه چې د خدای او دهغه د رسول مينه تر هر څه ورته ګرانه وه. الله تعالی يې وضعيت بدل کړ هغوی ته يې شتمني ورکړه، غنيان شول او دا پيرزوينه يې هم د صبر او حوصلې په سيوري کي تر لاسه کړه.

ابوهريره رضی الله عنه د صفې په کلونو کي ډېري نېستۍ او لوږې تېري کړې او پوهېده چې دهغه لپاره يوازې دوه لارې شتون لري چې يوه ترې غوره کړي. يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره اوسېدل او د لوږو تحمل اويا له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه لري والی او مړيدل، خو هغه له پيغمبر عليه سلام سره اوسېدل غوره کړل، ځکه که يې کار کاوو نو له حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره د اوسېدلو فرصت يې له لاسه ورکاوو او د حضرت محمد صلی الله عليه سلام د زرينو کلماتو له اوريدلو محروم کېده، له دې امله يې هوډ وکړ چې په دې لار کي هر غم وزغمي او خپل لوړ هدف ته ځان ورسوي. پوهېده چې له هري سختي وروسته اساني وي او الله تعالی به د فقر او لوږې د زغملو تر شا د علم او پوهي ارزښتمند بديل ورکړي. همدارنګه پوهېده چې رسول اکرم صلی الله عليه وسلم غواړي تر څو خپل استعداد په لومړی مطلب کي په کار واچوي. ځکه له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم سره د یوځای کېدو په لومړیو وختونو کي، یوه ورځ ابوهریره د نیالګي د کرلو په حال کي وو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ولید او ورته ویې ویل: څه کار کوې؟

ابوهریره وویل: غواړم نیالګی وکرم.

پیغمبر علیه سلام وویل: ایا نه غواړې تا ته تر دې نیالګي د بل ښه نیالګي کرل وښیم؟

ابوهریره وویل: هو، د خدای رسوله (صلی الله علیه وسلم).

پیغمبر علیه سلام وویل: د دې هري یوې جملې په ویلو سره تاته په جنت کي یو نیالګی کرل کیږي لکه: سبحان الله، الحمد لله، لا اله الا الله، الله اکبر (داسي باید ونه بولو چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د نیالګیو له کرلو، کار او فعالیت سره مخالف وو بلکي غوښتل یې د هغه ذهن د دې دنیا له نیالګي څخه د هغې دنیا نیالګي ته او له عالم مادې څخه عالم معنی ته واړوي.[1])

ابوهریره پوه شو چي د پیغمبر علیه سلام موخه داده چي له هغه څخه جدا نشي تر څو علم او ذکر زده کړي او په هغه مشغول واوسي. هغه مهال په ابوهریره سختي ورځي تېري شوې، کله کله به دومره وږی شو چي له ډېري لوږي به په ځمکه ولوېده، چا چي نه پېژاند ګمان به یې کاوو چي هغه لېونی دی او بې هوښه شوی دی، نو ځکه به یې لاس په سر

---

[1] فارسي ژباړن

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورتېراوو او پښې به يې په نس کي ورته ښودې، ښوراوو به يې.

ابوهريره به ورته ويل: زه نه لېونی يم او نه ناروغ بلکي لوږي دې حال ته رارسولی يم. ډېر وخت به چي د هغه نس له لوږي درد کاوو، ډبره به يې پوري تړله.

کله چي به پيغمبر عليه سلام هغه په دې حال ليد، ناراحت کېده به، ځکه ډېر وخت به د هغه مبارک په کور کي هم څه شي نه پيدا کيدل، چي هغه ته يې ورکړي او د هغه لوږه پرې ماته کړي.

بايد ووايو چي ډېري داسي ورځي به وي چي د پيغمبر عليه سلام او نورو اصحابو په کورو کي به څه نه وو، ځکه له کفارو سره جهاد خلک له کار او تجارت څخه بې برخي کړي وو. کله چي به ابوهريره ليدل چي د صفې نور اصحاب هم وږي دي او د خوړلو لپاره څه شی نه لري او همدارنګه پيغمبر عليه سلام او نور اصحاب ورسره مينه کوي، زړه به يې تسکين کيده.

يوه ورځ چي ابوهريره رضی الله عنه ډېر وږی شوی وو او نور يې د تللو توان نه درلود، له مسجد سره نژدې ولوېد، پيغمبر عليه سلام يې لاسونه ونيول او راپورته يې کړ، کورته يې بوت، هلته يې يوه اندازه شېدې ورکړې او ابوهريره وڅښلې، پيغمبر عليه سلام ورته د دوهم او دريم ځل لپاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيدې ورکړې تر څو چي موړ، په خوشحالي او د شکر په ادا کولو د مسجد په لور روان شو.

ابوهريره د خپلي لوږې له کلونو ښکلې خاطرې لري، چي کله به يې خپلو شاګردانو ته کولې، د هغوی حيرانتيا به يې راپاروله او هغوی به د دې صبور او لوی شخص کړنې ستايلې.

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه د لوږې د شپو له خاطرو څخه يوه خپلو دوستانو ته داسي کوله: په خدای قسم چي له هغه پرته بل معبود نشته، کله به مي د لوږې له ډېروالی خپل نس په ځمکه موښه او ډبري به مي پرې تړلې. يوه ورځ د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم او نورو اصحابو د تګ په لار کي کېناستم چي ښايي څوک مي دعوت کړي او خواړه راکړي، لومړی مي ابوبکر رضی الله عنه تر څنګ تېر شو، د دې لپاره چي د هغه توجه را واړوم د قران کرم د يوه ايات پوښتنه مې ترې وکړه، خو پام يې راته نشو او لاړ، بيا عمر رضی الله عنه راغی، له هغه مي هم د يوه ايت پوښتنه وکړه خو راته پام يې نشو او ولاړ. وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم رانژدې شو، څرنګه چي زما په حال پوهېده موسکی شو او ويې ويل: له ماسره راځه، په هغه پسي لاړم چي کورته يې ورسېدو حضرت محمد صلی الله عليه وسلم داخل شو او ماته يې هم د ننوتلو اجازه راکړه. کله چي کور مبارک ته يې ننوتم و مي ليدل چي په يوه ګيلاس کي يوه اندازه شيدې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پوښتنه وکړه چې دا شېدې له کومه شوې دي؟ ورته یې وویل: فلاني سړي هغه تاسو ته را استولې دي. بیا یې ماته وویل: ابوهریره!

ومې ویل: بلې! یا رسول اللهصلی الله علیه وسلم.

ویې ویل: لاړ شه اصحاب صفه دلته را وغواړه.

ابوهریره وایې: د پیغمبر علیه سلام له دې خبرې سخت نارام شوم او له ځان سره مې وویل: دومره شېدې زما لپاره هم نه دي بس، څرنګه کولای شي ټول اهل صفه ماړه کړي، کاشکې یې ماته راکړې وای چې یوه اندازه قدرت مې پیدا کړې وای او کله چې هغه راشي حتماً حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ماته وایي چې شېدې هغوی ته ورکړم نو ماته به هیڅ شی پاتـه نه شي. ولي د رسول الله له اطاعت کولو پرته مې بله لاره نه درلوده، لاړم او اهل صفه مې د هغه مبارک کور تـه رادعوت کړل. کله چې راغلل او ټول کښېناستل ماتـه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهریره! ولاړ شه، د شیدو لوښی واخله او هغوی ته شېدې ورکړه. ما هغوی ته شیدي ورکول شروع کړل، هر یوه چې شیدې څښلې، دومره به یې څښلې چې ماړه به شول، اخر دوی ټول ماړه شول او نوبت موږ دواړو ته راورسید. حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د شیدو ګیلاس رانه واخیست، په داسي حال کي چې موسکا یې کوله راته وویل: یوازې زه او ته پاتي یو، اوس کېنه او شیدې وڅښه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه کېنېنستم او ومې څښېلې. انحضرت صلی الله علیه وسلم راته بیا وویل چې وڅښه. د دریم او څلورم وار لپاره یې وویل چې وڅښه. کله چې موړ شوم ومې ویل: قسم په هغه ذات چې ته یې په حق رالېږلی یې، نور مې په نس کې تش ځای نه دی پاتې او پوره موړ شوم. وروسته پیغمبر علیه سلام وویل: ګیلاس ماته راکړه. ما ګیلاس ورکړ: بسم الله یې وویله او پاتې شیدې یې وڅښلې او هغه هم زموږ په څېر موړ شو.

ابو هریره رضی الله عنه په دوه دلیلونو لوږه وزغمله، یو دا چې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په لوریې په هجرت کې ځنډ کړی وو او دوهم دا چې احتمال یې کاوو چې له پیغمبر علیه سلام سره به یې د یوځای والی وخت اوږد نه شي. نو ځکه یې لازمه بلله چې هر وخت له هغه مبارک سره وي، زمینه غنیمت وبولی او ددې لپاره هر مشکل وزغمي او پوهیده چې په راتلونکي کې به داسې ورځې راشي چې هم به موړ شي او هم د علم له نعمت څخه برخمن.

له فقر سره، سره ابو هریره استغنا درلوده، له چا یې څه نه غوښتل او چا ته یې شکایت نه کاوو، خو د اسلام له مبارک پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره به یې کله خپل راز شریکاوو. څرنګه چې یې لیدل ابو بکر صدیق او عمر رضی الله عنهما له پیغمبر علیه سلام وروسته د مسلمانانو په منځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي لوړ مقام لري، نو ځکه به يې کله کله هغوی هم د خپلو مشکلاتو په جريان کي اچول.

د مسلمانانو په منځ کي به يې يوازي له جعفر بن ابی طالب سره راز شريکاوو، هغه هم له ابوهريره سره مينه درلوده، نيکي يې ورسره کوله او د خيبر له غزا راپه دې خوا سره ملګري شوي وو.

خو ارمان چي د جعفر بن ابی طالب رضی الله عنه ژوند اوږد نه شو او له څه وخت وروسته د موته په جنګ کي په شهادت ورسيد. ابوهريره يې په جدايي وژړل، د هغه له ياد او ذکر سره به يې هر وخت مينه کوله.

ابوهريره د سختي نېستي او لوږي سره سره د نېکبختي احساس کاوو، ځکه له پيغمبر عليه سلام سره يوځای والی ورته د دنيا تر ټولو غوره څيز وو.

لوږي نشوای کولای هغه، د پيغمبر عليه سلام د خبرو له اورېدلو او د هغه تعليمته له غوږ ايښودلو منع کړي.

هر شپه به يې څو نبوي حديثونه تکرارول او د قران کريم زده برخه به يې ابی بن کعب، عبدالله بن مسعود او زيد بن ثابت ته تېروله.

ابوهريره ته دا دري کسه ګران وو، ځکه هغوی خپل فارغ وختونه د ابوهريره په واک کي ورکړي وو، چي هغه همدا وختونه ورته د قران کريم ياد کړي اياتونه واوري، ترڅو پوه شي هغه اياتونه چي يې ياد کړي، اوس يې هم ياد دي او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترې هیر شوي؟ هغه کلونه چې یې په صفه یعنی له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره تېر کړل، د هغه د ژوند مهم وخت شمېرل کیده او همېشه به یې هغه صحنې یادولې.

د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم له رحلت وروسته پوه شو چې الله تعالی ورته څومره نعمت ورکړی دی.

په صفه کې یې له خپلو مخلصو ملګرو سره وپېژندل، چې ایمان، دوستي، اطاعت، د مشکلاتو زغمل، د خدای او د هغه د رسول لپاره یو له بل سره را یوځای کړي دي. د هغوی له ډلي کولای شو د بلال بن رباح، براء بن مالک، حذیفه بن یمان، ابوذر غفاری، خباب بن ارت، زید بن خطاب، بشیر بن حضاصیه، سلمان فارسي، سفینه د پیغمبر علیه سلام غلام، ربیعه بن کعب د پیغمبر علیه سلام خادم او د عبدالله بن مسعود نوم واخلو.

دوی هغه فقیر او نېستمن اشخاص ول چې تاریخ یې نومونه ،کړني او زړورتیاوی د امت د امامانو او د هدایت د څراغونو په نامه په خپلو زرینو پاڼو کې د همېشه لپاره ثبت کړي دي.

ابوهریره له پیغمبر علیه سلام سره تر څو میاشتو تېرولو ورسته د قران کریم د حفظ او اورېدلو لپاره ډېره هڅه وکړه او په دې وتوانېد چې د پیغمبر علیه سلام سیرت د قران کریم د نزول له شروع را دېخوا په تفصیل سره یاد کړي. ځکه حضرت محمد صلی الله علیه وسلم ورته خپل تېر حوادث ویلي وو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوبکر صديق رضی الله عنه هم ورته دهجرت داستان په پوره ډول تشريح کړی وو. نورو اصحابو ورته د بدر، احد او خندق د غزواتو پېښې ويلې وې.

يادي شوې حادثې يې په ذهن کې داسې ثبت وې چې توا خپله يې ليدلې او دهغو پېښو شاهد وي.

له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې يو کال نه وو تېر شوی چې مدينه يې پرېښوده، له هغه مبارک صلی الله عليه وسلم سره د نجد سيمې ته ووت او په ذات الرقاع جګړه کې يې برخه واخيسته.

په دې غزا کې جګړه ونه نښته، که څه هم دوې دښمنې ډلې يو له بلې ډېرې ووېرېدې، ان تر دې چې مسلمانان مجبور شول د وېرې لمونځ وکړي. په دې غزوه کې ابو هريره او نورو صحابه وو ډېرې سختۍ تېرې کړې، تر دې چې دپښو تلې يې زخمي شوې او نوکونه يې ولوېدل، نو ځکه مجبور شول چې خپلې زخمي پښې د جامې په ټوټو وتړي چې له دې امله دا غزا ذات الرقاع بولي.

په همدې کال حضرت ابوهريره او نور ډېر اصحاب د رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د مکې په لور د عمرې د ادا کولو لپاره ووتل او د لومړي ځل لپاره د خدای کور ته ورغی، کله چې يې سترګې د کعبې په خونه ولګېدې، تر تاثير لاندې يې راغی او له سترګو يې اوښکې روانې شوې، خو ژرنګه چې يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوربدلي وو چي د الله تعالی رحمت دي په هغه چا وي چي نن ورځ قدرت ښکارونه وکړي نو يې په غرور او سرلوړي سره د کعبې په چاپېر طواف کاوو، هغه وحت يې وليدل چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د حجرالاسود له مچولو وروسته له نورو اصحابو سره د حج د مناسکو د ادا لپاره تېزي او پهلواني کوي، په کفر يې د اسلام د برتري يقين وکړ، د کفر سقوط او ورکېدل يې مشاهده کړل او پوه شو چي ژر به دا دين په مکه او نورو ښارونو کي خپور شي او الله تعالی به په نورو دينونو برتري ورکړي.

ابوهريره خپله نېستي او تنګلاسي زغمله، خو داربېده هسي نه د مور په ايمان او يقين کي يې د نېستي له امله خلل پيدا شي، نو ځکه فکر ورسره پيدا شو چي د ځان لپاره يو کار پيدا کړي او له لاس ته راوړنو يې د مور او خپل ضرورتونه پوره کړي، له بل پلوه يې ښار کاوو، هسي نه کار کول يې د پيغمبر عليه سلام د احاديثو د اوريدلو او د هغه سره په ناسته ولاړه کي کمی راولي. له څه وخت هڅي وروسته يې کار پيدا کړ، چي په خپل نظر يې، هغه کار نشو ای کولای چي د پيغمبر عليه سلام د يوځای والی څخه يې لري کړي. د غزوان د لور بسرې سره چي يوه ستره صحابيه وه، په کار ولګېد، تر څو ددې او مېره لپاره يې خدمت وکړي او په سفرونو کي ورسره ملګری وي، مزدوري به يې يوازي د ده او د ده د مور خوراک وي. له دې وروسته به يې د خپل خوراک يوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلي مور ته وړه او له هغه څه يې نجات و موند چي دی ترې ډاريده.

بل پلو ابوهريره شرطونه درلودل چي د غزوان لور و منل، له هغې جملې دا چي هغه به د پيغمبر عليه سلام سره د يوځای والي او د لمانځه له کولو څخه نه منع کوي، د شپې به کار نه ورباندي کوي، تر څو وکولای شي خپل وخت په جومات کي تېر کړي، په هغو سفرونو لاړ شي په کومو کي چي حضرت محمد صلی الله عليه وسلم وي. له پورتنيو شرطونو سره سره بيا هم داکار ددې سبب شو چي يو څه يې د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له يوځای والی څخه ليري ولري، خو هغه څه چي به دده په نه شتون کي تير شوی وو، له پيغمبر عليه سلام، انس بن مالک او عبدالله بن مسعود ﷺ څخه به يې په پوښتنه کولو جبران کول. د غزوان په لور او دهغې په مېړه ابوهريره خورا ګران وو، ځکه امين، قوي او دقران کريم او احاديثو حافظ وو او دهغوی حيرانتيا به يې راپاروله چي قران کريم به يې په ډېر ښکلي غږ وايو او هغوی به تر تاثير لاندي راتلل، دپيغمبر عليه سلام احاديث به يې ورته ويل.

د غزوان لور هم په خپل نوبت له ابوهريره څخه غوښتي وو چي کاملا به د هغې د امر منونکی وي، هغه هم ورسره منلې وه، يوه ورځ يې وغوښتل چي ابوهريره وازمايي چي ايا رښتيا هم په خپله وعده او هوډ ولاړدی او که نه، ابوهريره ته يې وويل: لاړ شه په هغه اوښ سپور شه، ابوهريره سمدستي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هماغه او ښ سپور شو ، بسرې او مېړه يې وخندل او ويې ويل: کښېنه شه. ابوهريره له اوښ نه راکښته شو ، بيا يې ورته وويل: لوڅې پښې لاړ شه او له هاغې څاه څخه يوه سلواغه اوبه راوړه. ابوهريره د امر سره سم لوڅې پښې په نا هواره ځمکه چې تېرې ډبرې يې درلودې لاړ، له هماغې څاه يې بسرې ته اوبه راوړې.

بسرې خپل مېړه ته وويل: وګوره څومره په خپل عهد او وعده باندې ولاړ دی. قوی ايمان او دهغه تقوا د دې ښځې د حيرانتيا لامل شوه، دهغه دصداقت او په عهد باندې د وفا ليدل د بسرې علاقه له ابوهريره سره زياته کړه، خو د ابوهريره د کار ډېر وخت نه وو تېر شوی چې هغې ته ورغی او ورته ويې ويل: څرنګه چې زه له تاسو سره يم ، نشم کولای چې له پيغمبر عليه سلام سره په پوره توګه واوسم، په داسې حال کې چې ما د هغه لپاره خپله ځمکه او ټولې اړيکې پرېښودې،که ټوله دنيا ماته راکړې، د پيغمبر عليه سلام سره په يوه شېبه کښېناستلو به يې بدله نه کړم.

بسرې يې عذر ومانه او کار ته يې دپای ټکی کېښود .

ابوهريره بېرته خپل لومړني ژوند ته وګرځېد او په صفه کې يې دحضرت محمد صلی الله عليه وسلم تر څنګ واړول، ابوهريره له ورتګ سره سم دپيغمبر عليه سلام منادي(جار کوونکی ، اعلان کوونکی) دجهاد اعلان وکړ، پيغمبر عليه سلام اصحاب د جهاد تللو ته تشويق کړل، کله چې ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غمخواري لیدله چي خلک د جنګ جبهو ته په حرکت کي راولي، له ځان سره یې وویل: که څه هم پیغمبر علیه سلام تر خپل ځان راباندي ګران دی او نه غواړم چي یوه شېبه ترې لیري شم، خو څرنګه چي هغه د جهاد امر کړی دی باید امر یې ومنم او جهاد ته لاړ شم.

نو له دې امله د اسلام له لښکر سره "موته" ته لاړ. مسلمانان د دښمن سره د سختي او نابیره جګړې څخه وېرېدل، ځکه د دښمن جنګي تجهیزات پر مخ تللي او جنګیالي یې هم زیات وو، په داسي حال کي چي د مسلمانانو شمېر کم او د پام وړ اسلحه یې هم نه درلوده. ابوهریره ولیده چي ایمان، په څه ډول انسان د اسلحې له اړتیا څخه بې پروا کوي او دښمن د انسان په اند کمزوری او خوار ځلوي. همدارنګه د مسلمانانو د دریو وتلیو قومندانانو څخه یې د عبدالله بن رواحه خبري مخکي له جنګه او هغه مهال اورېدلې وې چي احساس یې کاوو د مسلمانانو شمېره کمه ده.

عبدالله بن رواحه د اسلام لښکر ته په خپله وینا کي داسي وویل: اې ډلې! په خدای قسم. اوس چي کوم څیز نه خوښوئ، په واقعیت کي هغه څه ده چي د هغه لپاره له کورونو څخه راوتلي یو، یعني شهادت.

موږ په جنګ کي په قوت او سلاح باندي نه جنګېږو، بلکي هغه څه چې موږ حماسې او شهادت ته بولې ایمان دی،

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي د دې دين په سيوري کي زموږ په برخه شوی دی، نو هڅه وکړئ چي له دوو نعمتونو څخه يو په لاس راوړئ يا کاميابي او يا هم شهادت.

ابوهريره رضی الله عنه سمدستی هغه تاثير چي د عبدالله خبرو د اسلام په لښکر واچاوو، وليد، ځکه له هغه وروسته خلکو سمدستي ځانونه د دښمن سره د مقابلې لپاره تيار او د دښمن د لښکر په مقابل کي يې صفونه وتړل. ابوهريره د دښمن قوت، اسلحې او سپاره نظام ته چي د هغې ورځي په مختلفو اسلحو سمبال وو په فکر کي شوی وو چي ثابت بن اقرم په حال کي راووست، ثابت د ابوهريره په څنګ کي ولاړ او د هغه کړنو ته يې کتل، ورته ويې ويل: اې ابوهريره وينم، چي د دښمن ډېر لښکر ستا توجه جلب کړې ده. ورته ويې ويل: هو.

ثابت وويل: که ته له موږ سره د بدر په جنګ کي وای، نن د دښمن د جنګياليو په شمېر نه حيرانېدې، ځکه هغه څه چي موږ يې په هغه جنګ کي کامياب کړو، زموږ ډېر بښت نه وو، بلکي د ايمان د هغه قوت رڼا وه چي موږ يې په دښمن بريالي کړو.

جنګ شروع شو. ابوهريره په خپلو سترګو د ايمان کاميابي په کفر او د روميانو شاه تګ وليد. ويې ليدل چي څرنګه د مسلمانانو استقامت او مقاومت د روميانو څو زره کسيز لښکر ته ماتي ورکړه او هغوی يې سره وپاشل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د موته جنګ د اتم هجري کال په اوله نیمایي کي پېښ شو، دا کال له حضرت محمد صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره د یوځای کېدلو دوهم کال وو.

دا جنګ یوازینی صحنه نه وه چي ابوهریره پکي برخه واخیسته، بلکي له هغه وروسته یې په نورو غزوتو او جنګونو کي هم ګډون وکړ او خپله مېړانه یې وښوده.

د موته له جنګ څخه دري میاشي نه وې تېري شوې چي حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د روژې په میاشت کي د مسلمانانو دلوی لښکر سره د مکې د فتحي هوډ من شو.

الله تعالی د فتحې دروازی یوه په بله پسي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام په وړاندي خلاصي کړې او مکه فتحه شوه، پیغمبر علیه سلام په داسي حال کي چي په اوښ سپور وو او د الله تعالی په وړاندی یې عاجري کوله، خپله ملا یې دومره کږه کړه چي نژدې وو تندی مبارک یې د اوښ له کجاوې سره ونښلي او په دې وخت کي یې سورت فتح تلاوت کاوو.

ابوهریره هم د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ حرکت کاوو، یاد یې شول چي مکې ته تر ننوتلو وړاندي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ورته لویه دنده سپارلې وه هغه دا چي د فتحې وروسته انصار راټول او د هغه مبارک حضور ته یې راولي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره خپله دنده سرته ورسوله او له هغه وروسته د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر څنګ وو. د ابوهریره خوشحالي هغه مهال وروستي حد ته ورسېده چي ویې لیدل حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د کعبې په څنګ له بتانو سره حرکت کوي، په خپله امسا بتان وهي، نړوي یې او وایي: حق راغی او باطل لاړ. حق راغی او باطل لاړ او باطل به بیا راونه ګرځي.

ابوهریره د بتانو په ماتولو او د کعبې له خونې په ایستلو کي ونډه درلوده او له خدایه یې غوښتل چي د هغه د قوم د بتانو (ذی الخلصه او ذی الکفین) د نړېدو ورځ هم رانژدې شي او هغه څه چي د مکې د بتانو (لات، منات، عزی او هبل) په سرونو راغلل د هغه د قوم د بتانو په سر هم راشي.

د مکې له فتحې وروسته ابوهریره په یوه بله صحنه کي چي په عظمت او لوړتیا کي تر هغې کمه نه وه برخه درلوده، دا د حنین د جنګ صحنه وه. په دې جنګ کي مسلمانانو په خپل ډېروالي د غرور او په خدای جل جلاله باندي د توکل په بې پروایي کي سخته ضربه ولیده او نژدې وو چي سخته ماته یې په برخه شي. خو د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم، یو شمېر کمو اصحابو او د اسلامي جنګیالیو ثبات او ټینګښت د جنګ بڼه بدله او ناکامي یې په کامیابي واړوله. په دې ورځ ابوهریره دې الهی کلام ته په فکر کي شو چي فرمایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

﴿ لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُم مُّدْبِرِينَ 25 ثُمَّ أَنَزلَ اللّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنزَلَ جُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَعذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُواْ وَذَلِكَ جَزَاء الْكَافِرِينَ 26

﴾ التوبه ۲۵-۲٦

ژباړه: (مدد کړی دی الله تعالی ستاسو سره په ډېرو میدانونو کي او د حنین په ورځ کله چي خوشحاله شوئ تاسو په خپل ډېروالي باندي بیا هغه هیڅ په کار رانغلو ستاسو او تنګه شوه په تاسو باندي ځمکه سره دخپل ارتوالي نه، بیا واوړېدئ تاسو مخ په شا بیا نازل کړ الله تعالی دخپل لوري نه تسکین په خپل رسول او مؤمنانو باندي او نازل یې کړل پوځونه چي تاسو هغه نه وو لیدلي او عذاب یې ورکړ کافرانو ته، همدغه سزا ده د منکرانو.)

ابو هریره د الله تعالی د کلام عضمت ولید، ویې لیدل چي الله تعالی مسلمانانو ته دغزا د بس کولو نه وویل بلکي دستور یې ورکړ چي د ښمن تعقیب کړي او څرنګه چي د دښمن قومندان طایف ته تېښته کړې وه پیغمبر علیه سلام د طایف د محاصره کولو امر وکړ.

د ثقیف قبیلې خپلې کلا ته پناه یوړه، محاصره نوره هم سخته شوه او د ښمنان پرېشانه شول، خو څرنګه چي د خپل ښار د دېوال په ټینګښت باوري ول، مقاومت یې وکړ او تسلیم نه شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تشخیص کړه چي که محاصره ماته شي د اسلام په گټه ده او هغوی ممکن د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د اساني په لیدلو سره ایمان راوړي. نو ځکه د ثقیف د قبیلې محاصره ماته شوه او د اسلام لښکر د مکې په لور وګرځېد. له څه وخت وروسته د حضرت محمد صلی الله علیه وسلام وړاندوینه ریښتینې شوه او د ثقیف قبیلې ایمان راووړ.

د حنین د جګړې په پای او هغه وخت چي رسول اکرم صلی الله علیه وسلم غنیمتونه وېشل، ابوهریره له عجیبې صحنې سره مخ شو، چي د هغه د احساساتو د پارولو لامل او د همېشه لپاره یې په زړه کي پاته شوه، غنیمتونه هم ډېر او هم باارزښته ول، رسول الله صلی الله علیه وسلم هغه د قریشو سردارانو ته ورکړل، تر څو یې زړه په لاس راوړي او له اسلام سره یې مینه پیدا کړي. ابوهریره له صفوان بن امیه څخه چي هغه مهال له دوی سره وو، واورېدل چي ویل یې: تر اوسه پوري کوم پاچا داسي ارزښتناکي تحفې چاته نه دي ورکړې، له حضرت محمد صلی الله علیه وسلام پرته او زه شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او محمد یې استازی دی.

ابوهریره رضی الله عنه متوجه شو، چي پیغمبر علیه سلام له هغو غنیمتونو څخه څه شی انصارو ته ورنه کړل او دا کار د هغوی د ځور سبب شو، یوه او بل سره ویل: رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم له خپل قوم سره ملاقات وکړ او مور یې هېر کړي یو.

دا خبره د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر غوږ او د هغه د غصې لامل شوه. ابوهريره وايي په هماغه ورځ مې د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قهر ولید چې دد ې خبرې په اورېدلو سخت نا رام شوی وو، نو ځکه یې د انصارو یو مشر ولېږه څو هغوی سره راټول کړي. پيغمبر علیه سلام ورته ورغی او هغوی ته یې خبري وکړې. له ناستې وروسته انصار په خوشحالي سره لاړل او خپله نا ارامې یې له یاده ووته.

ابوهريره رضی الله عنه د ناستې دختمېدو او دهغې د پایلو د اورېدلو منتظر وو او غوښتل یې چې پوه شې: انحضرت صلی الله علیه وسلم انصارو ته څه وویل چې دومره ژر د هغوی قهر او غم په خوشالي بدل شو.

په دې مطلب باندې د پوهېدلو لپاره د یوه کم سنه خو ځیرک ځوان په لور لاړ او ورته یې وویل: کښېنه او راته ووایه چې ستاسو او رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تر منځ څه تېر شول او هغه صلی الله علیه وسلم تاسو ته څه وویل؟

ابوسعید وویل: پيغمبر اکرم صلی الله علیه وسلم موږ ته وویل: اې د انصارو ډلې! ولې له ما څخه خفه شوي یاست او دا څه خبري دي چې ستاسو له لوري ماته رسېدلې دي؟ ایا تاسو مخکې ګمراه نه واست چې زما په راتګ سره خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

هدایت درته وکړ؟ ایا تاسي نېستمن نه واست، الله تعالی تاسو غنیان نه کړاست؟ ایا یو له بل سره دښمنان نه واست، الله تعالی ستاسو په منځ کي مینه او دوستي رانه وسته؟

موږ وویل: هو! په موږ باندي د الله تعالی زیاته مهرباني او کرم دی.

هغه صلی الله علیه وسلم وویل: قسم په الله تاسو کولای شئ چي ووایاست چي ته موږ ته په داسي حال کي راغلې چي خلکو درواغ درپوري تړل، خو موږ دې تصدیق وکړ، ضغیف وې موږ در سره ملګري شوو، بې کوره وې، موږ درته پناه درکړه، بېچاره وې موږ همدردي در سره وکړه. زه هم ستاسو خبري منم، اې دانصارو ډلې! ایا د ناڅیزي دنیا له امله چي ما ځینو خلکو ته د دې لپاره ورکړه څو یې زړونه واخلم. له ماڅخه خفه شوي یاست په داسي حال کي چي تاسو ته مي ډېره ارزښتناکه تحفه (اسلام) درکړی دی. اې دانصارو ډلې! ایا نه خوشحاله کېږئ چي نور له مادي مال او متاع سره کورونو ته ګرځي؟ قسم له الله چي زما روح یې په اختیار کي ده، که دهجرت مسئله نه وای ما خپل ځان یو انصاری باله، که ټول خلک یو ځای راټول شي او انصار بل ځای، زه دانصارو په لور ځم، الله تعالی دی په انصارو، دهغوی په زامنو او لمسیانو رحم وکړي.

اې ابوهریره کله چي خلکو د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دا خبري واورېدې، دومره تر تاثیر لاندي راغلل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ډېر يې وژړل. بيا له خپلو ځايونو پورته شول او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلام ته يې وويل: موږ په دې خوشحال يو چي د الله تعالی رسول زموږ سره دی.

ابوهريره رضی الله عنه هم د ابوسعيد د خبرو وروسته وژړل او دا نوی تربيتي درس چي حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم انصارو ته ورکړی وو، هغه هم زده کړ.

د دې درس په سيوري کي وو چي انصار لوړ ځای، د ايمان او يقين لوړو پوړونو ته وختل او له دنيا څخه بې پروا شول.

د اتم هجري کال په ورستيو کي چي دابوهريره دوه کلونه د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره تېر يدل، له حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يې په يو ځای والی کي مختلفی صحنې ليدلې او له هغو څخه يې درس زده کړی وو.

څرنګه ابوهريره رضی الله عنه همېشه له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم سره يو ځای وو، هغه صلی الله عليه وسلم وليدل چي ابوهريره د علم او پوهي پوره ذخيره، د الله او د هغه د رسول لور ته د خلکو د دعوت کولو وړتيا لري او په ديني امورو باندي د هغوی د پوهولو له وړتيا څخه برخمن دی، تصميم يې ونيو چي هغه له علاء بن حضرمی سره بحرين ته ولېږي، ځکه د بحرين پاچا عاقل او پوه شخص دی په اجتماعي عدالت باندي په خلکو حکومت کوي او څوک چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته پیغمبر علیه سلام د دعوت لپاره ور واستوي د هغه ښه راغلاست وایي.

پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته خبر ورکړچي غواړي هغه له علاء سره بحرین ته ولېږي. ابوهریره د دې خبري له اورېدلو سخت ناخوښ شو، ځکه واقعاً هم له پیغمبر علیه سلام څخه لیري والی او جدایي ورته سخت کار وو. لومړی یې وغوښتل چي له حضرت رسول اکرم صلی الله څخه هیله وکړي چي د هغه له لېږلو صرف نظر وکړي، خو بیا یې فکر وکړ هسي نه په دې خبره د نافرماني مرتکب شي او پوهېده چي د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم پیروي یوازي په خوښي که نه ده، بلکي د مشکلاتو په وخت کي هم باید د هغه د دستوراتو اطاعت وشي.

نو ځکه یې انحضرت صلی الله علیه وسلم ته وویل: سره له دې چي له تاسو څخه جلا کیدل راته ګران دي، خو زه هغه څه چي ته خوښوې او امر یې کوې، منم.

انحضرت صلی الله علیه وسلم لیک علاء ته ورکړ چي هغه منذر بن ساوی د بحرین حاکم ته ورکړي.

"بسم الله الرحمن الرحیم

د خدای د رسول محمد له لوري منذر بن ساوی ته!

د خدای سلام دي د حق او هدایت په پیرو باندي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وسيله زه تا اسلام ته رادعوت کوم، مسلمان شه چي سالم و اوسې او همداسي پخپل رعيت باندي حاکم پاته شې او په دې پوه شه چي ژر به زما دين تر وله دنيا ونيسي...

او هر څوک چي زموږ دلمانځه په څېر لمونځ وکړي او مخ زموږ د قبلې په لور واړوي او زموږ ذبيحه وخوري هغه مسلمان دی، له هغو حقوقو به برخمن وي کوم چي موږ ورڅخه برخمن يو اوکوم تکليفونه چي پر موږ دي پر هغه به هم وي."

او علاء ته يې وويل: که د بحرين پاچا تاسو ومنلاست، هلته پاتي شئ تر څو زما بل فرمان درته ورسېږي. د هغوی د شتمنيو صدقه او زکات واخلئ، د هغوی فقيرانو ته يې ورکړئ. بيا حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم علاء ته سپارښتنه وکړه چي له ابوهريره سره ښه سلوک وکړي.

ابوهريره چي وروستنۍ خبره له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه واورېده داوه چي ويل يې: "استودعک الله الذی لا يضيع ودائعه." تا خدای ته سپارم ځکه هغه څه چي خدای ته وسپارل شي نه ضايع کيږي.

ابوهريره له خپلي مور سره خدای پاماني وکړه. وروسته دواړه پيغمبر عليه سلام ته حاضر شول، خدای په اماني يې ورسره وکړه او د بحرين په لور لاړل.

ابوهريره رضی الله عنه د پيغمبر عليه سلام سره تر جدايي وروسته ډېر خفه شو، علاء هغه غم او خفګان چي د ابوهريره

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځېره کي ښکاره وو، ليد. هغه ته يې وويل: ولي خفه يې؟
ابو هريره يې په ځواب کي وويل: په خدای قسم چي له پيغمبر عليه سلام نه له لري والي په بل څه خفه نه يم او ناکراريم چي په دې وخت کي به له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه احاديث وانه ورم.

علاء وويل: خوښ اوسه، ځکه ته د رسول الله صلی الله عليه وسلام په وړاندي د لوړ مقام څښتن يې او ماته يې ويلي چي له تاسره ښه رويه وکړم. هر څه چي غواړې ووايه چي درته ويې کړم.

دې خبرو د ابو هريره رضی الله عنه غم کم کړ او علاء ته يې وويل: ما د خپل ځان مؤذن غوره کړه او پرېږده چي تر تاسو وړاندي امين ووايم.

علا ءوويل: هرڅه چي خوښوې ويې کړه، خو راته ووايه چي ولي دادواړه څيزونه خوښوې؟

ابو هريره وويل: د الله له رسول صلی الله عليه وسلم څخه مي واورېدل: "المؤذن اطول الناس اعناقاً يوم القيامه."

اذان کوونکي به د قيامت په ورځ تر ټولو لوړ وي.

همدارنګه له هغه څخه مي وارېدل چي ويې ويل:

" اذا امن الامام فامنوا، فانه من وافق تامنه تامين الملائکة غفر له ماتقدم من ذنبه."

(c) ketabton.com: The Digital Library

يعني كله چي امام امين ووايه، تاسو هم امين وواياست، ځكه د هر چا امين چي د پرښتو له امين سره هم مهاله شي، ټول ګناهونه به يې وبښل شي.

علاء، له اجر او بدلې سره د ابوهريره مينې په تعجب كي كړاو دا چي هغه به ورته د پيغمبر عليه سلام احاديث ويل خوشحاله كېده به او د ابوهريره له ملګرتيا څخه دومره خوښ وو چي په كالو كي نه ځايېده.

بحرين ته له رسېدلو وروسته منذر بن ساوی ته ورغلل. علاء د پيغمبر عليه سلام ليک هغه ته وركړاو اسلام يې ورته وړاندي كړ.

ابوهريره قران كريم ورته وايه او د پيغمبر عليه سلام احاديث يې ورته روايت كول. د بحرين پاچا مسلمان شو او د قوم زياتو وګړو يې ايمان راووړ. علاء د منذر بن ساوی د اسلام راوړلو خبر پيغمبر عليه سلام ته ورساوه او د اذان په زړه پوري غږ په ټول بحرين كي په دلانګو شو.

الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، الله اكبر، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان لا اله الا الله، اشهد ان محمد رسول الله، اشهد ان محمد رسول الله، حی على الصلوة، حی على الصلوة، حی على الفلاح، حی على الفلاح، الله اكبر ، الله اكبر، لا اله الا الله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلک د دې اواز په اورېدلو سره په چټکۍ سره مسجد ته تلل، صفونه يې برابرول، ابوهريره معمولا د علاء تر شا درېده او لمونځ يې په جماعت سره ادا کاوو.

ابوهريره څو مياشتې په بحرين کې پاتې شو، دا مهال يې کار يوازې دعوت او تبليغ وو او د اسلام احکام به يې خلکو ته ورزده کول.

د علاء سره په ملګريتوب خوشحاله وو، له منذر بن ساوی سره يې په ناسته چې يو شريف او لوړ سړی وو، خوند اخيست او له دوارو يې زياته مينه ليده.

ابوهريره د نهم هجري کال شپږ مياشې له علاء سره يوځای په بحرين کې تېرې کړې. په دې وخت کې يې د الله په لور د خلکو له دعوت څخه له يوې هڅې هم مخ وانهړاوو. ډېری وګړي دده او علاء رضی الله عنهم د دعوت په اثر مسلمانان شول. خو ابوهريره رضی الله عنه په بې صبرۍ سره د مدينې د بېرته تلو منتظر او د نړۍ تر ټولو د محبوب ترين انسان تر ثنګ د اوسېدلو په هيله وو. همېشه به يې دعا کوله چې خدای هغه ته د مدينې د تګ زمينه اسانه کړي. اخر يې دعا قبوله شوه او حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم يو کس د ابان بن سعيد بن عاص په نوم د هغه ځای (بحرين) والی مقرر او له يوه ليک سره ور ولېږه.

پيغمبر عليه سلام په هغه ليک کې له علاء او ابوهريره ﷺ غوښتي وو چې مدينې ته راشي. ټول وجود يې له خوښۍ ډک

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو، ځان يې تيار کړ او د مدينې په لور لاړل. ابوهريره په صفه کي خپل پخوانی ځای ونيو او يو ځل بيا د اهل صفه وو لاربنوونکی شو. بيا له پيغمبر عليه سلام سره ملګری او يوځای شو. کومه مينه او علاقه چي يې له علم سره درلوده، بيا د علم او پوهې په حاصلولو مشغول شو او غوښتل يې هغه څه تر لاسه کړي چي په غيابت کي يې له لاسه ورکړي وو.

پيغمبر صلی الله عليه وسلم د همدې نهم هجري کال په رجب مياشت که له يوه لوی لښکر سره چي مشري يې په خپله په غاړه درلوده، د تبوک په لور حرکت وکړ. ابوهريره هم له رسول الله سره وو، هغه او نورو اصحابو په دې غزوه کي سختي او نه زغمل کېدونکې ستړياوي تېري کړې. ابوهريره په دې جنګ کي زياتي پېښې ياد ته وسپارلې.

د هغو پېښو له جملې څخه چي په حقيقت کي يې لوی پيغام له ځان سره درلود، يوه دا وه چي د تبوک په جګړه کي د مسلمانانو خواړه ختم، ډېر وږي شول او حضرت محمد صلی الله عليه وسلم ته يې وويل: اې د خدای رسوله که اجازه راکړئ موږ خپل اوښان حلال و چي له لوږی خلاص شو. پيغمبر عليه سلام ورته اجازه ورکړه، په دې وخت کي عمر رضی الله عنه رسول الله ته راغی او ويې ويل: يا رسول الله که داسي وشي، زموږ سورلۍ به کمي شي، له دوی وغواړه چي هر څه لري څو يې راوړي، تاسو دعا وکړئ او له خدايه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وغواړئ چي په هغوی کي برکت واچوي. امید دی چي دا مشکل به الله تعالی په دې دعا سره حل کړي.

پيغمبر عليه سلام د حضرت عمر نظر ته د احترام په سترګه وکتل او امر يې وکړ چي څادر دي هوار کړي، له صحابه وو يې وغوښتل چي خپل کم کم خواړه راوړي او يوځای يې واچوی. يو له يوه موټ دانو سره راغی، بل څه خرما درلوده او هغه بل هم يوه ټوټه ډوډۍ او ...

په دې ترتيب هرچا چي څه درلودل په هماغه څادر کي يې واچول.

وروسته انحضرت صلی الله عليه وسلم د دعا لاسونه د الله تعالی درګاه ته پورته کړل او له خدايه يې وغوښتل چي په دې کم خوراک کي برکت واچوي. بيا يې وويل: خپل لوښي ډک کړئ، ټولو اصحابو خپل لوښي له خوراک څخه ډک کړل، تر دې چي په لښکر کي خالي لوښی پاتي نشو. له هغو خوراکونو يې وخوړل او ماړه شول.

رسول الله صلی الله عليه وسلم وفرمايل: " اشهد ان لا اله الا الله وانی رسول الله لا يلقی بهما عبد غير شاک فيحجب له الجنة" شاهدي ورکوم چي له الله تعالی پرته بل معبود نشته او شاهدي ورکوم چي زه يې پيغمبر يم او هر څوک چي د الله تعالی د الوهيت او زما د رسالت په منلو کي شک نه لري او په دې حال کي له الله تعالی سره ملاقات وکړي، جنت ته به داخل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تبوک غزا پای ته ورسېده او حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له لښکر سره مدینې ته راغی.

رسول الله صلی الله علیه وسلم د هغه کال د حج په مراسمو کي ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه امیر ټاکلی وو، ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه اجازه وغوښته چي له ابوبکر صدیق سره حج د ادا کولو لپاره مکې ته لاړ شي. انحضرت صلی الله علیه وسلم ورته اجازه ورکړه. ابوهریره له حضرت ابوبکر صدیق او نورو اصحابو سره یوځای مکې ته لاړ او د حج فریضه یې ادا کړه. همالته ابوبکر صدیق یوه ډله اصحاب وټاکل چي په هغو مراسمو کي چي مسلمانان او مشرکین ټول یوځای وي، ووایې:

اې خلکو، له مسلمان کس پرته به بل څوک جنت ته داخل نه شي او څوک چي لوڅ (بربنډ) وي، حق نه لري چي د کعبې طواف وکړي او له دې ورسته به مسلمانان او مشرکین په حج کي سره جمع نشي څوک چي عهد لري، عهد به یې تر هماغه معلومې نېټې پوري وي. څوک چي عهد نه لري تر څلور میاشتي ورسره عهد کیږي.

ابوهریره په منی کي له نورو اصحابو سره یوځای د حاجیانو د خېمو په شاوخوا کي ګرځېده او دا مطلب یې هغوی ته رساوو.

لسم هجری کال د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په ژوند کي ارام کال وو. په دې کال کي نه جهاد وشو او نه رسول

(c) ketabton.com: The Digital Library

اکرم صلی الله علیه وسلم له مدینې څخه بهر ووت. ځکه الله تعالی د عربو ټوله جزیره په اسلام مشرفه کړې وه. د مکې له فتحې وروسته پیغمبر علیه سلام ته له هر لوري زیاتې ډلې راتلې او اسلام یې مانه. نو ځکه د دې کال ټولې میاشتې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مدینه کې پاتې شو. پرته له هغو ورستیو میاشتو چې رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په کښې د حج الوداع لپاره مکې ته لاړ.

لسم هجري کال، له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم سره د ابوهریره رضی الله عنه د یوځای کېدو څلورم کال وو. هغه په دې کال کې له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره خورا نژدې، د هغه په خدمت کې وو او همدارنګه یادولو ته یې توجه ډېره وه. په تېرو کلونو کې یې دا فرصتونه په لاس نه وو راوړي. په دې کال کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم مینه له ابوهریره سره زیاته شوې وه او هم هغه مبارک صلی الله علیه وسلم ورته ځانګړې سپارښتنې کولې. چې ابوهریره به یادولې او ورباندې به یې عمل کاوو.

یوه ورځ رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوهریره ته وویل: "اې ابوهریره پرهېزګاره اوسه چې تر ټولو خلکو عابدترین شخص شې، قانع اوسه چې تر ټولو خلکو شاکرترین شې، هر څه چې ځان ته خوښوې د نورو لپاره یې هم خوښ کړه چې مؤمن شې، هر څوک چې دې ګاونډي توب

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښوي د هغه همسايه توب خوښ کړه چي مسلمان واوسې، کمه خندا کوه ځکه ډېره خندا د انسان زړه وژني."

بيا يې هغه ته د دريو نورو څيزونو سپارښتنه وکړه: اول دا چي ورځې په مياشت کي روژه نيول، د چاښت د دوو رکعتونو لمونځ کول، دريم هم تر خوب مخکي د وتر لمانځه کول.

ورځ په ورځ د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نصيحتونه او سپارښتې، ابوهريره رضی الله عنه ته زياتېدې، کله به يې يوه خبره يوازې هغه ته کوله او ورته ويل به يې چي هغه خپره نه کړي، ورو ورو دا خصوصي تعليم زيات شو، تر دې چي ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له لويو معلمينو څخه وشمېرل شو. له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د زياتو روايتونو په نقلولو کي کله کله خلکو پرې انتقاد کاوو.

د لسم هجری کال د روژې مبارکه مياشت را ورسېده. حضرت محمد صلی الله عليه وسلم له خپل لومړني عادت سره سم چي نور کله به د روژې د مبارکي مياشتې لس وروستنۍ شپې په مسجد کي معتکف کېده سږ کال شل ورځي په مسجد کي په اعتکاف کښيناست. په مسجد کي د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له حضور څخه اهل صفه خورا خوښ شول، دا خوښي يې په دې نوره هم زياته شوه چي رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته به هره ورځ جبرائيل عليه سلام راته او د قران کريم يوه برخه به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورباندي نازوله. دوی د وحي په نزول او د جبرائيل عليه سلام په راتګ پوهېدل.

ابو هريره دا مهال له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه زيات ګټه تر لاسه کړه. ځکه هغه هم په مسجد کي معتکف وو او د رسول الله صلی الله عليه وسلم تر څنګ يې ژوند کاوو. يوه ورځ رسول اکرم صلی الله عليه سلم ورته وويل چي د فطر هغه صدقې چي مسلمانان يې راوړي په يوه کور کي يوځای کړي، څو يې وروسته رسول اکرم صلی الله عليه وسلم نېستمنو اصحابو ته ووېشي او ابوهريره يې د هغه کور مسؤل وټاکه.

هغه به سهار او ماښام هغه کور ته ورته، ليدل به يې چي هر څه په خپل ځای پراته دي نو دارامي احساس به يې کاوو. خو متاسفانه يوه شپه يې وليدل چي يو نا اشنا کس د صدقاتو کوټې ته داخل شو او له خرما څخه يې د لوښو په ډکولو شروع وکړه. ابوهريره هغه ته ورغی ويې نيو او ورته ويې ويل: تا رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ته بيايم چي جزا درکړي.

هغه کس په غوړه مالي شروع وکړه او په نرمي سره يې خبري کولې چي زه ضرورت لرم، څو اولادونه لرم، د ډېري مجبوري له امله دي کار ته اړ شوی يم. د ابوهريره زړه ورباندي وسوځېد او په دې ګمان چي دا سړی د مجبوري له امله غلا ته اړ شوی دی، خوشی يې کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهار مهال حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم ابوهریره ته وویل: تېره شپه دې له خپل زنداني سره څه وکړل؟

ابو هریره حیران شو او ویې ویل: اې دالله رسوله ماته یې وویل چې سخت ضرورت لرم، زما زړه پرې وسوځېد او خوشی مې کړ.

پیغمبر علیه سلام ورته وویل: هغه دروغ درته ویلي دي، ډېر ژر به بېرته درته راشي.

ابوهريره باور وکړ چې هغه سړی به بیا راشي، ځکه رسول الله صلی الله علیه وسلم ورته ویلي وو چې هغه راګرځي. نو ځکه راتلونکې شپه ابو هريره د هغه د نیولو لپاره کمین ونیو. کله چې شپه تیاره شوه، هغه سړی راغی د کوټې دروازه یې پرانیسته او د خرما په ټولولو یې شروع وکړه.

ابوهريره وربانديې حمله وکړه، تر ګرېوان یې ونیو او ویې ویل: تا ماته نه وویل چې بیا نه راځم.

داځل دې حتماً رسول الله صلی الله علیه وسلم ته بیایم، چې د مسلمانانو په منځ کې رسوا شې، خو هغه سړی ژبور وو، ویې کولای شوای د ابوهريره عواطف راوپاروي او ځان ورڅخه خلاص کړي.

دوهمه ورځ بیا ورته رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وویل: ابوهريره بندي دې څه وکړل؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابـو هريره وويـل: هغـه لـه خپلـې سـختي مجبـوري څخـه شـکايت کـاووا و ويـې ويـل: ډېـر اولادونـه مـي وږي دي. مـا ورباندي رحم وکړا و خوشی مي کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغـه درتـه درواغ ويلي دي او ژر بيا هم راګرځي.

ابوهريره د دريم ځل لپاره انتظار کاوو چي هغـه بيـا راشي، ويې نيسي او رسول الله صلی الله عليـه وسـلم تـه يـې بـوزي. ناڅاپـه يـې وليـدل چـي د تېـرو شـپو پـه څېـر راغـی، د کـوټې دروازه يـې خلاصـه کـړه او پـه غـلا يـې شـروع وکـړه. دا ځـل ابـوهريره وربانـدي لويـه چيغـه وکـړه پـه هغـه يـې حملـه وکـړه، ويـې نيـو او ويـې ويـل: دا دريـم ځـل دی چـي تـه وايـې: بيـا نـه راځم، خو بيا راشې، نو ځکه يې په يوه لاس تر بازو او په بل تر ګرېوان ونيو او په خپل قدرت يې د ځان په لور کش کړ. هغـه سړي چي وليـدل دا ځـل واقعـاً کـار جدي دی، بلـه بهانـه يـې استعمال کـړه تـر څـو لـه هغـه څخـه ځـان خـلاص کـړي. هغـه پوهېده چي ابوهريره لـه علم او پـوهي سره زياتـه مينـه لري او علمي مسئلو تـه چي پـه هـر قيمت وي غـوږ ږدي، هغـه تـه يـې وويـل: ما پرېږده، تاته بـه داسي خبري وښيم چي د هغو پـه وجـه بـه الله تعالی تاتـه زيات اجر درکړي.

کله چي ابوهريره " خبری وښيم" جمله واورېده لاسونه يـې شل شول او قهر يې له منځه لاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه يې خوشې کړ او ويې ويل: وو ايه، چې وو ينم هغه کومې خبرې دي؟ هغه کس دابو هريره په ځواب کې وويل: کله چې بستر ته دخوب کولو لپاره لاړې نو ايت کرسي وو ايه . يعني :

﴿ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ اللّهُ لاَ إِلَـهَ إِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لاَ تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلاَ نَوْمٌ لَّهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الأَرْضِ مَن ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلاَّ بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلاَ يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلاَّ بِمَا شَاء وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضَ وَلاَ يَؤُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴾

(دالله تعالى نه سوا بل هيڅوک معبود نشته، ژوندى دى د ټولو سمبالوونکى، نه يې شي را لاندي کولى پرکالي او نه خوب ، هم د ده دي هغه چې په اسمانونو او په ځمکه کې دي، داسې څوک دى چې سفارش وکړي دهغه خوا ته مګر دهغه په اجازه سره، پيژني هغه، څه چې د خلکو په وړاندي دي او څه چې د هغوى نه وروسته دي او دا ټول سراسري نه شي را لاندي کولى څه څيز لره دهغه د معلوماتو ځيني مګر څومره چې هغه يې وغواړي، ځايېدل دي دهغه په کرسي کې د ټولو اسمانونو او ځمکې، او ګران نه دي هغه ته سمبالول ددې دواړو او هم دى دى د ټولو نه زيات لويې والا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت به الله تعالی تاته داسي ساتونکي وټاکي چي تر سهاره به هيڅ شيطان ته اجازه ورنه کړي څو تاته نژدې شي.

پيغمبر عليه سلام په ارامي سره د هغه غوږ کي وويل: بندي دي څه کار وکړ؟

ابوهريره وويل: اې رسول الله ماته يې څو کلمې راوښودې د هغوی په بدل کي مي خوشی کړ.

پيغمبر عليه سلام وويل: هغه کوم کلمات وو؟

ابوهريره وويل: ايت کرسي يې وويله او ويې ويل چي دادي.

د لسم هجری کال په پای کي رسول الله صلی الله عليه وسلام د حج د فريضې د اداکولو لپاره له مختلفو قبيلو څخه وغوښتل چي د هغه سره ملګرتيا وکړي، مسلمانانو د هغه غوښتني ته لبيک وو ايه.

د ذی الحجې د مياشتي په پای کي چي په زرهاوو کسه مسلمانان يې تر شاول د مکې په لور يې حرکت وکړ.

دا تر ټولو لويه ډله وه چي ابوهريره په خپل ژوند کي ليدله او د ژوند تر ټولو مهم سفر يې بلل کېده.

په دې مبارک سفر کي هغه ډېر حيرانوونکي څيزونه وليدل. له هغې جملې څخه له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره د خلکو عقل نه منونکې مينه او محبت او د هغوی راټولېدل د هغه د مبارک وجود په ډېوه باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه د هغوی د خبرو کولو طریقه له رسول الله سره داسي وه چي دا دوستي یي تعبیر کوله.

خلکو یو له بل سره د رسول الله صلی الله علیه وسلم د اوداسه داوبو په را اخیستلو، په خپلو سرونو او مخونو باندي په اچولو کي سیالي کوله او هغه مهال چي هغه مبارک صلی الله علیه وسلم به سر ږمنځاوو خلکو به د هغه صلی الله علیه وسلم د ویښته مبارک د تر لاسه کولو لپاره یو له بله مخکي والی کاوو.

ابوهریره د رسول الله صلی الله علیه وسلم لویه معجزه لیدلې وه، هغه داچي د سلهاوو قبیلو زړونه چي تر پرون پوري یې یو بل وژل او د یوه او بل د وینو تږي وو، سره نژدې، یو ځای سره راټول او د هغوی په منځ کي مینه او محبت پیدا کړي.

مکې ته له رسېدلو وروسته ابوهریره له رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه واورېدل چي ویل یې: اې خلکو کوښښ وکړئ چي مناسک له ما څخه زده کړئ. نو ځکه ابوهریره په پوره توګه څار کاوو چي کوم خبره یا عمل ورڅخه له لاسه ونه وزي. د خلکو د زیاتي ګڼي ګوڼي په منځ کي، د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د مبارک وجود تر چاپېر، چي کله به ځیني خلک د یو بل په اوږو تلل څو د رسول الله صلی الله علیه وسلم خبري واوري او د مبارکي څېري په لیدلو یې برکت حاصل کړي، هغه ته په نژدې کېدلو سره نېکبختي تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه کړي. ابو هريره سره له دې چي په تکليف کېده، خو د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم هيڅ خبره او فعل يې له لاسه ورنکړ.

اخر هغه مبارک کاروان د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم تر څنګ د حج مناسک ادا کړل. مسلمانانو په حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم پوري اقتدا وکړه او د حج مناسک يې ورڅخه زده کړل. د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم سره په يو ځای والی نېکمرغه شول او د حج د مناسکو وروسته خپلو کورونو ته وګرځېدل.

پيغمبر عليه سلام هم له هغو کسانو سره چي له مدينې يې ورسره ملګرتيا کړې وه بېرته مدينې ته لاړ. مدينې ته له راګرځېدلو وروسته ابو هريره وليده چي په دې سفر کي يې له ايمان، يقين، محبت او فقهي څخه ډېر څه زده کړي دي. خو د پيغمبر عليه سلام يوې خبري چي د عرفې په ميدان کي يې کړې وه دی غمګين او عجيب اثر يې ورباندي پرېښود.

پيغمبر عليه سلام په عرفات کي مسلمانانو ته خطاب کړی وو: اې خلکو دا خبرې له ما څخه واورئ، ښايي راتلونکی کال مو ونه وينم.

حضرت ابو هريره به له ځانه پوښتل چي د رسول اکرم صلی الله عليه وسلم له دې خبري څخه څه مطلب وو؟ ايا پيغمبر عليه سلام ته الهام شوی چي د رحلت وخت يې رارسېدلی؟ او هغه امت له دې څخه وډار اوو؟ څومره لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

مصیبت دی که رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له دې دنیا نه لاړ شي. همدا رنګه له ځان سره به یې ویل چې زما لپاره به ځومره بد وخت وي چې د هغه له صحبت او یو ځای والی څخه پاتي شم. ځکه زه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره نه وم، تصمیم یې ونیو چې له دې وروسته به په پوره ډول هغه صلی الله علیه وسلم ته متوجه او له هغه سره وي، یوه شېبه به هم له لاسه نه ورکوي او په ټول وجود به د رسول الله صلی الله علیه وسلم په خدمت کې وي.

سوالونه یې زیات شول، په څه باندې چې نه پوهېده له انحضرت صلی الله علیه وسلم نه به یې پوښتنه کوله او ویل به یې: ماته توصیه کوه. پیغمبر علیه سلام به هم د هغه سوالونو او غوښتنو ته ځواب وایه.

ډېر وخت تېر نه شو؛ رسول اکرم صلی لله علیه وسلم سخت ناروغ شو، نه یې شوای کولای چې مسجد ته لاړ شي او امات وکړي. د ناروغي په شپو کي چې یوه ورځ یې لږ حالت ښه وو مسجد ته لاړ. په منبر کېناست او د الله تعالی تر حمد او ثنا وروسته یې خلک نیکو کارونو ته وبلل او ویې ویل: "اې خلکو یقیناً الله تعالی له خپلو بندګانو هر یوه ته واک ورکړی دی چې له دوو لارو یوه غوره کړي یا دنیا او نعمتونه یې، یا اخرت او هغه څه چې له الله تعالی سره دي، هغه صرف هغه څه انتخاب کړي چې له الله تعالی سره دي."

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډېرو خلکو فکر وکړ چي د رسول الله هدف له نیکو او صالحو خلکو څخه یو دی، خو ابوبکر رضی الله عنه یې په هدف پوه شو چي مطلب یې خپل ځان مبارک دی، په ژړا یې شروع وکړه او ویې ویل: ځان او مال له تانه قربان کړم.

ددې حال په لیدلو د ابوهریره رضی الله عنه غم زیات شو او د ژوند روښنایي وربانديي تیاره شوه، ځکه څو ورځي وې چي د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و سلم تر څنګ ناست وو خو د هغه د لیدلو نېکمرغي یې په نصیب نشوه، اهل صفه وو ټوله ورځ د ابوبکرصدیق رضی الله عنه په خبره کي فکر او خبري کولې.

ابوهریره ابی موهیبه ته چي د رسول الله له خادمانو څخه وو وویل: ایا رسول الله چي څه وویل او ابوبکر یې ځواب ورکړ، مقصد خپله انحضرت صلی الله علیه وسلم وو؟

ابوموهیبه وویل: فکر کوم همداسي ده، ځکه څو ورځي مخکي له دې چي هغه مریض شي، په داسي حال کي چي د شپې یوه برخه تېره شوې وه ماته یې وویل: اې ابوموهیبه! ماته امر شوی دی چي په اهل بقیع باندي استغفار وو ایم.

زه له هغه مبارک صلی الله علیه وسلم سره لاړم، کله چي د مړیو د قبرونو په منځ کي ودرېد داسي دعا یې وکړه:

"اسلام علیکم یا اهل المقابر لحیناً لکم اصبحتم فیه مما اصبح الناس فیه، اقبلت الفتن کقطع الیل المظلم تتبع اخرها او لها الاخره شر من الاولی"

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : اې د قبرونو خاوندانو پر تاسو دې سلام وي، هغه څه چې په تاسو کېږي تر هغو اسانه دي چې په خلکو کېږي، فتنو د شپو د تیارو په شان یو په بل پسې هجوم راوړی دی، وروستنۍ تر پخوانیو ډېري بدې دي.

بیا یې ماته مخ راواړاوو او ویې ویل: اې ابو موهیبه! په د نیا او هغې کې د پاته کېدلو او له هغې څخه د تللو او په جنت کې د پاته کېدلو کیلیاني ماته راکړل شوې دي، زه مختاریم چې یوه ورڅخه غوره کړم یا په دنیا کې پاته کېدل او یا د الله تعالی ملاقات ته تلل.

ما هغه مبارک ته وویل: یا رسول الله زما مور او پلار دې تر تا قربان وي، لمړی په دنیا کې پاته کېدل او بیا جنت تلل ته غوره کړه.

ان حضرت صلی الله عیله وسلم وویل: په خدای قسم چې ما د هغوی له منځ څخه د الله تعالی دیدار غوره کړی دی.

بیا یې د بقیع د اهل لپاره د ښنني غوښتنه وکړه.

د هغې ورځې له سهار څخه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ناروغي او درد شروع شو.

دې ناروغي د رسول الله صلی الله علیه وسلم او صحابه وو په منځ کې فاصله واچوله، نو ځکه اصحاب غمګین شول په تېره بیا اهل صفه، چې د رسول الله د دیدار ډېر غوښتونکي وو او د رسول الله صلی الله علیه وسلم له ناروغتیا څخه ډېر ناارام شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابو هريره چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ملاقات ډېر لېوال وو اخر يې جرات وکړ او د ملاقات اجازه يې وغوښته ، ان حضرت صلی الله عليه وسلم ورته اجازه ورکړه، ابو هريره داخل شو ، سلام يې واچا وو او ودرېد ، ويې ليدل چي رسول الله صلی الله عليه وسلم پروت دی، مبارک سر يې د علی بن ابی طالب په سينه کي ايښی دی او علی رضی الله عنه په خپل لاس هغه نيولی دی. کله چي ابو هريره دا حال وليد او ښکي يې رواني شوې، رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ورته په مينه ناک ډول وويل: " نژدې راشه ابو هريره." ابو هريره ورنژدې شو تر دې چي د ښو گوتې يې د هغه مبارک د ښولو گوتو سره ولگېدې، بيا يې ورته وويل: کښېنه. ابو هريره کښېناست.

پيغمبر عليه سلام وويل: " ابو هريره! تا ته د داسي صفتونو د درلودلو توصيه کوم چي تر څو ژوندی يې پرې يې نه ږدې. "

ابو هريره وويل: " قول در سره کوم چي تر څو ژوندی يم ورباندي به عمل کوم. "

ان حضرت صلی الله عليه وسلام وويل : " د جمعې په ورځ غسل کوه، په اول وخت کي د جمعې د لمانځه لپاره لاړ شه، همالته (مسجد کي) له ناوړه کار او بېهوده خبرو څخه ځان وساته، تاته په مياشت کي د دريو ورځو د روژې د نيولو توصيه کوم، ځکه دا کار د ټول کال د روژې د نيولو په څير

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی، تاته د سهار د وو رکعتو سنت لمانځه د اداکولو وایم، هغه مه پرېږده، که څه هم ټوله شپه دې لمونځ کړی وي، ځکه په هغه کې د عفوی او بښني امید زیات دی."

ابوهریره وویل: ای د الله رسوله د انکتې پټې وساتم او که یې نورو ته هم ورسوم؟

پیغمبر علیه سلام وویل: نورو ته یې هم ښکاره کړه.

ابوهریره په داسې حال کې رسول الله ته راغی چې خپلې غوښتنې یې په لاس راوړې، سترګې یې د رسول الله صلی الله علیه وسلم په دیدا رسرې شوې او نوی درس یې زده کړی وو، خو ارمان چې نه پوهېده چې دا وروستنۍ کلمې دي چې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه یې اوري.

د یوولسم هجری کال د ربیع الاول د میاشتې په دوولسم تاریخ چې د دوشنبې ورځ وه، اهل صفه په خپل ژوند کې تر ټولو له خفه کوونکې، غم لرونکې، تریخې او ناګوارې خبرې سره مخ شول، د هغې له اورېدلو سره یې سخت ټکان وخوړ، حیران شول، هغه خبر د رسول الله صلی الله علیه وسلم د وفات خبره وه. نړۍ یې سترګو ته توره تیاره شوه، لوی غم او پرېشانۍ په خپله غېږ کې واخستل، ډېرې یې وژړل.

د ابوهریره د غم او خپګان پوښتنه مه کوه، ځکه هغه ته د خپل ځان، دنیا او هغه څه چې په دنیا کې دي د هغوی له مینځه تلل اسان وو خو نه د رسول الله صلی الله علیه وسلم وفات.

(c) ketabton.com: The Digital Library

سر يې ګرېوان کې کښته کړ، هغه لويه نېکبختي له لاسه ورکړې وه، په دې لويه پرېشاني چې ټول جهان يې په غم کې کړ افسوس کاوو.

د رسول الله صلى الله عليه وسلم د وفات خبره لکه چې د ټولو دهستي په زړه مه اور لګېدلی وي، په ښار کې وګرځېد، خلک په منډه مسجد ته راغلل او سره يو ځای شول.

په هغوی حيرت او لوی غم پرېوتلی وو، ټول له دې حيرانوونکې پېښې نا ارامه وو، خو عمر رضی الله عنه له ټولو نا ارامه وو، نو ځکه د خلکو په مينځ کې ودرېد او ويې ويل: اې خلکو رسول الله نه دی وفات شوی.

بيا ابوبکر صديق رضی الله عنه راغی، د رسول الله صلى الله عليه وسلم څېرې ته يې وکتل، باور يې وشو چې رسول اکرم صلى الله عليه وسلم له دې فاني دنيا سره مخه ښه کړې ده، مبارکه څېره يې ښکل کړه او ويې ويل: پلار او مور مې دې تر تا قربان وي، ښه ژوند دې وکړ او ښه وفات شوې.

بيا هغو خلکو ته چې په جومات کې راټول شوي وو ورغی، دالله له حمد او ثنا وروسته يې وويل: الله تعالی په قران کريم کې فرمايلي دي:

﴿ وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ من قَبْله الرُّسُلُ أَفَإِن مَّاتَ أَوْ قُتِلَ انقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَن يَنقَلِبْ عَلَىَ عَقِبَيْهِ فَلَن يَضُرَّ اللّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللّهُ الشَّاكِرِينَ ﴾ ال عمران : ۱۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژباړه : او محمد خو يو رسول دی، تېر شوو د ده نه وړاندي ډېر رسولان. که دی مړ شو او يا ووژلی شو نو تاسو به واوړئ مخ په شا او څوک چي مخ په شا واوړېدل نو هيڅېري به وران نه کړي دالله هيڅ څيز او الله به ثواب ورکوي شکرگزارانو ته.

ددې دوو اياتو له تلاوت وروسته يې هغوی ته وويل: هر څوک چي د خدای عبادت کوي، پوه دي شي چي خدای ژوندی دی او هر څوک چي د محمد عبادت کوي پوه دي شي چي هغه وفات شوی دی.

د ابوبکر صديق رضی الله عنه د ې خبرو د خلکو حيرانتيا له مېنځه يوړه، د عقل سترگي يې روښانه کړې، ددې لوی مصيبت حقيقت يې درک کړ او پوه شول چي رسول الله صلی الله عليه وسلم وفات شوی دی.

د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په رحلت سره د هغه صلی الله عليه وسلم او ابوهريره څلور کلن يو ځای والی پای ته ورسېد، د هغو مشکلاتو سره سره چي مخکي يې يادونه وشوه هغه څلور کلونه د ابوهريره د ژوند تر ټولو غوره کلونه وو. هغه په دې کلونو کي ډېر او گټور علم تر لاسه کړی وو او خپل ژوند يې داسي رسول ته وقف کړی وو چي د علم او پوهي غوښتونکی وو.

پيغمبر عليه سلام، ابوهريره د تر ټولو غوره شاگرد او د هغوی د تر ټولو پوه په عنوان له علم سره په علاقه او توجه پېژاند او په هغه يې مهرباني کوله، له هغه سره يې مينه

(c) ketabton.com: The Digital Library

درلوده او ورته يې دعا کوله. حتی هغه ته يې په خصوصي ډول علوم وربښودل، له دې لارې د ابوهريره په ياد او د علومو په زده کړه کې لوی توفيق په برخه شو چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم د رسالت له ښو څخه يوه ښکاره نښه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بحرين امير

د حضرت محمد صلی الله عيله وسلم له رحلت وروسته، صحابه کرام د ارتداد له مسئلې سره چي د عربو د شبه جزيرې په ډېرو سيمو کي يې سر پورته کړ او له هغو عربي قبائلو سره مخ شول چي د زکات له ورکولو يې منع وکړه.

صحابه کرام له مرتدينو سره په جنګ کي ښکېل او په لوی مصيبت واوښتل، زيات شمېر صحابه ﷺ په همدغو جنګونو کي چي وروسته منځ ته راغلل شهيدان شول. په پايله کې مسلمانان کامياب، مرتدين مات او خلک يو ځل بيا د اسلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

غېږ ته راوګرځېدل. ابوهريره رضى الله عنه ددې حوادثو شاهد او پکې يې برخه درلوده.

ابوهريره رضى الله عنه له مرتدينو سره په جنګ کې د حضرت ابوبکر صديق رضى الله عنه ټينګ او نه بدلېدونکى دريځ وليد او پوه شو چې يو شمېر اصحاب د اسامه د لښکر په لېږلو کې مخالفت کوي، نظر يې دادى چې دا لښکر بايد حرکت ونکړي او د زکات له نه ورکوونکو سره و نه جنګيږي. ابوبکر صديق رضى الله عنه د هغوى په وړاندې ټينګ حالت او نه بدلېدونکى دريځ ونيو.

ابوهريره رضى الله عنه د حضرت ابوبکر صديق رضى الله عنه له اوسپنيز عزم، بې سياله قهرماني، ثبات، يقين او د زړه له اطمينان څخه حيران شو، ځکه ابوبکر صديق رضى الله عنه داسې خبرې وکړې چې تاريخ په زرينو کرښو کې ځاى کړې، هغه وويل: هغه لښکر چې رسول اکرم صلى الله عليه وسلم د جنګ لپاره لېږلى دى، زه څنګه کولاى شم راوې ګرځوم؟ که داسې جرئت وکړم، په حقيقت کې به مې په خطرناک کار کې لاس وهلى وي! په هغه ذات قسم چې زما روح يې په لاس کې دى، که ټول عربان زما په وړاندې ودرېږي، د هغه لښکر تر راګرځولو راته غوره ده چې د حرکت امر يې رسو ل الله صلى الله عليه وسلم صادر کړى دى. قسم په الله، له هغو کسانو سره چې د لمانځه او زکات تر منځ په فرق باندې قايل شوي دي وجنګيږم، تر څو چې د اوښ هغه پړى چې رسول الله ته يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکاوو، ماته رانکړي، له هغوی سره به مبازره وکړم، سره له دې چې د وحي راتګ بند شوی او د خدای دین پوره شوی زه ځرنګه کولای شم ژوندی واوسم او ووینم چې د الله دین ته تاوان رسیږي!؟ د مرتدینو له ماتي وروسته ټولو اصحابو د ابوبکر صدیق رضی الله عنه په لوړوالي اعتراف وکړ.

ابوهریره د ابوبکر صدیق رضی الله عنه ټینګوالی هیڅکله هیر نه کړ او هغه یې خپلو شاګردانو او نورو خلکو ته وایه.

یوه ورځ چې د ارتداد ورځي یې په زړه شوې، ملګرو ته یې داسي وویل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته که ابوبکر خلیفه شوی نه وای، نو دین به له مینځه تللی وو او د الله تعالی عبادت به په دې خاوره کي نه کېده. دا قسم یې څو ځله تکرار کړ، وروسته یې وویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم، اسامه له اووه سوه لښکر سره د شام په لور له رومیانو سره جګړې ته ولیږه، کله چې هغه او لښکر یې ذی خشب ته ورسېدل، حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وفات شو، د مدینې د شاوخوا خلک د دې خبرې له اورېدلو وروسته مرتد شول. د پیغمبر علیه سلام اصحاب ابوبکر رضی الله عنه ته ورغلل او ویې ویل: د مدینې د شاوخوا اعراب مرتد شوي دي، د اسامه لښکر را وګرځوه چې له مرتدینو سره وجنګیږي او د روم له سفر نه یې مخ راواړوه.

ابوبکر وویل: په الله قسم چې له هغه پرته بل معبود نشته، هغه لښکر چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د رومیانو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور لېږلی دی، را وبه یې نه ګرځوم او هغه ډله چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په لاس تړل شوې ده، جدا به یې نه کړم. بیا یې امر وکړ چي د اسامه لښکر دي د روم په لور خپل سفر ته ادامه ورکړي، هیڅ قبیله نه وه مګر دا چي غوښتل یې چي مرتد شي. له دې سره به یې یو بل ته ویل: که دې مسلمانانو قدرت نه درلوداى، نه یې شواى کولاى چي د روم په لور په دومره عظمت سره لښکر ولیږي، موږ صبر کوو چي هغوی له رومیانو سره وجنګیږی، بیا د هغوی په وړاندي خپل تصمیم نیسو.

د اسامه لښکر د روم په لور لاړ، له هغوی سره یې جنګ وکړ او د هغوی له ماتي او ورک کولو ورسته بېرته خپل هیواد ته روغ رمټ راغی.

د عربو مختلفي قبیلې ددې مېړاني او استقامت په لیدلو سره مجبور شول چي په اسلام ثابت پاتي شي، له هغې جملې څخه چي مرتد شوي وو د بحرین خلک وو، ځکه د هغوی صالح پاچا منذر بن ساوی د رسول الله صلی الله علیه وسلم له رحلت لږ مخکي له دې نړۍ څخه سترګي پټي کړې وې.

المنذر بن النعمان بن المنذر په الغرور ملقب د هغه په ځای کښېناست، د هغه ځای خلک یې ارتداد ته وهڅول، خلک مرتد شول او د خپلي خبري د روغوالی لپاره یې داسي دلیل وایه چي که محمد پیغمبر وای نه به وفات کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د جواثي په نوم يو کليوال ځوان د هغوی له منځ څخه پورته شو او د يوه بل شريف او لوی شخص امجارود بن المعلی په همت چي په اسلام پاته وو خلکو ته په خطاب کي داسي وويل: "اي د عبدالقيس ډلې، زه له تاسو نه سوال کوم که پري پوه واست جواب راته وواياست او که نه واست ورباندي پوه نو حد اقل چوپ کښېنئ او زما خبري ومنئ."

ورته ويې ويل: پوښتنه وکړه.

هغه وويل: ايا الله تعالی له رسول الله مخکي نور رسولان نه وو رالېږلي ؟

هغوی وويل: هو.

ده ورته وويل: تاسو هغه ليدلي او که يې يوازي له وجود څخه خبر شوي ياست؟

دوی ځواب ورکړ: هغه مونه دي ليدلي، يوازي د هغوی له راتګ څخه خبر شوی يو.

ده ورته وويل: هغه پيغمبران چېرته لاړل؟

دوی وويل : هغه مړه شوي دي.

ده ورته وويل: محمد هم د هغوی په څېر يو پيغمبر وو او اخر وفات شو، زه شاهدي ورکوم چي له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی.

دا وخت ټولو خلکو په يوه غږ وويل: موږ هم شاهدي وايو چي له الله پرته بل معبود نشته او محمد د الله رسول دی او اې ځوانه ته زموږ تر ټولو غوره او لوړ شخص يې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې ترتیب مسلمانان په اسلام ټینګ ودرېدل او د مرتدینو محاصرې یې وزغملې.

حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه علاء بن حضرمی د بحرین حاکم وټاکه، هغه ته یې وویل چې د هغه ځای له مرتدینو سره وجنګېږه، ابوهریره رضی الله عنه هم له هغه سره ملګری وو.

علاء د مسلمانانو د سپاره نظام له شپاړس تنو سره له مدینې څخه د بحرین په لور مخه کړه.

په لار کې یې له مسلمانانو وغوښتل چې د هغه سره مرسته وکړي او ورسره یوځای لاړ شي. یو شمېر یې غږ ته لبیک وو ایه او له هغه سره د بحرین په لور روان شول. علاء بحرین ته له رسېدلو وروسته له مرتدینو سره جنګ وکړ. الله تعالی هغه په مرتدینو باندې کامیاب او لوی موفقیت یې په برخه شو، یو ځل بیا د بحرین خلک د اسلام په غېږ کې ولوېدل. ابوهریره په هغه جنګ کې ډېره مېړانه وښوده، همدارنګه د غیبي مرستو لیدلو یې یقین نور هم پوخ کړ.

علاء متقي او پرهېزګار سړی وو، څرنګه چې ابوهریره لیده چې دعا یې قبلیږي او الله تعالي ورسره مرسته کوي نو ځکه نور هم ورباندې ګران شو.

ابوهریره وایي: موږ له علاء سره یوې وچې او بې کښته ځمکې ته لاړو، هلته مو اوبه ختمې شوې، خپل مشکل مو علاء ته وو ایه، هغه وویل: دوه رکعته لمونځ وکړئ، بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعا وکړه. ناڅاپه یوه وریځ راښکاره شوه او باران واورېد. ټولو اوبه وڅښلې او لوښي مو له اوبو څخه ډک کړل، کله چې د سمندر غاړې ته ورسېدو ویې ویل: د الله په نوم سمندر ته داخل شئ. ټول د الله په نامه دریاب ته داخل شول او له هغه څخه تېر شوو، په الله قسم اوبو حتی زموږ د اوښانو پښې خیشتې نه کړې، خلک د مسلمانانو له دې کار څخه حیران شول او هرځای به پرې غږېدل، تر دې چې له دې امله یو مسیحي راهب د مسلمانانو سیمې ته راغی او د اسلام په مبارک دین مشرف شو.

ابوهریره وایي: هغه ته مې وویل، ستا د اسلام راوړلو باعث څه شی شو؟

راهب وویل: د هغو نښانو په خاطر چې و مې لیدي، یقین مې حاصل شو چې حق له تاسو سره دی او وډارېدم چې که له اسلام څخه مخ واړوم، هسې نه الله تعالی مې څېره مسخه کړي، نو ځکه مسلمان شوم.

ابوهریره د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د خلافت په مهال په بحرین کې له علاء سره ژوند کاوو، د خلکو لپاره یې اذان کاوو، هغوی ته یې قران کریم ور زده کاوو، د اسلام احکام یې ورته بیانول. په دغو شپو کې یې ناڅاپه د حضرت ابوبکر صدیق رضی الله عنه د وفات خبر تر غوږ شو. دې خبرې هغه ته ټکان ورکړ او ډېر ور څخه متاثر شو. ځکه د حضرت ابوبکر صدیق د خلافت زیات وخت نه وو تېر شوی او

(c) ketabton.com: The Digital Library

په داسي حال کي چي د اسلام پايو ته يې چي د مرتدينو د قيام په اثر يوه اندازه لړزېدلې وې، استحکام ورکړ، ددې فاني دنيا څخه لاړ او د خلافت امانت يې د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په غاړه واچاوو.

حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو د غوره خليفه لپاره بهترين ځای ناستی وو.

ابو هريره د حضرت عمر له خلافت څخه زيات خوښ شو، ځکه هغه يې له حضرت ابوبکر صديق رضی الله عنه وروسته د خلافت لپاره تر ټولو غوره باله، نو يې په دې اړه د بحرين خلکو ته وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه واورېدل چي ويل يې: ابوبکر ښه سړی دی، عمر ښه سړی دی.

همدارنګه له هغه مي واورېدل چي ويې ويل: الله تعالی د عمر په ژبه او زړه باندي حق جاری کړی دی.

څه وخت نه وو تېر شوی چي د حضرت عمر رضی الله عنه ليک علاء بن حضرمی ته ورسېد، په هغه ليک کي علاء ته امر شوی وو چي بصرې ته لاړ شي، د هغه ځای حاکميت په غاړه واخلي، په ليک کي ليکل شوي وو چي د عتبه بن غزوان کار مي تاته وسپاره او پوه شه چي ته د مهاجرينو په هغو خلکو مقدم کېږې چي د الله تعالی لطف د هغوی په حال تر ټولو مخکي شوی دی. هغه مي په دې خاطر نه دی ايسته کړی چي وړ سړی نه وو بلکي ګمان مي وکړ چي ستا وړتيا تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه زیاته ده. نو د هغه حق وپېژنه او احترام ورته ولره. له تا مخکې مې دا مسؤلیت د بل چا په غاړه واچاوو، خو متاسفانه مخکې له دې چې بصرې ته لاړ شي، له دې دنیا نه یې رحلت وکړ. که الله تعالی وغواړي چې ته دا مسؤلیت په غاړه واخلې او عتبه همداسې پاته شي نو هر څه چې خدای تعالی وغواړي عملي به شي. په هر حال کې حکم د الله تعالی له لوري دی، د هر څه چې الله اراده وکړي کېږي.

علاء د بصرې په لور حرکت وکړ، ابوهریره او نور ملګري چې له مدینې ورسره ملګري وو، له ځان سره یې ملګري کړل، خو د الله تعالی رضا داسې وه چې هغه هم د لارې په منځ کې رحلت وکړ، ملګري یې له دې پېښې سخت غمګین شول.

ابوهریره وایي: موږ په داسې ځای کې وو چې هلته اوبه نه وې. الله تعالی وریځ راوسته او باران ووریږد. موږ د علاء جنازې ته د باران په اوبو غسل ورکړ او هغه مو په داسې قبر کې چې په خپلو توروو کښلی او د لحد در لودونکي وو خښ کړ او خپلې لارته مو ادامه ورکړه.

دومره لار مو لا نه وه وهلې چې د هغې سیمې له یوه کس سره مخ شوو او کیسه مو ورته وکړه، هغه وویل: دا ځمکه مړي بېرته راباسي، ښه داده چې د علاء جسد راوباسئ او څو میله لیرې یې خښ کړئ، تر څو د درندګانو له خطر او د هغه د له منځه وړلو مخه ونیول شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتفاق سره ددې کار د سرته رسولو لپاره هغه ځای ته وګرځېدو خو هغه ځای ته له رسيدلو وروسته مو په حيرانوونکي ډول د هغه جنازه هملته پيدا نکړه. يوازې هلته مو يو نور وليد چې ځلېده، نو ځکه مو دوباره د هغه په قبر خاوره واچوله او يقين مو وکړ چې د هغه جنازه الله تعالی ساتلې ده.

د بصرې سفر د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د علاء په نشتوالي کې ډېر ګران وو. بېرته بحرين ته لاړ او په خپل پخواني کار ولګېد. له هغه وروسته عمر رضی الله عنه ورته ليک وليکه او له ابوهريره يې وغوښتل چې د هغه ځای د خلکو امامت په غاړه واخلي او د هغوی په اختلافاتو کې منځګړيتوب وکړي. د بحرين نوی امير قدامه بن مظعون نومېده، چې د حضرت عمر له لوري د هغه ځای د خلکو لپاره غوره شوی وو. په هغه باندې ابوهريره ګران وو، په کارونو کې يې ورسره مشوره کوله او د هغه له علم، پوهې او پرهيزګارۍ يې ګټه اخيسته. خو ابوهريره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د ښار مينه درلوده. څرنګه چې ډېر وخت ترې لرې شوی وو، نو ځکه د رسول الله صلی الله عليه وسلم د مبارکې حجرې مخ ته د درېدلو ليوال وو. همدارنګه د خپلې مور د ليدلو هيله يې هم درلوده چې په مدينه کې يې يوازې پرې ايښې وه. له دې امله يې د بحرين له

(c) ketabton.com: The Digital Library

امير څخه اجازه وغوښته، د مدينې په لور لاړ څو خپلې هيلې ته ورسيږي او خپله اړتيا پوره کړي.

د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله عنه په وړاندې ودرېد او د بحرين د وضعيت حال يې ورکړ، د خپل راتګ موخه يې ورته وويله، له هغه يې وغوښتل چې ده ته په مدينه کې د پاته کېدلو اجازه ورکړي او بېرته بحرين ته لاړ نه شي. عمر فاروق رضی الله عنه ومنله او اجازه يې ورکړه چې په مدينه کې پاتې شي.

ابوهريره ډېر خوښ وو چې يو ځل يې بيا د رسول الله په ښار کې د اوسېدلو چانس لاس ته ورځي. ځکه هغه له يمن څخه دې مقدس ښار ته هجرت کړی وو څو په دې ښکلي او پاک ښار کې ژوند وکړي. له هغه وروسته چې به له مدينې لرې کېده پرېشانه کېده به او د ويرې احساس به يې کاوو، ځکه هغه خپله خوشحالي يوازې په مدينه کې پيدا کړې وه. ابوهريره رضی الله عنه په صفه کې خپل پخوانی ځای پرېښود او د اوسېدلو لپاره يې نوې ځای غوره کړ، ځکه هلته صفه اوس نه وه او اهل صفه چې زړونه يې په رسول الله صلی الله عليه وسلم راټول وو، سره وشيندل شول، په بېلابېلو ښارونو کې تيت، په جهاد او د اسلام د مبارک دين په خپرولو بوخت وو.

د ابوهريره رضی الله عنه لپاره د صفې د ښکلو او غم لرونکو خاطراتو پرته بل څه پاتې نه وو. يوازېنې څيز چې دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې خوشحاله ساتلی وو درسول الله صلی الله علیه وسلم مبارکه روضه وه، چې هره ورځ به یې سترګې پرې لګیدې. هغه ټول لمونځونه د امیر المؤمنین عمر بن الخطاب تر شا کول او هیڅ لمونځ یې له لاسه نه ورکاوو. همېشه به د هغه په مجلس کې لیدل کېده، خبرو ته به یې غوږ نیوو او مشورې به یې ورکولې. حضرت عمر رضی الله عنه هم د حضرت ابوهریره د زیاتې پوهې او علم له امله ورته احترام درلود.

د حضرت عمر فاروق د خلافت په مهال ډېر ځایونه فتح او د اسلام تر بیرغ لاندې ځمکه ډېره پراخه شوه، هره ورځ د هغو کسانو شمېر زیاتېده چې په اسلام به مشرف کېدل. نوځکه عمر رضی الله عنه امانتدارو حاکمانو او پوهانو ته ضرورت درلود، چې وکولای شي مختلفي سیمې اداره کړي. د دې موخې لپاره یې چې په کومو خلکو باور درلود، راویې غوښتل او ورته ویې ویل: زه له تاسو هیله لرم چې د اسلامي قلمرو په اداره کولو کې راسره مرسته وکړئ او که تاسو له ماسره مرسته نه کوئ، نو څوک به له ماسره مرسته وکړي.

هغوی د امیر المؤمنین په ځواب کې وویل: موږ ستا فرمانبرداریو. تر ټولو وړاندې عمر رضی الله عنه ابوهریره ته متوجه شو او ورته ویې ویل: اې ابوهریره ته بحرین ته لاړ شه او سږکال مهاجر واوسه.

بیا یې نورو ته مخ واړاوو او د یوه ښار لپاره یې غوره کړل، هغوی ته یې خپل امر وو ایه او نصیحت یې ورته وکړ. امر یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته وکړ چې څو مره ژر کېږي تعین شوي ځایونو ته ځان ورسوي او د مسلمانانو امور په خپل لاس کي واخلي.

ابوهریره په غاړه وراچول شوي مسؤلیت نارام کړ ځکه هغه غوښتل چي په مدینه کي پاته شي او پاتي علم د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له صحابه وو زده کړي، بیا ځان له نورو ټولو قیدونو خلاص او یوازي د خلکو په تعلیم کي مشغول شي. غوښتل یې چي حضرت عمر رضی الله عنه ته ووايي څو دا مسؤلیت یې له غاړي واړوي، خو ډارېده هسي نه دا کار د هغه د ځورېدلو سبب شي.

سره له دې چي له دې پیشنهاد څخه خوښ نه وو خو بې د ې یې کومه چاره نه درلوده، ځکه چي له پیغمبر علیه سلام سره یې بیعت کړی وو چي په اساني او سختي کي به د هغه څه اطاعت کوي چي وايي وري. له دې امله یو ځل بیا بحرین ته لاړ او د هغه ځای د خلکو د په زړه پوري ښه راغلاست سره مخ شو. ځکه د بحرین خلکو هغه وړاندي لا پېژاند، د هغه د نیکې رویې، زیاتي پوهي او علم له امله ورباندي ګران وو. ابوهریره د هغه ځای د امیر په صفت هلته ژوند کاوو او د هغه ځای سرحدات یې د دښمنانو له لاس وهني وساتل.

په لمانځه کي امام وو، د هغوی په اختلافاتو کي یې منځګړیتوب کاوو، اسلام یې ورزده کاوو او په نیکه رویه کولو یې د خلکو په زړونو کي ځای ونیو. همېشه به له عمر رضی الله عنه سره په اړیکه کي وو، له هغه به یې په هغو

(c) ketabton.com: The Digital Library

امورو کي پوښتنه کوله چي ده به فتوا پکي ورکوله، څو په دې اړه د هغه په رايه او نظر وپوهېږي.

ځکه ډارېده چي هسي نه خلک د دې صحنې په ليدلو د خپلو حاکمانو بي احترامي وکړي.

له يو څه وخت وروسته حضرت عمر ته خبر ورسېد چي ابوهريره د ډېري شتمني څښتن شوی دی. عمر رضی الله عنه هغه ته پيغام واستاوو او ځان ته يې وروغوښت.

ابوهريره مدينې ته راغی په داسي حال کي چي شل زره درهم يې له ځان سره درلودل، عمر رضی الله عنه ورته وويل: په چا دي ظلم کړی دی؟ ابوهريره وويل: نه. عمر رضی الله عنه وويل: څومره پيسې دي له ځان سره راوړې دي؟ ويې ويل: شل زره درهم. عمر رضی الله عنه وويل: دا پيسې دي له کومې لاري لاس ته راوړې؟ هغه وويل: تجارت مي وکړ. عمر رضی الله عنه وويل: خپله لومړنۍ سرمايه له هغوی څخه در واخله او پاته پيسې بيت المال ته وسپاره.

ابوهريره د امير المؤمنين له دې امر څخه ډېر غمګين شو، ځکه هغه پيسې يې له مشروع لاري او په ډېر تکليف سره لاس ته راوړې وې، نو ځکه يې له عمر رضی الله عنه سره بحث وکړ، عمر رضی الله عنه ته قهر ورغی او بيا يې ورته وويل: دا مال دي له کومه لاس ته راوړی دی؟

ابوهريره وويل: هلته چي لاړم، اس مي واخيست، هغه مي وساته، الله تعالی رحم رابانديوکړ، هغه يو په بل پسي نور

(c) ketabton.com: The Digital Library

وزېړول او ما دهغوی له خرڅ څخه دا پيسې په لاس راوړې دي.

دې ځواب عمر رضی الله عنه قانع نه کړ، سرمايه يې ترې جدا کړه او پاته پيسې يې بيت المال ته وسپارلې.

ابوهريره پرېشانه خپلې مور ته ورغی او هغه يې له هغه ټه څخه خبره کړه چې وربانـدي تېر شوي وو. مور يې وويل: خدای تعالی دي عمر رضی الله عنه وبښي. دې خبري ابوهريره حيران کړ. د هغې ورځې د سهار د لمانځه ورسته يې عمر رضی الله عنه ته داسي دعا وکړه: يا الله!! امير المؤمنين وبښه. ځرنګه چې ابوهريره وليدل چې عمر رضی الله عنه له خپلو ټولو حاکمانو سره همداسي رويه کوي، يوازي دی نه دی چې پيسې يې ترې واخستې او بيت المال ته يې ورکړې. ځان يې دلاسا کاوو. دا د عمر رضی الله تعالی عنه سياست وو چې د احتياط په پوړونو يې ځای درلود او د اميرانو مالونه به يې له دې وېري له هغوی څخه اخيستل چې هسي نه د حرمت شک پکي موجود وي او هغوی ته به يې غوره ځيز ورکاوو چې د هغوی د تسکين سبب شي.

ابوهريره رضی الله عنه له دې څخه د خوښې احساس کاوو چې مدينې ته راغلی دی او تصميم يې ونيو چې په مدينه کي پاتي او په پوره ډول په تعليم او تعلم مصروف شي، خو له يو څه وخت ورسته بيا حضرت عمر رضی الله تعالی عنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

همکاري ته وباله. ابو هريره حيران شو او په مختلفو بهانو يې ځان د مسؤليت څخه خلاصاوو.

اميـر المـؤمنين هـم مجبور شـو او د هغـه عـذر يـې ومانـه. ابو هريره وايي: له هغه وروسته عمر رضی الله عنه راته څو ځله وويل چې زما سره همکاري نه کوې؟ ما ورتـه وويـل چې نه.

هغه را ته وويل: له تا څخه غوره شخص وو، مسؤليت يې منلی او کار يې کړی دی، هغه حضرت يوسف عليه سلام وو.

ورتـه ومـې ويـل: يوسف عليـه سـلام پيغمبـر او د پيغمبـر زوی وو. خو زه د عادي مېرمنې زوی يم او لـه څو شيانو څخه په وېره کې يم، يعني ډارېږم چې هسې نه په ناپوهې کې څه ووايـم، بې صـبره حکـم وکـړم او ډارېـږم چې پـه شـامې بـار کېښنښودل شي او په ښکنځلو مې عزت له مينځه لاړ شي او مال مې له لاسه ووزي.

ابو هريره رضی الله عنه په دې ماهرانه عذرونو په ښارونو کې لـه کـار کولو څخه ځان وژغـوره، لـه ټولو شيانو يې لاس واخيست، څو د مسلمانانو معلم شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښوونکی صحابي

ابـوهريره د پيغمبـر اکـرم صـلی الله عليـه وسـلم لـه رحلـت وروسته، نژدې پنځوس کاله ژوند وکړ. په دې موده کې يې کار يوازې د خلکو تعليم او په ديني مسائلو د هغوی خبرول ؤ.

هغه حديثونه چې په خپله يې له رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي وو يـا يـې د هغـه د حيـات پـه مهـال لـه صحابه کرامو رضی الله عـنهم څخه اورېدلي وو او يـا هـم د هغه مبارک د وفات وروسته يې له صحابه وو څخه زده کړي وو، خلکو ته به يې ور زده کول، بل هيڅ کار تـه يـې تـر دې کـار ترجيح نه ورکوله او پـه رېښـتيا چې هغه ښوونکی صحابي وو. پـه حقيقـت کـې هغـه د مسـلمانانو دوو نسـلونو يعنـي صحابه وو او تـابعينو تـه علـم ور ښـود. د لـومړۍ پېړۍ د دوهمـې نيمـايي اسـلام امامـان د هغـه شـاګردان وو، پـه دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سربېره په زرهاوو عامو خلکو ورڅخه نبوي حديثونه زده کړل. ابوهريره رضی الله عنه له راشده خلفاوو نه زيات د حضرت معاويه هم مهاله وو، زياتو اسلامي ښارونو ته يې سفرونه وکړل، مهم اسلامي مرکزونه يې وليدل خو اصلي مېنه يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم ښار يعني مدينه وه. مدينه هغه ښار وو چې ابوهريره رضی الله عنه ډېر خوښاوو او له هجرت وروسته تر څو چې له دې نړۍ څخه يې رحلت کاوو، د خپل عمر زياته برخه يې په همدې ښار کې تېره کړه.

د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کې چې په مدينه کې مېشت شو، ډېر وخت به يې خلکو ته حديثونه بيانول، له هرې موقع به يې استفاده کوله او ويل به يې: له رسول الله صلی الله عليه وسلم نه مې واورېدل چې ويل يې؛ يا رسول الله وفرمايل او يا يې داسې حديث يې ماته وو ايه.

حضرت عمر رضی الله عنه چې به ليدل ابوهريره رضی الله عنه په دې کار عادت شوی او ډېر وخت خلکو ته حديثونه وايي، ورته ويې ويل: لږ حديثونه نقل کوه. خو ابوهريره رضی الله عنه نه شوای کولای چې غلی کښېني، ځکه هغه فکر کاوو، هغه پوهه چې يې زده کړې ده، يو امانت دی چې خلکو ته يې رسول واجب دي، باور يې درلود چې هر څوک له ديني امورو څخه څه زده کړه ولري په هغه فرض دی چې هغه نورو ته وښيي. نو ځکه څنګه چې يې عادت وو همداسې يې د حديثونو د ويلو لړۍ جاري وساتله، عمر رضی الله عنه څو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځله له دې کار څخه رامنع کړ خو هغه توجه نه ورته کوله. اخر عمر رضی الله عنه قهرجن شو او هغه یې سخت ملامت کړ او ویې ویل: که د حدیثونو روایت کول پرېنږدې، خپل ځای (دوس) ته به دې واستوم.

له هغې نېټې ورسته ابوهریره رضی الله عنه د رسول الله صلی الله علیه وسلم کم حدیثونه بیانول. یو څه وخت په دې حال تېر شو، البته عمر رضی الله عنه غوښتل چې ابوهریره وپوهوی چې که محدث په اشتباه، دروغو او یا قصد سره حدیث رسول الله صلی الله علیه وسلم ته منسوب کړي، په اخرت کې به یې پایله خرابه وي او هسې نه هغه (ابوهریره رضی الله عنه) ګناهکار او په اخرت کې د سزا وړ وګرځي، هغه یې د زیاتو حدیثونو له روایت کولو څخه منع کاوو، نو ځکه یې ابوهریره خپل ځان ته وباله او ورته ویې ویل: اې ابوهریره رضی الله عنه! هغه ورځ چې زه له رسول الله صلی الله علیه سلم سره د پلانې په کور کې وم، ته هلته وې؟ ابوهریره رضی الله عنه وویل: "هو او پوهېږم چې ولې له مانه په دې اړه پوښته کوې."

رسول الله صلی الله علیه وسلم په هغه ورځ وفرمایل: هر څوک چې قصداً دروغ ماته منسوب کړي، خپل د استوګنې ځای یې د دوږخ په اور کې تیار کړ."

حضرت عمر رضی الله عنه د دې جملې له اورېدلو تعجب وکړ او حیران شو، د ابوهریره رضی الله عنه په قوي حافظه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديني ساتنه يې باور راغی او هغه ته يې وويل: اوس لاړ شه او حديث بيان کړه.

څرنګه چې عمر رضی الله عنه په مختلفو مناسبتونو کې ليدل چې ابوهريره له نورو څخه په ښه ډول احاديث ياد کړي دي نو اعتبار به يې ورباندې زياتېده.

يوه ورځ حسان بن ثابت په مسجد کې شعر وايه، عمر رضی الله عنه د هغه له څنګه تېر او په قهرجن ډول يې ورته وکتل. حسان وويل: ما مخکې هم د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وړاندې شعر زمزمه کړی دی. خو رسول الله صلی الله عليه وسلم له ماسره داسې رويه نه ده کړې؟ بيا يې مخ ابوهريره رضی الله عنه ته کړ او ويې ويل: تاته دې په خدای قسم وي چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دې نه وااورېدل چې ويې ويل: زما له لوري جواب ورکړه او يا الهي د هغه مرسته په روح القدس سره وکړه.

ابوهريره رضی الله عنه وويل: هو.

د ابوهريره رضی الله عنه د شهادت د اورېدلو وروسته، عمر رضی الله عنه د هغه د قبلولو پرته بله لار نه درلوده.

يوه ورځ يوه مېرمن چې خالونه يې وهل د حضرت عمر رضی الله عنه حضور ته راوستل شوه. عمر رضی الله عنه پورته او ويې ويل: تاسو ته دې په خدای قسم وي، له تاسو نه چا د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم څخه د خال وهلو په اړه کومه خبره اورېدلې ده؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهول غلي شول. ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو او ويې ويل: اې اميرالمؤمنين! ما له رسول الله څخه اورېدل چي ويې ويل: مه خالونه وهئ او مه چاته اجازه ورکوئ چي ستا سو پر بدن خالونه ووهي.

يوه بله حادثه کي چي حضرت عمر رضی الله عنه له نورو اصحابو سره يوځای د عمرې د ادا کولو لپاره د مکې په لور روان وو. په لار کي تېز باد شروع شو. عمر رضی الله عنه خپلو ځنګلورو ته وويل: له تاسو څخه کوم يوه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه د باد په باره کي حديث اورېدلی دی؟ چا جواب ورنکړ. ابوهريره رضی الله عنه خبر شو چي حضرت عمر رضی الله عنه داډول سوال کړی دی، د خپلي سورلي چټکتيا يې زياته کړه چي کله حضرت عمر رضی الله عنه ته ورسېد ويې ويل: "اې امير المؤمنين وامې وريدل چي د باد په اړه مو حديث غوښتی دی. ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې فرمايل: باد او نسيم الهی امر دی ، کله د رحمت او کله د عذاب په صورت چلېږي. کله چي باد چلېږي ښکنځل مه ورته کوئ، بلکي له الله تعالی نه يې خير وغواړئ او د هغه له شر څخه په الله پناه وغواړئ."

له تعلم سره د ابوهريره مينه تر تعليم کولو کمه نه وه. هغه همېشه له خلفای راشدينو او نورو لويو اصحابو سره کېناست، په هغو احاديثو چي نه پوهېده له هغوی يې اورېدل، هغه يې زده کول ، حتی له کوچنی صحابی لکه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اسامه بن زيد او عايشې رضی الله عنها نه يې هم علم زده کاوو. هغه قران کريم چې يې د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په ژوند کې نه وو ياد کړی، له نورو اصحابو په ځانګړي ډول له لوی عالم ابی بن کعب څخه يې تر لاسه کاوو او د قران کريم هغه برخه چې يې ياده وه هغه ته تېرولـه او د هغوی صحيح قرائت يې لـه هغـه څخـه زده کـاوو. لـه هغـه وروسته به يې خپلو شاګردانو ته دوباره وايه.

متاسفانه هغه مهال، حضرت عمر فاروق رضی الله عنه د محراب لمړني شهيد له دې فاني نړۍ سره خدای پاماني وکړه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم په روضه مبارکه کې د هغه مبارک د مرقد تر څنګ خاورو ته وسپارل شو.

ابوهريره رضی الله عنه دې پېښې سخت ناارامه کړ. ليدلي يې وو چې حضرت عمر رضی الله عنه د مسلمانانو او اسلام خير غوښتونکی وو، شپه او ورځ يې د دين د اقتدار او عزت او د مسلمانانو د خدمت لپاره هڅه کوله.

له عمر رضی الله عنه وروسته مسلمانانو له عثمان رضی الله عنه سره بيعت وکړ او د خلافت درونده مسؤليت يې د هغه په غاړه واچاوو.

د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال اسلامي قلمرو زيات شو، خلکو د هغه د خلافت په سيوري کې په ارام او ډاډ سره ژوند کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهریره رضی الله عنه چي د حدیثونو د بیانولو په اړه کوم مشکل د حضرت عمر رضی الله عنه په وخت کي درلود، د نوي خلیفه په دوره کي یې نه احساساوو.

عثمان رضی الله عنه ولیدل چي د مسلمانانو په مېنځ کي نوی نسل غورېدلی، نوي امتونه مسلمان شوي، داخلک د اسي عقل ته ضرورت لري چي وکولای شي د دین احکام ورته وښیي او د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم مبارک احادیث ورته ورسوي.

عثمان رضی الله عنه په احادیثو باندي د ابوهریره رضی الله عنه له پوره تسلط او د هغه له قوي حافظې څخه خبر وو. نو ځکه یې هغه ته زمینه برابره کړه او هغه ته یې فرصت ورکړ چي په خپل زړه د حدیثونو په روایت کولو شروع وکړي.

ابوهریره رضی الله عنه چي د داسي موقع په انتظار کي وو، ولاړ شو او خلکو ته یې زیات احادیث بیانول شروع کړل، د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سنتونه چي یې څنګه لیدلي او اورېدلي وو په هماغه ډول یې خلکو ته بیانول، هغه ښوونکي پېښې چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په وخت کي تر سره شوې وې داسي به یې خلکو ته وړاندي کولې ته وا اوس هغه صحنه د دوی په وړاندي ده او دی د هغې په لیدلو سره خلکو ته خبري کوي، هغه خلکو ته قران کریم وایه او د تفسیر په اړه چي به یې کوم روایت اورېدلی وو دوی ته به یې بیاناوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به خلکو له هغه څخه مسئله پوښتله اويا به يې کومه فتوا ورڅخه غوښته هغه به هم د اساس، شناخت او لازمي پوهې په اساس ورته ورکوله، خلکو به دده فتوا وي حضرت عثمان رضی الله عنه ته رسولې هغه به هم تائيد ولې. په دې کار کې يو شمېر کمو اصحابو له ده سره ګډون درلود، خو دده په څېر فعال نه وو.

ابوهريره رضی الله عنه خپلې لار ته ادامه ورکړه او د دې کار لپاره به زياتره وخت په جومات کې ناست وو، تر څو چې ژوندی وو ټولو عامو خلکو له لويو رانيولې تر کوچنيو، اشنا، نا اشنا او غريبو پوري به يې ورته حديثونه بيانول. همدارنګه په مسجد، بازار، کښت، سفر او حضر کې به يې خلکو ته احاديث بيانول او هغوی به يې د علم او پوهې لاس ته راوړلو ته تشويقول. په خپلو ځانګړو ګړنلارو به يې خلک د علم او پوهې د تر لاسه کولو لپاره هڅول.

وايې يوه ورځ چې د مدينې بازار ته لاړ، په مرکز کې يې ودرېد او خلکو ته يې په خطاب کې وويل: ای بازار والاوو! په تاسو څه شوي چې دلته مو اړولي دي، په داسي حال کي چې د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث په مسجد کې وېشل کېږي، نه غواړئ چې هلته لاړ شئ او خپله برخه واخلئ؟ هغوی وويل: ولي نه. ده ورته وويل : نو ولي انتظار کوئ. هغوی وارخطا د مسجد په لور لاړل، ابوهريره رضی الله عنه همالته انتظار کاوو تر څو هغوی بېرته راغلل. بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی تـه وویـل: څه خبره وه خپله برخه مو وا خسته؟ هغـوی وویل: نه. مورږ جومات تـه لاړو خو څه شي وجود نه درلـود، چـي تقسـيم يـې کـړي.ابـوهريره رضـی الله عنـه وويــل: پـه جومات کي مو ځوک ونه ليدل؟ هغوی وویل: هو، یوه ډله مو وليده چي لمونځ يې کاوو، ځینو قران تلاوت کاوو، ځینو د حلال او حرام په اړه سره خبري کولې.

ابو هريره وويل: افسوس پر تاسو، هغه څه چي موليدلي د پيغمبر صلی الله عليه وسلم ميراث او پاته شوني دي.

ابـو هريره رضـی الله عنـه د حديثونو ديـانولو ترڅنـګ پـه نيکيو امر او له بديو څخه منع هم کوله.وايي يوه ورځ يـو کس د هغـه تـر څنـګ تېـر شـو، خلکـو ابـو هريره رضـی الله عنـه تـه وويل: دا کس تر ټولو ډېره شتمني لري. ابو هريره رضی الله عنه هغه ته غږ وروکړ او ويې ويل: ايا رښتيا وايي چي تـه تـر ټولو شتمن يې؟ هغه وويل: هو، زه سل اوښان، سل اسان او همدومره پسونه لرم. ابو هريره وويل: د اوښ او پسه له ساتلو ځان وساته. ځکه ما لـه رسول الله صلی الله عليـه وسلم څخه واوريدل چي ويې فرمايل: "هر ځوک چي پسـه يـا اوښ ولـري او په سختي او اساني کي يې حق ادا نکړي، د قيامت پـه ورځ هغـه پسـه يـا اوښ پـه چاغ بدن راځي او اوښ خپـل ښبـتن پـه لغتـه او پسـه يـې پـه ښکرانو وهي. همدرانګـه پـه ترتيب سره راځي اوځي،يعني وروستي حيوان چي لـه هغـه سره د حسـاب برابر والی کوي، د دوهم ځل لپاره اول راځي او هغـه د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پښتو یا ښکرانو د وهلو لاندي نیسي، په هغه ورځ چي د پنځوس زره کاله په اندازه اوږده ده، دا حالت به همداسي جریان لري، تر څو چي د ټولو خلکو حساب او کتاب ختم شي،بیا د هغه حساب ته رسیدګي او تکلیف یې روښانه کوي.

همدارنګه د هغه چا حال هم همداسي دی چي غوا او پسه ولري او په سختي او اساني کي یې حق ادا نکړي، هغه غواوي هم د حشر په میدان کي حاضریږي او په پوره سمبال شوي حالت خپل څښتن په لغتو او ښکرانو وهي، هره یوه چي تېره شي ، بله راځي، دا دوره همداسي ادامه پیدا کوي په هغه ورځ چي اوږدوالی یې پنځوس زره کلونه دی ، تر دې چي دخلکو په مېنځ کي قضاوت وشي بیا د هغه کس لار هغه ته ښودل کیږي."

خلک له هر لوري هغه ته راتلل او شاګردان یې زیاتېدل . د انقلاب دوهم نسل چي د رسول الله صلی الله علیه وسلم په زیارت مشرف شوی نه وو ، د هغه مبارک صلی الله علیه وسلم دې هوښیار او پوه شاګرد او پوه معلم ته راتلل او د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د حدیثونو په اورېدلو یې ځان ته ډاډ ورکاوو.

د مسلمانانو دریم خلیفه د ابو هریره رضی الله عنه حق اداکړ، څرنګه چي د هغه له کار نه راضي وو احترام یې ورته درلود او زیات بخښښونه یې ورکول. په دې سره د ابو هریره

(c) ketabton.com: The Digital Library

رضی الله عنه حالت تغير وکړ، له خواري او تنګلاسي يې حال په شتمني او غنا بدل شو او الله تعالی په يوه بل نعمت يعني واده کولو ونازاوو. ښځه يې هماغه بسره د غزوان لور وه چې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په وخت کې يې کار ورسره کاوو. هو د غزوان لور د ابوهريره رضی الله عنه ښځه شوه او دهغه سره يې واده وکړ. ابوهريره رضی الله عنه له دې کار نه سخت خوشحال شو او د خوښي احساس يې وکړ، د دې په بدل کې چې الله تعالی يې وضعيت ته تغير ورکړی وو، د الله تعالی د نعمتونو شکر به يې په ذکر، عبادت او دهغه په داسي ستايلو چې ښنګه ور سره وړ وو، په ځای کاوو.

يوه ورځ له خپلو برجسته شاګردانو څخه ورته محمد بن سيرين راغی، ابوهريره رضی الله عنه په داسي حال کې چې له هغه سره خبري کولې له جيب څخه يوه کتاني ټوټه را وکښه تر څو د خپلې پوزې او به پرې پاکې کړي. ابن سيرين د دې صحنې له ليدلو حيران شو او ويې ويل: اوس په کتاني ټوټه د خپلې پوزې او به پاکوې !؟ ابوهريره رضی الله عنه يې په ځواب کې وويل: اې ابن سيرينه ! قسم په الله زه د رسول صلی الله عليه وسلم د منبر او حضرت عايشې رضی الله عنها د حجرې تر منځ د لوږې له امله لټ په لټ او ښتم، څوک چې زما په حال نه پوهېدل يو ه او بل ته يې ويل: هغه لېونی دی. په داسي حال کې چې ما له لوږې پرته بل مرض نه درلود. بيا يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلو اغوستو جامو ته اشاره وکړه او ويې ويل: نه پوهېږې څه مي اغوستي دي؟ بيا يې دالله تعالی ډېر شکر ادا کړ.

ابو هريره رضی الله عنه د خلفای راشدينو په ځانګړي ډول د حضرت عثمان رضی الله عنه د خلافت په مهال خورا ارام او اسوده ژوند کاوو، په پوره معنی نورو ته په تعليم ورکولو مشغول وو.

دا مشهوره خبره د هغه ده: د علم يو فصل چي ياد کړم، زما لپاره تر زر رکعته نفلي لمونځ غوره ده او يو فصل علم چي نورو ته وښيم، که په هغه عمل وکړم يا نه، له سل رکعته نفلي لمانځه راته غوره ده. همدارنګه ويل يې: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: "کله چي د طالب العلم مرګ راورسيږي او هغه د علم او پوهي په حاصلولو مشغول وي، د شهادت په مرګ به مړ شي."

د حضرت عثمان رضی الله عنه له شهادت وروسته مسلمانانو له علي بن ابي طالب رضی الله عنه سره بيعت وکړ او هغه يې د مسلمانانو د خليفه په حيث وټاکه، ابو هريره رضی الله عنه هم ورسره بيعت وکړ. علی رضی الله عنه د هغو درزونو د له منځه وړلو لپاره راولاړ شو چي د مسلمانانو په منځ کي پيدا شوی وو. خو فتنه لويه او په ډېرو ښارونو کي يې د مسلمانانو توجه ځان ته جلب کړې وه، اخر د هغوی په مېنځ کي ويني تويول او جنګ مېنځ ته راغی، کولای شو وو ايو چي د جمل او صفين جنګونه د دې فتنې نتيجه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورتنيو پېښو ابوهريره رضی الله عنه ځای ناستی کړ، په هيڅ پېښه کي يې برخه وانه خېسته، ځکه هغه حديث چي يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلی وو ، هغه يې له دې کار څخه راګرځاوو.

انحضرت صلی الله عليه وسلم فرمايلي وو : "راتلونکي کي به فتنې ښکاره شي ، هغه مهال په ځای کېناستونکی له هغو نه غوره دی چي د هغوی په لورحرکت کوي او هغه کس چي د هغو فتنو په لور په ارامي سره روان وي له هغه غوره دی چي تېز ور روان وي او هر څوک چي د هغوی په لور غاړه کېږه کړي، هغه به ځان ته ورجذب کړي پس هغه مهال کي چا پناه پيدا کړه بايد هغې پنا ته لاړ شي."

دا حديث په هغه وخت کي د ابو هريره رضی الله عنه د کار دستور وو ، نو ځکه يې په کور کې کېناستلو ته ترجيح ورکړه ، ځان يې په هغو فتنو کي شريک نه کړ او له مدينې څخه د باندي نه ولاړ.

يو شمېر نور لوی اصحاب لکه سعد بن ابی وقاص ، ابن عمر ، عمران بن حصين او ابی بکر الثقفي رضی الله عنهم له هغه سره هم عقيده وو.

له دې وروسته د حضرت علی رضی الله عنه زوی حسن خلافت ته ورسيد ، په دې کال (څلوېښتم هجري) يې د جماعت د کال نوم کېښود . ابوهريره رضی الله عنه دې جريان ته له ورننوتلو هم ځان وساته، خپل پخوانی کار يې له سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

شروع کړ او د رسول الله صلی الله علیه وسلم په ښار کي یې د حدیث او فقهي په خپرولو شروع وکړه، سره له دې چي سن یې ډېر لوړ شوی وو، د مسلمانانو په مېنځ کي د ځلېدونکي ستوري په څېر ځلېده او علم یې په ښارونو کي خپرېده، ورځ په ورځ یې شاگردان زیاتېدل، څرنگه چي پوه شو د حدیثونو بیانول د خلکو څخه د فتنې د مهال پېښې له یاده باسي دا کار یې دوه چنده کړ، هره اونۍ به د جمعې د خطیب نه مخکي د منبر تر څنگ درېده او حدیث به یې بیانول، دا کار به یې هره اونۍ کاوو او خلکو به نوي احادیث ترې اورېدل، دهغه له قوې حافظې او ښکلې لهجې څخه حیران وو او گمان یې کاوو چي هغه یې د کتاب له مخي وایي.

ابوهریره رضی الله عنه د صحابه وو په مېنځ کي د حدیثونو د لومړي حافظ په نوم وځلېد، خلکو به له یوه او بل سره ویل چي ابوهریره رضی الله عنه دومره احادیث له کومه کړل په داسي حال کي چي هغه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره تر څلور کاله زیات وخت تېر نه کړ او هغه کسان چي ډېر کلونه له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو دومره حدیثونه یې نه دي یاد؟

ابوهریره رضی الله عنه دې ټولو زمزمو ته متوجه شو، نو ځکه له هغه وروسته به دهغه د بیان په شروع کي هغوی شاهدي ورکوله چي ابوهریره رضی الله عنه ډېر وخت له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره وو او له رسول الله صلی

(c) ketabton.com: The Digital Library

الله علیه وسلم څخه یې داسي خبري اورېدلې چي دوی نه دي اورېدلې. حتی لوی امام او د قران کریم جامع زید بن ثابت هم دا شاهدي ادا کړه چي پیغمبر علیه سلام ابوهریره ته دعا وکړه چي الله تعالی یې حافظه قوي او ثابته کړي.

یوه ورځ یو کس ثابت رضی الله عنه ته راغی او سوال یې تري وکړ: هغه ورته وویل لاړ شه له ابوهریره څخه دا سوال وکړه ځکه یوه ورځ زه له ابوهریره رضی الله عنه او یوه بل کس سره په مسجد نبوي کي د دعا په کولو مشغول وو چي ناڅاپه رسول اکرم صلی الله علیه وسلم راغی، زموږ تر څنګ کښېناست او ویې ویل: خپل کار ته ادامه ورکړئ. ما او ملګری مي چي د دعا په کولو مشغول وو دعا مو له سره شروع کړ او آن حضرت صلی الله علیه وسلم آمین وایه. وروسته ابوهریره دعا وغوښته او داسي یې وویل: یا الله هغه څه چي دغو دواړو ملګرو مي در څخه وغوښتل زه یې هم در څخه غواړم او له تا څخه داسي علم غواړم چي هیڅکله هېر نشي. رسول الله صلی الله علیه وسلم امین وو ایه. وروسته موږ وویل اې رسول الله صلی الله علیه وسل موږ هم له خدایه داسي پوهه غواړو چي هیڅکله هېره نشي. خو رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دوسي ځوان له تاسو مخکي والی وکړ.

له دې سره، سره د خلکو د ابوهریره په وړاندي د نظرونو ویل بند نه کړل او پټي زمزمې یې په ښکاره خبرو بدلي شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه مجبور شو چې په جرات او خپل وس سره له ځان څخه دفاع وکړي او د خپل ياد سبب خلکو ته روښانه کړي.

ويې ويل: خلک وايي چې ابوهريره رضی الله عنه زيات احاديث بيانوي.... او وايي: ولې مهاجرين او انصار د هغه په اندازه احاديث نه روايت کوي؟ بايد ووايم چې مهاجر ورونه په بازارونو کې په کاروبار مشغول وو او انصار ورونه هم په خپلو ځمکو کې په کښت او کرونده مشغول وو، ولې زه نېستمن سړی وم چې د خپل نس د مړولو لپاره هر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. کله چې به دوی نه ول زه به حاضرېدم او کله چې به دوی هېرول ما به يادول، زه معتکف شخص وم او ډېر وخت مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ژوند کاوو، کله چې به هغوی تلل، زه به پاته کېدم او کله چې به هغوی هېرول ما به يادول، ما ځان په بازار کې په معامله او په کرونده کې په کرولو نه مشغول کاوو چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه ليرې واوسم. بلکې د رسول الله صلی الله عليه وسلم په حضور کې به مشغول وم، له هغوی نه به مې غوښتل چې يوه کلمه راته وښيي او ډوډۍ راکړي، ما خمېره شوې ډوډۍ نه خوړه (نمي شوای کولای چې پيدا يې کړم)، ورېښميني جامې مې نه اغوستې، غلام او وينځه مې نه درلودل، له لوږې مې په خپل نس پوري ډبرې تړلې، که څوک به مې له څنګه تېرېده له هغه به مې د يوه ايت

(c) ketabton.com: The Digital Library

پو ښتنه کوله چي په دې سره يې خپل ځان متوجه کړم څو ما ورسره بوزي او خواره راکړي.

خلکو ته به يې ويل چي پيغمبر عليه سلام ورته داسي دعا کړې چي الله تعالی ورته داسي علم ورکړي چي هيڅکله هېر نشي او ويل به يې: زما د حافظې قوت د رسول الله صلی الله عليه وسلم د دعا په برکت دی. له هغه وروسته ډېر خلک د ابوهريره رضی الله عنه په وړاندي غلي شول، څه يې ونه ويل او باور يې شو چي ابوهريره رضی الله عنه رښتيا وايي. له دې لاري يې مقام لوړ، علم او فضل يې د عام او خاص په ژبه شو.

د يوې جمعې په ورځ چي د مسلمانانو د زياتوالي له امله په جوماتو کي ځای نه کېده، ابوهريره رضی الله عنه ولاړ شو، د منبر تر څنګ ودرېد او خلکو ته يې په خپل خطاب کي وويل: اې خلکو دالله رسول، صادق مصدق او ابوالقاسم صلی الله عليه وسلم وويل: هر څوک چي قصدا ماته د دروغو نسبت وکړي، ځان دي د دوژخ د اور لپاره تيار کړي.

ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويل يې: د قيامت په ورځ به زما امت په داسي حال کي راشي چي د اوداسه نښي به يې په تندي، لاسونو او پښو باندي معلومي وي(دا اعضاوی به سپيني او روښانه وي) نو له تاسو څخه هر څوک کولای شي د عبادت لپاره د اوداسه په زيات کولو سره دا نور زيات کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: که خلک پوهېدای چې د اذان په کولو او دلمانځه لپاره په لومړي صف درېدلو کي څومره فضیلت دی، دومره هجوم به یې راوړ چې دا کار به په پچه اچولو پای ته رسېده او که پوهېدای چې مسجد ته ژر تلل څومره ثواب لري دا فرصت به یې له لاسه نه ورکاوو او که پوهېدای چې د سهار او ماخستن لمونځونه څومره ثواب لري، په سینه به دهغو د ادا کولو لپاره مسجد ته تلل.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له تاسو څخه په لمانځه کي د خلکو امام شي، لمونځ دي نه اوږدوي، ځکه د خلکو په مېنځ کي کوچنیان، لویان، ضعیف او مریض خلک موجود وي، خو که یې وغوښتل چې لمونځ یوازي وکړي هر ډول چې یې خوښه وي کولای شي چې ادا یې کړي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: له ټولو وختونو بنده الله تعالی ته هغه وخت نژدې دی چې په جومات کي وي. نو کله چې په جومات کي یاست ډېر وخت دعا وکړئ.

همدارنګه رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: کله چې تشهد وایاست له څلورو شیزونو څخه په خدای پناه وغواړئ او دا عا ووایاست " اللهم انی اعوذبک من عذاب جهنم ومن عذاب القبر ومن فتنة المحیا و الممات ومن شر فتنة المسیح الدجال" (یعني اې خدایه ! د جهنم له عذاب نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د قبر له عذاب نه، د حیات او مرګ له فتنې نه او د دجال د شر له فتنې څخه تا ته پناه درووړم)

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: هر څوک چې له هر لمانځه وروسته دري دیرش ځله سبحان الله، دري دېرش ځله الحمد لله او دري دېرش ځله الله اکبر ووایې او په پای کې د لا اله الا الله وحده لا شریک له، له الملک وله الحمد وهو علی کل شیء قدیر، په ویلو سره سل پوره کړي، د هغه ګناهونه به وبښل شي، که څه هم د دریاب د پوکانو په اندازه زیات وي.

رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل: په شپه او ورځ کې دوه ډلې ملائیکې تاسو ته راځي، یوه ډله د سهار په مهال او بله ډله د ماښام په مهال، دا دواړه ډلې د سهار او ماښام په لمونځونو کې یوې او بلې ته رسیږي (سره یوځای کیږي) هغه چې په شپه کې له تاسو سره وي، سهار اسمان ته ځي، الله تعالی (سره له دې چې په هر څه پوهیږي) له هغوی څخه پوښتنه کوي: زما بنده ګان مو په څه حال کې پرېښودل؟ په ځواب کې وایي: یا الله!! کله چې هغوی ته ورغلو او کله چې له هغوی څخه راتلو د لمانځه په کولو بوخت وو.

همدارنګه له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه مې واورېدل چې ویې ویل: الله تعالی فرمایلي دي: ما لمونځ د ځان او بنده ترمنځ تقسیم کړی دی او بنده چې هر څه وغواړي هغه ته یې ورکوم، نو کله چې بنده ووایي:

(c) ketabton.com: The Digital Library

الْحَمْدُ للّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ. تعالی فرمایي: بنده زما حمد ووایه او کله چي ووایي:

الرَّحْمـنِ الرَّحِيمِ. الله تعالی فرمایي: بنده مي زما ثنا وويله. او چي ووایي : مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ. الله تعالی فرمایي: بنده مي عظمت او لويې بيان کړه. او کله چي ووایي: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ. دا برخه زما او د بنده په مېنځ کي اړه لري او بنده چي مي هر څه وغواړي هغه ته به يې ورکړم. او کله چي ووایي اهدنَــا الصِّرَاطَ المُستَقِيمَ 6 صِرَاطَ الَّذِينَ أَنعَمتَ عَلَيهِمْ غَيرِ المَغضُوبِ عَلَيهِمْ وَلاَ الضَّالِّينَ

الله تعالی فرمایي : دا جملې مي د بنده لپاره دي او هرڅه چي وغواړي وربه يې کړم.

ابوهريره رضی الله عنه همداسي حديثونه بيانول تر څو يې چي احساس کړ، د اذان وخت را رسېدلی دی، نو يې خپلو خبرو ته خاتمه ورکړه.

ددې حديث له بيان وروسته ابوهريره رضی الله عنه د خلکو په مېنځ کي کښېناست، دجمعې لمونځ ودرېد. له لمانځه وروسته يو سړی چي له ابوهريره رضی الله عنه څخه د رسول الله صلی الله عليه وسلم ددې ټولو حديثونو د بيانولو څخه حيران شوی وو. په منډه منډه يې ځان د حضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته ورساوو، سلام يې واچا وو او ويې ويل: اې ام المؤمنين! هغه حديثونه چي ابوهريره رضی الله عنه خلکو ته بيان کړل وادي ورېدل؟ هغې وويل: هو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه سړي وويل: ايا دا ټول حديثونه يې له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي؟ حضرت عايشې رضی الله عنها هم په تعجب سره هغه ته وويل: له ابوهريره رضی الله عنه سره به په دې اړه خبره وکړم. يوه ورځ وروسته حضرت عايشې رضی الله عنها يو کس ابوهريره رضی الله عنه ته ولېږه او هغه يې ځان ته وغوښت. بيا يې هغه ته وويل: ته له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې، ايا تا ډېر وخت هغه له ما څخه ليدلی او خبري دي يې اورېدلې دي؟ ابوهريره رضی الله عنه پوه شوچي دا خبري د هغه په اړوند د خلکو د خبرو انعکاس دی. د زړه په ارامي او هوښياري سره يې د حضرت عائشې رضی الله عنها په ځواب کي وويل: اې مورې! ته د رسول الله صلى الله عليه وسلم لپاره د اينې او رنجلو مي په برابرلو مشغوله وې. خو په الله قسم هيڅ څيز نشوای کولای چي زما توجه له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه خپل ځان ته واړوي او يوه شېبه ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه غافل کړي.ام المؤمنين حيرانه شوه او نه پوهېده چي ابوهريره رضی الله عنه ته څه ځواب ورکړي، نو ځکه غلې پاته شوه او ابوهريره رضی الله عنه هم خپل کور ته لاړ.

ابوهريره همداسي د رسول الله صلى الله عليه وسلم د حديثونو بيانولو ته ادامه ورکړه، له کوم انتقاد کوونکي څخه نه ډارېده او د هري ملامتي ملامتوونکي نه پرېشانه کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله به دحضرت عائشې رضی الله عنها د حجرې څنګ ته راته، خلک به دهغه په ليدلو سره يو ځای کېدل او ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه بيانول. حضرت عائشې ته به يې په خطاب کې ويل: اې دحجرې مېرمنې! غوږ شه. حضرت عايشې رضی الله عنها به هم دنورو اصحابو په څېر د هغه خبرو ته غوږ نيو او څه به يې نه ويل ځکه د ابوهريره رضی الله عنه له خولې يې د هغې جملې له اورېدلو وروسته له ځان سره وعده کړې وه چې هغه ته به څه نه وايي. څرنګه چې ابوهريره رضی الله عنه دوهم ځل دا خبره تکرار کړې وه، يو ځل داسې چې ټولو خلکو اورېدلې وه او بيا د ځينو اصحابو په حضور کې په همدې نوبت کې وو چې دحضرت عايشې رضی الله عنها حجرې ته په ورننوتلو يې له نژدې هغې ته سلام واچاوو او ويې ويل: السلام عليکم ورحمة الله وبرکاته. ام المؤمنين هم هغه ته د پردې له شا څخه ځواب ورکړ او ويې ويل: وعليکم السلام ورحمة الله وبرکاته او پوښته يې وکړه چې ابوهريره، ته يې؟ هغه وويل: هو. هغې وويل: له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زيات حديثونه روايت کوې؟ ابوهريره رضی الله عنه هغه ځواب چې مخکې يې دې ته ويلی وو، تکرار کړ او ويې ويل:هو، په الله قسم، اې مورې زه اينې، رنجلومې او تېلداني نه وم مشغول کړی. د اسلام ستري مېرمن دهغه په ځواب کې وويل: ښايي ابوهريره په خپل حفظ باور ولري او د الله د دين، د الله د رسول او د ټولو

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلکو خير خواهی او د علم د بې توجهي وېري د حديثونو بيانولو ته وادار کړی وي.

ابوهريره رضی الله عنه له دوو اياتونو ته چي په قران کريم کي راغلي دي متوجه وو او ويل يې: په الله قسم، که چيري دغه دوه اياتونه په قران کريم کي نه وای هيڅکله به مي تاسو ته حديثونه نه وای بيان کړي، چي عبارت دي له:

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنزَلْنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالْهُدَى مِن بَعْدِ مَا بَيَّنَّاهُ لِلنَّاسِ فِي الْكِتَابِ أُولَـئِكَ يَلعَنُهُمُ اللّهُ وَيَلْعَنُهُمُ اللاَّعِنُونَ ﴾ البقره: ١٥٩

(بېشکه څوک چي پټوي هغه چي موږ نازل کړل صفا حکمونه او د هدايت خبري پس دهغې نه چي موږ دا پرانيستل د خلکو د پاره په کتاب کښي په هغوی لعنت کوي الله او لعنت کوي په هغوی لعنت کوونکي)

﴿إِلاَّ الَّذِينَ تَابُواْ وَأَصْلَحُواْ وَبَيَّنُواْ فَأُوْلَـئِكَ أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ﴾ البقره ١٦٠

(مګر چا چي توبه وکړه او درست يې کړ خپل کلام او بيان يې کړه حقه خبره نو هغوی معاف کوم او زه لوی ښښونکي ډېر مهربان يم)

يو شمېر خلک عبدالله بن عمر رضی الله عنه ته ورغلل او اعتراض يې وکړ چي حضرت ابوهريره رضی الله عنه زيات احاديث روايت کوي. هغه هم د ابوهريره رضی الله عنه په اړه په شک او ترديد کي شو. له هغه وروسته چي به حضرت

(c) ketabton.com: The Digital Library

ابوهريره رضی الله عنه حديثونه روايت کول خصوصاً د جمعې په ورځ به يې په دقت غوږ ورته نيو، خو څه يې ونه موندل چې وربانديې اعتراض وکړي بلکې د هغه په ځای يې د ابوهريره رضی الله عنه قوی او ځيرکه حافظه وستايله او شک يې ورو ورو له مينځه لاړ. البته جزئي نکتو وجود درلود، هغه منتظر وو چې هغه شکمنې نکتې هم ها خوا شي. يوه ورځ دهغو وخت هم راورسيد، يعنې ابوهريره رضی الله عنه حديث روايت، هغه يې پيغمبر صلی الله عليه وسلم ته منسوب کړ او ويې ويل: پيغمبر صلی الله عليه وسلم فرمايلي دي: "هر څوک چې د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ وکړي، الله تعالی په بدله کې ديوه قيراط په اندازه ثواب ورکوي او که دهغه په دفن کولو کې برخه واخلي دوه قيراطه به په لاس راوړي او هر قيراط د احد له غره څخه لوی دی."

ابن عمر رضی الله عنه ددې حديث له اوريدلو وروسته چې هغه يې لوی وباله، دابوهريره رضی الله عنه لاس ونيو او يوې گوښې ته يې بوت او ورته ويې ويل: ای ابوهريره رضی الله عنه دا کوم حديث وو چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه دي نقل کړ؟ ابو هريره رضی الله عنه وويل: په الله قسم، له هغه څه پرته چې اوريدلي مي دي بل څه مي نه دي روايت کړي. بيا يې د حضرت ابن عمر رضی الله عنه لاس ونيو او د حضرت عائشې رضی الله عنها حجرې ته لاړ، ويې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ويل: اې ام المؤمنين! تاته په خدای قسم درکوم چي دا حديث دي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه نه واورېد چي فرمايل يي: هر څوک چي د جنازې تر شا لاړ شي او په هغې لمونځ ادا کړي، الله تعالی په بدله کي د يوه قيراط په اندازه ثواب ورکوي او څوک چي د هغه په تدفين کي برخه واخلي د دوو قيراطو په ندازه اجر به تر لاسه کړي. او هر قيراط داحد تر غره لوی دی."

حضرت عائشې رضی الله عنها وفرمايل: هو!

دحضرت ابوهريره رضی الله عنه څېره له خوشحالې وځلېده اوابن عمر رضی الله عنه ته يې وويل:اې د عبدالرحمن پلاره! زه کرلو په کرونده او کارو بار په بازار کي نه وم بوخت کړی او له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يې نه وم بې پروا کړی، بلکي زه هر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم او له هغه به مي غوښتل چي يوه خبره راته وښيي او خواړه راته راکړي.

ابن عمر رضی الله عنه يې خبري ومنلې او ويې ويل: "اې ابوهريره رضی الله عنه! ته له موږ څخه ډېر وخت له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وې او تر موږ ټولو د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په حديثونو عالم يې."

حضر ت ابن عمر رضی الله عنه له هغه جدا شو په داسي حال کي چي له ارمانه يې لاسونه يو په بل موښل او ځان يې ملامت کاوو، ويې ويل: "زيات قيراطونه مي له لاسه ورکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي." دا پېښه ددې باعث شوه چې د حضرت ابوهريره رضی الله عنه دزياتو حديثونو د روايت په اړوند دهغه شک له منځه لاړ شي او همدارنګه پوه شو چې دا شخص (ابوهريره رضی الله عنه) د قوي حافظې څښتن او ريښتيا ويونکی دی چې په دې ميدان کې له ټولو مخکې شوی او د وړاندې والي کړۍ يې وړې ده.

يوه ورځ ابن عمر رضی الله عنه ته يو کس راغی او ويې ويل: اې دعبدالرحمن پلاره! ايا يو شمېر حديثونه چې حضرت ابوهريره رضی الله عنه يې روايت کوي نه منې؟ ابن عمر وويل: " نه، مګر بايد ښکاره کړم چې زموږ او دهغه په منځ کې يو فرق وجود لري، هغه دا چې هغه جرات وکړ او موږ بې زړه شوو." هغه کس له دې چې ابن عمر دا ستر صحابي او لوی عالم تائيد کړ، خوښ شو، ولاړ او حضرت ابوهريره رضی الله عنه ته يې دا کيسه وويله . ابوهريره رضی الله عنه په داسې حال کې چې تبسم يې کاوو وويل: ګناه مې داده چې مانه دې هېر کړي او هغوی هېر کړي دي.

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه لپاره مدينه منوره تر ټولو ښکلی ښار وو، په مدينه کې هستوګنه تر بل هر ځای خوښوله، خو له دې سره د کعبې شريفې د زيارت لېوال هم وو.

همدارنګه خوښوله يې چې ځينې اسلامي ښارونه هم ووينې او هغه علم، حديثونه او پوهنه چې لري د هغو ځايونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خلکو په اختيار کي ورکړي. له دې سربېره يې نور مشکلات هم در لودل چي له مدينې څخه د هغه د وتلو مانع وو له هغې جملې يې زړه مور چي ابوهريره رضی الله عنه به يې هره ورځ ليدلو ته ورته او مينه به يې ورسره ښکاره کوله حق به يې ورپه ځای کاووا و ويل به يې : مورې الله تعالی دي د نېکي جزا درکړي چي زه دي په ماشومتوب کي وپاللم. مور به يې په ځواب کي ويل: زويه الله تعالی دي تاته هم اجر درکړي چي په زوړ والي کي له ماسره نېکي کوې.

ابوهريره رضی الله عنه مجبور وو چي په مدينه کي پاته شي او له هغه ځايه چېرته ونه ښورېږي، تر دې چي هغه وفات شوه.

له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه د سفر هوډ وکړ او په اسلامي خاورو کي يې قدم کښېښود، له مختلفو اسلامي ښارونو يې ليدنې وکړې کوفې، بصرې، دمشق او نورو ځايونو ته لاړ. هر ښار ته چي به رسېده، خلک به يې په چاپېر راټول شول. ابوهريره رضی الله عنه به ورته حديثونه ويل او هغوی به يې له خپل علم څخه فايده من کول.

وايي: خلک به يو بل ته سره ورغلل چي د شپې له خوا سره راټول شي، ابوهريره رضی الله عنه به يې په مېنځ کي ودرېد او تر سهار پوري به يې حديثونه ورته بيانول. هغه يوازي د مور له وفات څخه وروسته وکولای شول چي د حج په مراسمو کي برخه واخلي او په دې مراسمو له پوهانو او د حديثونو له

(c) ketabton.com: The Digital Library

مينه لرونكو خلكو سره ويني. هغوی هم له فرصت څخه استفاده كوله، تر څو چي به يې له علم او پوهي څخه څه په لاس نه وو راوړي له هغه څخه نه جدا كېدل.

ابو هريره رضى الله عنه چي له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه څه اورېدلي وو، خلكو ته يې ويل خو د علم له څپركو يې يوازي يو څپركى له ځان سره ساتلى وو، ځكه د دې څپركي ډېرى حديثونه د شر، فتنو او د راتلونكي او تېر وخت د پېښنو په اړه وو چي خلكو ته يې تصور ګران وو. ابو هريره رضى الله عنه ډارېده چي هغه خلكو ته واوري وبه يې نه مني او نبوي حديثونه به د دروغو تر نوم لاندي راشي، نو ځكه يې په غور سره دې ته ترجيح وركړه چي دا حديثونه خلكو ته ونه وايي. ابو هريره رضى الله عنه څو ځله خلكو ته وويل چي له هغه سره داسي علم دى چي خلكو ته يې نه دى ښوولى او څه چي دوى ته يې ويلي دهغه ټول علم نه دى، همدرانګه ويل به يې: پيغمبر عليه سلام دعلم دوه لوښي زما په اختيار كي راكړل، ما يو د خلكو لپاره خاص كړ او بل مي له ځان سره وساته، ځكه كه هغه ووايم غاړه مي وهل كېږي. ويل به يې د حديثونو كڅوړي له ابو هريره رضى الله عنه سره دي چي تر اوسه يې نه دي خلاصي كړې.

د دې ستر عالم منظور تر هغه ورسته د اسلام امامانو وموند.

(c) ketabton.com: The Digital Library

امام ذهبي د ابوهريره رضی الله عنه ددې خبرې په خپل نظر کې دا سې ويلي دي: " زما په نظر ځيني احاديث چي د اصولو، فروع، مدح او ذم په باره کې وي او د فتنو د تحريک باعث گرځي، پټول يې جايز دی خو کوم حديثونه چي د حلال او حرام په اړه دي په هيڅ وجه يې پټول جايز نه دي ځکه هغه حديثونه له ښکاره ځيزونو او هداياتو څخه دي. "

امام بخاری له حضرت علی رضی الله عنه څخه نقل کوي چي فرمايي: " هغه احاديث د خلکو لپاره بيان کړئ چي په مطلب يې پوهېږئ او د هغو احاديثو له ويلو څخه صرف نظر وکړئ چي په مطلب يې نه پوهېږئ، ايا تاسو خوښوئ چي الله او رسول يې تکذيب شي؟"

حافظ ابن کثير وايي: دحديثونو هغه لوښی چي ابوهريره رضی الله عنه دخلکو لپاره بيان نکړ، په حقيقت کې د فتنو، مشکلاتو او هغو جنگونو په اړه دي چي د خلکو په مېنځ کې پېښ شول او يا هغه پېښې دي چي له هغو وروسته پېښېږي. که يې مخکې له هغو خبر ورکولای ډېرو خلکو به دروا غ بلل او ريښتينې او صحيح خبره چي به يې ويله نه به يې منله. مثلا که يې ويل: تاسو ته وايم چي امامان به ووژني، د يوه او بل په مخ به توره وکښل شي زما خبره مو منله؟"

امام ابن حجر(شارح بخاری) له ابن منير څخه په نقل وايي: د ابوهريره رضی الله عنه هدف له دې خبرې(که احاديث روايت کړم ستونی به مي پرې شي) څخه دادی چي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله ظالمان واوري چې هغه د دوی په کارونو انتقاد کوي او د هغوی هڅې ناپوهې بولي، ممکن غاړه يې ووهي.

ځينو ويلي دي: احتمال لري چې هغه حديثو د قيامت د علامو او يا په اخره زمانه کې د حالاتو د تغير او د فتنو د وقوع په اړه وي که څوک يې درک نه کړي نه يې مني او حتی هغه څوک چې پوهه نه لري په هغوی نيوکه کوي.

د حديثونو په روايت او حفظ کې د ابوهريره رضی الله عنه د شهرت له امله زيات شمېر خلک د حديثونو د زده کولو لپاره مدينې ته ورغلل او ورځ په ورځ يې شمېر زياتېده، تر دې چې اته سوه کسه ته ورسېد. د هغوی په مېنځ کې يو شمېر مشهور صحابه لکه انس بن مالک، جابر ابن عبدالله، ابن عباس، اثله بن الاسقع هم ليدل کېدل رضی الله عنهم. همدارنګه د اصحابو کرامو زامن او ستر تابعين لکه حسن بصری، سعيد بن مسيب (څوک چې لور يې ابوهريره ته واده کړه)، محمد بن سيرين، ابوادريس خولاني او ابو مسلم بن عبدالرحمن هم د هغه له شاګردانو څخه وو رحمة الله تعالی عليهم اجمعين.

پورتنۍ پېښې د مروان بن حکم توجه چې د معاويه رضی الله عنه له لوري د مدينې حاکم ټاکل شوی وو ځان ته واړوله او هوډ يې وکړ چې ابوهريره رضی الله عنه وازمايي او د هغه د ياد په اړه چې هغه يې په کراتو ادعا کوله چې "ګناه مې څه ده، چې ما ياد کړي او هغوی هېر کړی دي؟" ډاډ حاصل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان د دې کار د سرته رسولو لپاره خپل پوه او ځیرک لیکونکی ابو الزعیزعه ته وویل: "غواړم ابوهریره رضی الله عنه وازمایم، نو ځکه زه هغه حاضروم او له هغه څخه حدیث پوښتم، ته د پردې شاته ودرېږه او هغه حدیث چې دی یې وایي یادداښت یې کړه."

ابوهریره رضی الله عنه راغی، مروان سوالونه ورڅخه شروع کړل چې رسول الله صلی الله علیه وسلم د پلاني مطلب په اړه څه فرمایلي دي؟ یا یې فلاني ته څه ویلي دي. ابوهریره رضی الله عنه هغه ډول ته وا چې د کتاب له مخې یې وایي حدیثونه ورته ویل او ابوالزعیزعه همهغه یاداښت کول. اخر پوښتنه او سوال کول پای ته ورسېدل او ابوهریره خپل کور ته لاړ. یو کال وروسته، مروان ابوهریره خپل ځان ته راوباله او د تېر کال په څېر یې خپل لیکونکي ته وویل: تر پردې شاته کښېنه، زه هماغه تېر سوالونه ترې کوم، ته ځوابونه ورسره مقایسه کړه.

ابوهریره رضی الله عنه راغی. مروان وروسته او وړاندې هغه تېر سوالونه ترې وکړل. ابوهریره رضی الله عنه ځواب ورکاوو او ابوالزعیزعه خپلې لیکنې ته کتل. ویې لیدل چې ابوهریره رضی الله عنه له کمي او زیاتي پرته هماغه کلمات بیانوي. هغه مهال ابوهریره رضی الله عنه د مروان کار ته متوجه شو او ویې ویل: ولې هغه د تېر کال مطالب پوښتې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

مروان وويل:غوښتل مي تاوازمويم. دا وخت ابو الزعيزعه د پردې له شا څخه راووت او مروان ته يې وويل: اې اميره ! په الله قسم، له حديثونو څخه يوه کلمه کمه يا زياته او يا مخکې او وروسته نه وه.

مروان وخندل، د ابوهريره رضی الله عنه څېره پراخه او وځلېده. بيا ابوهريره رضی الله عنه مروان ته وويل: زه څو کاله له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره وم. په هغو کلونو کې مې له هر څه ډېره مينه له دې سره وه چې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه يوه خبره زده کړم او دعمر په همهغو کلونو کې يوه وم او ښه مې بلله چې هر څه رسول لله صلی الله عليه وسلم فرمايي، هغه ياد کړم. هغه صلی الله عليه وسلم هم راته دعا کوله. اې دعبدالمالک پلاره! په الله قسم، ټول هغه څه چې مې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه اورېدلي دي تاسو ته نه وايم. دعلم يوه کڅوړه زما سره ده چې تر اوسه مې نه ده خلاصه کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مديني امير

د مختلفو ښارونو مسلمانان ورو، ورو د ابو هريره رضی الله عنه په فضيلت پوه شول. په ځانګړي ډول د مديني خلک، ځکه هغه د دوی لومړنی معلم شمېرل کېده. له ډېرشو کلونو زيات وخت تېرېده چي ابوهريره رضی الله عنه هغوی ته د حديثونو په زده کړه مشغول وو. په خلکو ګران وو، هر ځای به يې د هغه ستاينه کوله او مرتبه يې لوړه بلله. څرنګه چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم له غوره اصحابو څخه وو نو کله کله به په لمانځه کي د خلکو امام کېده هم.

مروان چي په مدينه منوره کي د معاويه رضی الله عنه حاکم وو هغه ته يې زيات احترام درلود، ځکه د هغه حفظ، تقوا او پرهېزګاري هغه حيران کړی وو. په کومو مسئلو کي چي به ورته مشکل پيدا کېده له هغه به يې فتوا او د نظر څرنګوالی غوښت او د هغه په اجتهاد به يې عمل کاوو. مروان خپل زامن عبدالعزيز او عبدالمالک ابوهريره رضی الله عنه ته وسپارل چي هغوی ته فقه ورزده او د دين له مسئلو يې باخبره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څه چې د ابوهريره رضی الله عنه مقام يې د مروان په وړاندې لوړ کړی وو، دا وو چې هغه په علم کې صادق او په عمل کې مخلص وو چې د الله تعالی له رضا پرته يې بل هدف نه درلود، نو ځکه يې د حق د خبرې په کولو کې جرات درلود او د هيڅ ملامتې څخه نه ډارېده، ځنګه چې خپله مروان ته يې په نيکۍ امر او له بدۍ نهي کوله، په کراتو يې هغه ته بې له سترګې پټولو نصيحت او د هغه لپاره وعظ کاوو.

د مروان غلام ابومريم وايي: يوه ورځ مروان د مدينې د ښار په مېنځ کې ځان ته په کور جوړولو لګيا وو، زه نژدې ورسره کېناستم او د هغه د کار څرنګوالی مې کوت، په دې وخت کې ابوهريره رضی الله عنه هملته تېرېده، دهغوی په ليدلو يې وويل: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې هيلې ولرئ، ژر به مړه شئ. مروان راته وويل: ابوهريره رضی الله عنه څه وايې؟ هغوی ته مې وويل،وايي: کور ټينګ جوړ کړئ، اوږدې ارزوګانې ولرئ ، ژر به مړه شئ.

مروان د دې جملې له اورېدلو غلی شو، ابوهريره رضی الله عنه يو شمېر مهاجرينو ته په خطاب کې وويل: اې قريشو! په ياد راوړئ چې پرون څه واست او نن څه ياست. نن ورځ خلک تاسو ته کار کوي، د فارس او روم د سيمو د غلامانو لرونکې ياست، د سپينو اوړو ډوډۍ او غوښې خورئ، نو کوښښ وکړئ د حيواناتو په څېر يو او بل مه سره خورئ، نن ځانونه واړه وشمېرئ تر څو مو الله تعالی سبا ته لوی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وګرځوی. په الله قسم له تاسو هيڅ څوک نشته چې مقام يې يوه درجه لوړ شي او الله تعالی يې د قيامت په ورځ کښته رانه ولي.

بيا د مروان کورته ننووت او ويې ليدل چې په دېوال باندې تصويرونه ښکل شوي دي، ويې ويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چې ويل يې: "الله تعالی فرمايلي دي: څوک دی ظالم له هغه چا چې جوړ کړي په څېر د هغه څه چې ما پيدا کړي دي، که رښتيا وايي او کولای شي د عالم کوچنۍ ترينه ذره دې جوړه کړي که څه هم د غنم يا جوار دانه وي."

يوه ورځ ابوهريره رضی الله عنه په دارالاماره کې مروان ته ورغی، مروان د دروازې ساتونکي ته وويل: وګوره چې څوک دی؟ ساتونکي وويل: ابوهريره رضی الله عنه دی. مروان د داخلېدلو اجازه ورکړه، بيا يې وويل: "د رسول الله صلی الله عليه وسلم له احاديثو راته يو حديث روايت کړه." ابوهريره رضی الله عنه وويل: ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چې ويې ويل: "داسې ورځ به راشي چې ډېر اميران به داسې هيله لري چې کاشکې له اسمان څخه ځمکې ته رالوېدلي وای خو چې د امارت شغل يې په غاړه نه وای.

دې موضوع د ابوهريره رضی الله عنه مقام د هغه له علم او فقې سره د مروان په وړاندې لوړ کړ. له دې امله په ۴۵ هجری

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال کي کله چي معاويه رضی الله عنه ، مروان د همدې کال د حج مسؤل وټاکه هغه ته يې وويل چي په مدينه کي خپل ځای ناستی حضرت ابوهريره رضی الله عنه وټاکي.

مروان د جمعې په ورځ منبر ته پورته شو او د مدينې د خلکو تر غوږ يې ورسوله چي هغه حضرت ابوهريره رضی الله عنه په مدينه کي خپل ځای ناستی پرې ايښی دی. خلک د دې خبري له اورېدلو خوشحاله شول، ځکه د مدينې خلکو حضرت ابوهريره رضی الله عنه ډېر خوښاوه، نېک اخلاق او ښکلې سيرت يې د ټولو خلکو خوښ وو.

ابوهريره رضی الله عنه د امارت دنده په غوره ډول سر ته رسوله، په لمانځه کي د خلکو امام وو. د جمعو په ورځو به يې هغوی ته خطبه ويله. د عدالت سياست يې غوره کړ، د هغوی په جګړو کي به يې قضاوت او اختلافات به يې ورحل کول، د هغوی په منځ کي يې د يوه عادي کس په څېر ژوند کاوو.

امارت د هغه په اخلاقو او رفتار کي بدلون رانه ووست. تواضع، خاکساري، فاسدو او دنيوی مقامونو ته نه توجه يې ددې باعث شوه چي ټول يې په نېکي ياد کړي، هغه د پاک وجود او ښکلو اخلاقو څښتن وو. ښکلو لوبو او د دنيا د غولوونکو ښکارونو تحقير او د الله تعالی د نعمتونو شکر د هغه د لويي او سترتوب حکايت کاوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ه ورځ يې په نبوی مسجد کې د لمانځه له دربدلو وروسته خلکو ته په خطاب کې په لوړ غږ وويل: د الله تعالی شکر دی چې دين يې ټينګ او محکم کړ او ابوهريره يې وروسته له دې چې د غزوان لور ته يې د نس د مړولو او د سورلۍ د درلودلو لپاره کار کاوو، د خلکو امام وګرځاوو. اې مسلمانانو، په الله قسم! ما د هغوی خدمت يوازې د يوې ټوټې ډوډۍ او ددې لپاره چې په تياره شپو کې ما په اوښ سپور کړي، په غاړه واخيست، بيا الله تعالی هماغه ښځه زما مېرمن کړه.

کله به په خره سپرېده چې ځل يې درلود او د خرما د تارونو يو نری پړی يې په غاړه وو، ابوهريره رضی الله عنه د هغه په وسيله کارونه سرته رسول، کله چې به خلکو سپور يا پياده په داسي حال کي چي د خاشو پنډه به يې په اوږه وه وليد، ويل به يې: امير دی لار ورکړئ.

ثعلبه بن ابی مالک القُرظی وايي: ابوهريره مې په هغه مهال چې د مروان ځای ناستی وو په بازار کې په داسي حال کي وليد چې د سون د لرګيو کوده يې په شا وه کله چې يې زه وليدم ويې ويل: ابن ابی مالک د امير لپاره لار خلاصه کړه. ومي ويل: همدومره بس ده؟ بيا يې وويل: د امير لپاره لار خلاصه کړه.

يوه ورځ د ابوهريره رضی الله عنه يوه دوست ابو رافع، ابوهريره رضی الله عنه شام ته دعوت کړ، کله چې ډوډۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

کېښودل شوه ويې ويل: ابو رافع هغه هډوکي چې غوښه لري د امير لپاره پرېږده.

ابو رافع فکر وکړ چې په ډوډۍ کې يې غوښه وجود لري، خو کله چې يې وليدل، خواړه يې په غوړيو کې ميده شوي ډوډۍ ده په داسي حال کي چي خندل يې وويل: ابو هريره ته يو خوښ طبيعته سړی يې.

يوه ورځ د جماعت نه د راوتلو وروسته يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: ولي يې ستا کنيه ابو هريره ايښې ده؟ ابو هريره ورته وکتل او ويې ويل: له ما ځخه نه ډارېږې؟ ويې ويل: هو له تا نه ډارېږم. ابو هريره وويل: ما دخپل کور پسونه پوول، يوه وړه او صحرايي پشي مي درلوده چي د شپې مي د وني لاندي پرېښوده او چي ورځ به شوه، هغه به مي له ځان سره صحرا ته بيوه او ساتېري به مي ورسره کوله، نو ځکه يې زما کنيه ابو هريره کېښوده.

کوچنيان به هم د ابو هريره له نيکي رويې، عاجزي او خوښو ځخه برخمن کېدل، وايي: هلکانو به د شپې د کلاغ لوبه کوله، بې له دې چي هغوی متوجه شي، ابو هريره به په ارامي سره هغوی ته نژدې کېده او ناڅاپه به يې ځان د هغوی لوبي ته ننيوست، خپلي پښې به يې کښولي (غوښتل يې ماشومان وخندوي) هلکان به وېرېدل او تېښته به يې کوله.

مروان دوه ځلي ابو هريره رضی الله عنه په مدينه کې خپل ځای ناستی وټاکه او په دې وسيله يې هغه نازاوو، ځان ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې نژدې کاووا و د هغه د علم او کمال له امله يې ورته تحفه ورکوله.

معاويه رضی الله عنه هم د ابوهريره مقام لوړ ساته او له دمشق نه به يې ورته تحفې استولې. له دې سره سره ابوهريره رضی الله عنه نشو ای کولای چې له اسلام سره د مروان په کوچني مخالفت غلی پاته شي، ځکه هغه يو صادق عالم وو، چې د الله د رضا او په اخرت کې د سرلوړي فکر يې کاوو. هغه مروان د ځينو کارونو له امله سپکاوو چې په هوښ راشي. کله به خبره دې ته ورسېده چې مروان به قهرجن شو، بيا به هم ابوهريره رضی الله عنه د حق د د فاع پرته بل څه نه ويل.

يوه روځ ابو هريره رضی الله عنه په دار الاماره کې مروان ته ورغی او ورته ويې ويل: تا د ربا (سود) بيعه حلاله کړې ده؟ مروان وويل: څه ډول؟ ابوهريره وويل: تا د محاکک [1] معامله (هغه چې روا نه ده) حلاله کړې ده، په داسي حال کې چې رسول الله صلی الله عليه وسلم د خوړو خرڅول مخکې له دې چې هغه په پوره ډول په لاس کې نه وي راوړل شوي منع کړي دي.

اخر معاويه، مروان له امارت څخه ليري کړ او يو بل څوک يې د هغه په ځای غوره کړ، سره له دې د هغه مقام او لوړتيا د خلکو په وړاندې کمه نشوه، څرنګه چې ډېری خلکو په خاص

[1] - د محصولاتو خرڅول او اخيستل مخکې له دې چې په لاس راشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډول بنی امیه وو ورته ډېر احترام درلود، ځکه د هغوی لاربنوونکی وو.

د مروان په وړاندي د حضرت ابوهريره رضی الله عنه دريځ په دواړو حالاتو يعني د امارت او له هغه وروسته کي په نيکي امر او له بدي راګرځول وو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهېزګار عابد

د دې ستر صحابي لويه ارزو د علم طلب او د هغه نشر وو. په دې سربېره يې بله ځانګړتيا هم رلوده چي اهميت يې د علم له طلب څخه کم نه وو هغه هم تقوا او له الله تعالی څخه وېره وه، په دې ډول چي د الله تعالی د ذات وړ وه.

د الله تعالی د اطاعت په لار کي کوښښ، هغه ته نژدې کېدل، په نيکو کارونو عادي کېدل او نيکه رويه د دې ستر صحابي ځانګړتياوي وې. د اځانګړتياوي څه حيرانوونکې نه وې ځکه چي ټولو اصحابو له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه زده کړې وې، يعني علم او عمل دواړه يې له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خپل کړي وو. خبره داده چي صادق عالم په خپل علم عمل وکړي، هغه په ځان عملي کړي تر څو د نورو لپاره نمونه واوسي. ابوهريره رضی الله عنه زيات عبادت کاوو، د تهجد لمونځ به يې ډېر وخت کاوو، اوږدې رکوعګاني او سجدې به يې ادا کولې، ډېر استغفار او تسبيحات به يې ويل. توبه به يې کښله او اوږدې دعاوي به يې کولې. د شپې به يې الهي دربار ته زارۍ او ژړاوي کولې، د دوشنبې او پنج شنبې ورځ به يې روژه نيوله او په هيڅ وجه يې دا روژې نه پرېښودې، شپه يې په دريو برخو وېشلې وه، دريمه برخه ويده کېده، بله دريمه به بيدار وو او عبادت به يې کاوو، دريمه دريمه برخه کي به يې هغه حديثونه چي ياد يې وو راتکرارول او په زړه به يې راوړل. خپله کور والا به يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعبادت لپاره د شپې په هغې برخه کي راويښول په کومه کي چي به يې عبادت کاوو.

ستر تابعي ابو عثمان وايي: اووه ورځي د ابو هريره رضی الله عنه مېلمه وم، هغه، ښځي او خادم يې شپه درې برخي کړي وه او د شپې هره برخه يې د لمانځه په کولو تېروله يعني لو مړی به يوه لمونځ کاوو، له هغه وروسته چي وخت به يې پوره شو بل به يې راويښاوو.

هغه په ورځ کي زر کرته د ښښنې غوښتنه کوله، ډېره دعا به يې کوله او ويل به يې: ډېر بخيل هغه څوک دی چي په سلام اچولو بخالت کوي او ډېر عاجز هغه څوک دی چي له دعا غوښتلو عاجزوي.

د ذي الحجې په لومړۍ لسيزه کي به ابوهريره رضی الله عنه او عبدالله بن عمر بازارته تلل او تکبيرونه به يې ويل، خلکو به هم په يوه غږ ورسره زمزمه کول. هغه د سهار د دوو رکعتونو په سنت لمانځه کي ډېر کوښښ کاوو او ملګرو ته به يې هم د هغو د کولو توصيه کوله او ويل به يې: د سهار دوه رکعته سنت لمونځ مه پرېږدۍ که څه هم اسونه مو په لغته وهي.

ابوهريره رضی الله عنه په خپل کور کي د لمانځه د کولو څلور ځايه درلودل:

۱- د کور د لويي دروازې تر څنګ (د لمانځه د کولو لپاره کوچنۍ کوټه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲– په کور کي
۳– په کوټه کي يې
۴– د کور له دروازې سره نژدې

کله چي به له کور څخه ووت، په دې ټولو ځايونو کي به يې لمونځ کاوو، قران کريم يې زيات تلاوت کاوو، په ځانګړې ډول په لمانځه کي، د لمانځه په شومره او څنګه والي کي يې کټ مټ د رسول الله صلی الله عليه وسلم پيروي کوله.

ابورافع وايي: ما د ماخستن لمونځ په ابوهريره رضی الله عنه پوري ادا کړ، هغه په لمانځه کي د اذا السماء انشقت سورت ووايه او د تلاوت سجده يې ادا کړه. پوښتنه مي تري وکړه: دا کومه سجده وه؟ ويې ويل: په رسول الله صلی الله عليه وسلم پوري مي لمونځ کاوو، چي د اسجده يې ادا کړه. له هغه وروسته چي زه هم دې ايت ته رسېږم، سجده کوم.

د هري اونۍ په دوشنبه او پنجشنبه يې روژه نيوله، په مياشت کي يې درې ورځي نورې روژې هم نيوې، تر څو يې د حضرت رسول الله صلی الله عليه وسلم وصيت په ځای کړی وي.

ويل يې: خپل ملګري حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ماته په مياشت کي د دريو ورځو روژه نيولو، د سهار د دوه رکعته سنت لمونځ کولو او تر خوب مخکي د وتر لمانځه د اداکولو توصيه کړې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه د مجرد والي دوره ډېره اوږده او په کوزده کولو کي يې ځنډ وکړ، څرنګه چي ډارېده په کبيره ګناه وانه وړي، همېشه به يې په مسجد کي دعا کوله چي الله تعالی يې د کبيره ګناه له کولو وساتي ترڅو يې دين سالم پاته شي. ويل شوي چي هغه به په جومات کي له الله تعالی د زنا، غلا او نورو کبيره ګناهونو څخه پناه غوښته چي تر ې ونشي. هغه ته وويل شول: ايا ډارېږې؟ ويې ويل: زه څه امان لرم په داسي حال کي چي شيطان ژوندی دی، انسان چي د خوږ ژبوالي ترڅنګ د عمل شکر ادا نکړي، حقيقي عابد نه جوړېږي.

ابوهريره رضی الله عنه به هر وخت خلکو ته ويل چي مخکي څوک وو او اوس څوک دی او همېشه له هغه څخه د الهی نعمتونو د شکر اواز اورېدل کېده او دا کلمې يې زياتي تکرارولې: "الحمد لله الذی هدیٰ ابا هريرة للاسلام، الحمد لله الذی من علی ابی هريرة بمحمد عليه الصلوة والسلام"

د عبادت او تقوا غوره ثمره، خوښ شوي او نيک اخلاق لاس ته راوړل دي، چي الله تعالی دا داوړه په ابوهريره رضی الله عنه لورولي وو، تر نورو زيات کورنۍ، خپلوان، همسايه ګان او ملګري د ښه چلند وړ دي، ابوهريره رضی الله عنه له دې ټولو سره، سره له خپلي مور سره ډېره نيکي کوله او څرنګه چي يې هغه له يمن څخه مدينې ته راوستلې وه، د

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغې په شرک يې ډېر فکر وکړ، اخر مسلمانه شوه. بیا یې ځان د هغې خدمت ته وقف کړ، مور يې تر څو چې ژوندۍ وه ورباندي ګران وو او ورڅخه راضي وه.

ابوهریره رضی الله عنه له خپلو اولادونو سره نیکه رویه کوله او ښه يې تربیه کړل. له خپلو غلامانو سره يې نېکي او ښه ګزاره کوله او هغوی ته يې پوه او علم ورښود. له ورونړو او ګاونډیانو سره يې هم نېکه رویه کوله او احترام يې ورته درلود، له هغوی سره په ورین تندي مخامخ کېده او په خوږو جملو ورسره غږېده.

په لنډ ډول ټول خلک يې خوښول او له هغوی سره يې مهرباني کوله، د ټولو خیر غوښتونکی وو، خپل بدن يې د خلکو د تعلیم او تعلم په خدمت کي کړی وو، هغوی ته يې په نیکي امر او له بدي يې راګرځول. د خلکو په وړاندي متواضع وو او په خپلو ښکلو کړنو يې هغوی خوشحاله ساتل.

دا ستر عالم په علم، شهرت او مقام باندي مغرور نه وو. ابن عباس ته چي له هغه نه ډېر وړوکی وو، ويل يې: ته له مانه غوره او عالم يې. ابوهریره رضی الله عنه ښښونکی او مهربان وو.

طغاوی وایي: په مدینه کي مي له حضرت ابوهریره رضی الله عنه سره واړول، د رسول الله صلی الله علیه وسلم هیڅ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحابي مي ونه لید چي د هغه په اندازه د مېلمه خدمت وکړي.

حمید بن مالک بن خیثم وایي: له ابوهریره رضی الله عنه سره مي د هغه په ځای چي په عقیق کي وو، ناست وم، د مدینې خلک چي په حیواناتو سپاره وو هغه ته راغلل. هغه ماته وویل: زما مور ته ورشه، زما سلام پرې وایه او ورته ووایه چي ماته مېلمانه راغلي دي او ډوډۍ راته راولېږه. موریې درې پاستي د وربشو ډوډوۍ له یو څه غوړیو او مالګي سره په یوه کاسه کي راواچول او ماته یې راکړل. هغه مي په سر کېښود ل هغوی ته مي راوړل، کله چي مو د غذا دسترخوان وغوړاوو، ابوهریره رضی الله عنه تکبیر ووایه او ویې ویل: د الله تعالی شکر دی چي موږ یې په ډوډۍ وروسته له دې ماړه کړو چي له خرما او اوبو پرته مو بل څه نه درلودل.

حمید وایي: کله چي مېلمانه لاړل، ماته یې وویل: اې وراره! له خپلو پسونو سره ښه چلېږه. د پوزي اوبه یې ورپاکي کړه او په شپه کي یې سم ځای ویده کړه. په یوه ګوښه ځای کي لمونځ وکړه، ځکه پسونه د جنت له حیواناتو څخه دي. په الله قسم په خلکو به داسي وخت راشي چي د پسونو څښتن ته به خپله رمه د مروان له کور نه غوره وي.

د مروان کاتب، ابو الزعیزعه وایي: مروان سل دیناره ابوهریره رضی الله عنه ته ورولېږل، څه وخت وروسته یې یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

کس وروا استاوو او ويي ويل: ما سهوه کړې وه، هغه څه چي مي تاته در استولي وو، ستا برخه نه وه، هغه بېرته را ولېږه.

ابو هريره رضی الله عنه وويل: د هغو پيسو يوه برخه راسره پاته ده، هر وخت چي زما برخه راورسېږي ده همدا ورڅخه کمي کړئ.

ابوالزعيزعه وايي: مروان غوښتل چي پوه شي، هغه پيسي ابوهريره رضی الله عنه نفقه کړې او که يې له ځان سره ساتلې دي؟

ابوهريره رضی الله عنه خپل مال د غلامانو د ازادولو او يتيمانو د پاللو لپاره صرف کاوو.

وايي يوه ورځ يې په خپله مېنځه چي ورڅخه نا راحته شوې وه متروکه پورته کړه څو يې تنبه کړي، بيا يې وويل: که د قيامت په ورځ قصاص نه واى، ته مي وهلې، خو اوس دي خرڅوم، چي زما مهم او عاجل ضرورتونه پرې پوره شي، ځه لاړه شه او د الله تعالى د رضا لپاره ازاده يې.

ابوهريره رضی الله عنه خوش طبيعته وو او د ښکلو ټوکو کول يې خوښول. د مثال په ډول: يوه ورځ يو ځوان ورته راغی او ويې ويل: اې ابوهريره رضی الله عنه روژه مي نيولې وه، ناڅاپه مي پلار په داسي حال کي راغی چي يو څه ډوډۍ او غوښه ورسره وه، بې پامه مي يوه اندازه وخوړه.

ابوهريره رضی الله عنه وويل: دا هغه خواړه وو چي الله تعالى تاته ښښلې وه. ويې ويل: بيا کور والاوو ته ورغلم،

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوی راته شیدي راوړي، په ناپامي کي مي وڅښلې.
ابوهريره رضی الله عنه وويل: تاته کوم مشکل نشته. ځوان
وويل: بيا ويده شوم، کله چي راويښ شوم او به مي وڅښلې.
ابوهريره وويل: ورار ه ! ته تر اوسه په روژه نيولو نه يې عادت
شوی.

کله چي ابوهريره رضی الله عنه شتمن شو، پښمي او
ورېښمي جامي به يې کولې، سره له دې هم دنيا نشوای
کولای چي هغه وغولوي او هغه همداسي له دنيا سره بې
ميني او له اخرت سره يې زړه تړلی وو.

د پيغمبر عليه سلام او خلفای راشدينو د ژوند لاريې
غوره کړې وه او د رسول الله صلی الله عليه وسلم هدايات يې
د خپل ژوند قانون او د کار کړنلاره ګرځولې وه. همېشه يې
درسول الله صلی الله عليه وسلم دې وصيت ته پام کاوو چي
ويلي يې وو: " اې ابوهريره ! پرهېزګار اوسه چي تر ټولو
خلکو عابد شې، قناعت ولره چي تر ټولو خلکو شکر
کوونکی شې، څه چي ځان ته نه خوښوې نورو ته يې هم مه
خوښوه چي مؤمن شې، له همسايه سره دي نيک چلند کوه
چي واقعي مؤمن شې، کم خانده، ځکه خندا زړه مړ کوي." نو
ځکه هغه دنيا ته پام نه کاوو او ټوله توجه يې اخرت ته وه.

هغه د دنيا خوندونه او ښکلاوي ناڅيزه بللې او ويل به يې
چي ژر به رانه قبر کي پوښتنه وشي، د پروردګار لور ته به لاړ
شم او زما د اعمالو محاسبه به وشي. هغه ځان او نورو ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ کي دوه ځلي د قبر عذاب ورپه یاداوو. د سهار په مهال به یې ژړل چي شپه لاړه او ورځ راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو او په شپه کي به یې ویل ورځ لاړه شپه راغله او د فرعون آل په عذاب اخته شو.

هر چا چي به داغږ اورېده د دوږخ له اوره به یې له الله تعالی نه پناه غوښته، هر وخت چي به یې جنازه لیده ویل به یې: تاسو ماښام ځئ او موږ به سهار در شو. یا تاسو سهار ځئ او موږ به شپه کي درشو.

هغه همېشه د اخرت د حساب او کتاب په فکر کي وو او د الله تعالی له عذاب څخه ډارېده، دنیا ته یې کومه توجه نه وه او خلکو ته یې ویل: هیڅ فاسق دي په دې نه غولېږي چي الله تعالی ورته نعمت ورکړی دی.

كُلَّمَا خَبَتْ زِدْنَاهُمْ سَعِيراً

ژباړه: کله چي په مړ کېدو شي (اور) نو موږ به یې زیاتوو، په هغوی باندي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهريره رضی الله عنه د ژوند وروستۍ ورځ

ددې ستر صحابي عمر ډېر، د پوخوالي له مرحلې څخه تېر او زړښت ته رسېدلی وو. هغه د پيغمبر عليه سلام له وفات وروسته د خپل عمر پنځمه لسيزه تېرو له او عمر يې د رسول الله صلی الله عليه وسلم له وفات وروسته اوږد شوی وو. هغه د زياتو او سترو اصحابو د جنازو په مراسمو کې ونډه درلوده چې وروستنۍ يې د ام لمؤمنين حضرت عائشې رضی الله عنها وه چې په ۵۸ هجري کال يې له دې نړۍ سره مخه ښه وکړه، ابوهريره رضی الله عنه يې د جنازې په مراسمو کې برخه واخيسته او هغه يې تر وروستۍ منزل پورې بدرگه کړه، له هغه وروسته ابوهريره رضی الله عنه ناروغ شو، احساس يې کړه چې مرگ يې رانژدې شوی دی، غوره يې بلله چې اجل يې ژر راورسيږي او دعا يې کوله چې الله تعالی يې له ۶۰ هجري کال وړاندې په خپل لورې وبولي. ورو ورو يې حال خرابېده، ټول بدن يې سست او کمزوری شو، باور يې وکړ چې دا ناروغي د مرگ ناروغي ده او ژر به دنيا پرېږدي.

په مدينه منوره کې هم د اخبره خپره شوه چې د هغه وخت د اسلام ستر پوه او حافظ صحابي ناروغ شوی او د مرگ د

(c) ketabton.com: The Digital Library

شرف په حال کي دی. خلک يې له هر لوري پوښتني ته راتلل، د هغــه لپــاره يــې د جوړتيــا ، ســلامتي او اوږده عمــر هيلــه څرګندوله، څو وکولای شي له هغه څخه نوی علوم زده کړي، ځکه ابو هريره رضی الله عنه داسي علم درلود چي هيڅ کله يې سرچينه نه وچېده.

په دې وختونو کي يې شاګرد ابوسلمه بن عبد الرحمن بن عوف پوښتني ته راغی، چي ويې ليدل د استاد حال يې ښه نه او درد يــې سـخت دی، نارامــه شــو ، اوښـکي يــې لــه ســترګو رواني شوې، هغه يې په غېږ کي ونيو او ويې ويل: يا الله! ابوهريره رضی الله عنه ته شفا ورکړې. خو ابوهريره رضی الله عنه وويل: الله ! ما مړ کړې، ابوسلمه ته يې وکتل او ورو يې ورته وويل: "که مړ کېږې مړ شه، په الله قسم داسي وخت به راشي چي سړی به د ورور د قبر تر څنګ تېرېږي او هيله به کوي چي کاشکي دی د دې قبر څښتن وای."

يوه ډله خلک يې ليدلو تـه راغلل، ابوهريره رضی الله عنه يې څېرو ته وکتل، اوښکي يې په سترګو کي راټولي شوې او په ژړلو يې شروع وکړه، هغوی د ابوهريره رضی الله عنه له ژړلو متاثر شول او يوه له هغوی څخه له ابوهريره رضی الله عنه څخه وپوښتل: ابوهريره! ولي ژاړې؟ ويې ويل: د سفر پــه اوږدوالــي او کمــې توښــې بانــدي ژاړم، ځکــه د داســي غونډۍ په مخ يم چي د ګړنګ څنډه يې يا د جنت مخ ده يا د دوزخ او زه نه پوهېږم چي ما به کوم لوري ته وغورځوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاضرینو د هغه د خبرو له اورېدلو چي زړه يې د الله له ويري څخه ډک، نېکو کاره، صالح او داسي کس وو چي شیطان نه وي تېر ايستلی، حيران شول او د هغه له خبرو يې د عبرت درس واخيست.

اخر ابو هريره رضی الله عنه خپل زامن المحرر، محرز، عبدالرحن او بلال، همدارنګه غلامان او سعيد بن مسيب، مهم او لوی شاګردان يې راوغوښتل او هغوی ته يې داسي وصيت وکړ: کله چي مړ شم، ساندي مه راپوري کوئ، ځکه په رسول الله صلی الله عليه وسلم باندي چا ساندي ونه کړې، له شا مي اور ځای ته حرکت مه کوئ، په تلوار مي د هديرې په لور يوسئ، ځکه ما له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه واورېدل چي ويې ويل: کله چي د صالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي، وايي: ما ژر يوسئ، ماژر يوسئ. خو متاسفانه کله چي د ناصالح سړي جنازه په تابوت کي کېښودل شي وايي: په ما دي هلاکت وي! ما چېرته وړئ؟ ما چېرته وړئ؟ له هغه وروسته ابو هريره رضی الله عنه وژړل.

چا ورته وويل: څه شی دي ژړوي؟

ويې ويل: "د سفر ليري والی او د توښې کموالی."

بيا يې زوی ته وصيت وکړ چي، په ذی الحليفه کي يې کور غلامانو ته ورکړي او له هغوی سره نېکي وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ابوهریره رضی الله عنه د ژوند د وروستۍ ورځي سهار راورسېد، مروان بن حکم یې پوښتنې ته راغی او ویې ویل: الله تعالی دې شفا درکړي اې ابوهریره!

ابوهریره رضی الله عنه سترګي خلاصي کړې، پورته لوري ته یې وکتل او ویې ویل: "الله! زه ستا ملاقات خوښوم ته هم زما ملاقات خوښ کړه."

مروان یې له څنګه ولاړ شو او ولاړ. څو شېبې وروسته یې مطمئنه روح له ملکوت اعلی سره پیوست شوه او له دې نړۍ یې مخه ښه وکړه. د همېشني او ارام ژوند د ښه راغلاست په لور یې منډه کړه او تاریخ د **۵۹** هجري کال په حوادیثو کي په زرینو کرښو ولیکل: (په دې کال د وسي، یمني ابوهریره رضی الله عنه، د حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ملګری او تکړه شاګرد، د علم د لاسته راوړلو، د الله د عبادت او نیکو کارونو له کولو وروسته له دې فاني نړۍ سره مخه ښه وکړه. ټولو خلکو باندي وژړل او د هغه له جدایي څخه سخت غمګین شول).

د ابوهریره رضی الله عنه د وفات خبره ډېره ژر په مدینه او شا وخوا کي خپره شوه، خلکو خپل کارونه پرېښودل او د ابوهریره رضی الله عنه کورته چي په ذی الحلیفه کي وو، په منډه لاړل، د هغه تابوت یې په ګرمي او سوځوونکي لمر کي په اوږو کړ او د نبوي مسجد په لوري یې د جنازې د مراسمو لپاره یووړ، خلکو د هغه د تابوت په وړاندي ارام حرکت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوو. د ماسپښین د لمانځه وروسته یې نبوي مسجد ته یووړ. د جنازې د مراسمو په مخ کې د رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب او تابعین ناست وو، دوو صحابه وو عبدالله بن عمر او ابوسعید خدري چې له یو بل سره په څنګ روان وو، په کراتو ویل: د الله تعالی رحمت دې په ابوهریره رضی الله عنه وي.

خلکو د مازدیګر لمونځ ادا کړ، د حضرت ابوهریره رضی الله عنه تابوت یې څنګ ته راووړ، د مدینې امیر ولید بن عقبه امام شو او خلک وریوري تر شا ودرېدل. خلک دومره زیات ول چې د جومات په انګړ کې نه ځایېدل، د جنازې لمونځ وشو، له لمانځه وروسته لومړی د حضرت عثمان رضی الله عنه زامنو دهغه تابوت د خلکو په ګڼه ګوڼه کې په اوږو کړ او د بقیع د هدیرې په لور روان شول، دا نوی مېلمه د مدینې په ستره هدیره کې چې د الله تعالی یو شمېر نېکو او نژدې بنده ګانو ته یې ځای ورکړی وو، خاورو ته وسپارل شو، خلکو په غم او ډېره ژړا له هغه سره خدای پاماني وکړه.

د بقیع پاکو روحونو د دې پاکې روح هرکلی وکړ او د هغه له حضور نه خوشحاله شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حضرت ابوهريره رضی الله عنه ياد ژوندی پاتي شو

حضرت ابوهريره رضی الله عنه له سترو کارونو نه ډک عمر تېر او اسلام له هغه څخه ستر انسان جوړ کړی وو. په خپل وخت او وروسته له هغه يې، دنيا د خپل وجود له فيض نه فايده منه کړه او دی لاړ. هغه تر دې وړاندي له چوپان پرته بل څه نه وو او چا ورته پام نه کاوو.

رينښتيا چي اسلام د خلکو او اسلامي امت لپاره څومره ستر کارونه کړي دي؟ که اسلام نه وای، خلک مړه کېدل، ضايع کېدل او تاريخ هېرول، خو د اسلام په سيوري کي هغوی همېشني شول او نومونه يې د تل لپاره پاتي شول.

ابوهريره رضی الله عنه د اسلام له نابغه ګانو او لويانو څخه وو، چي له سره يې هدف مشخص کړی وو، هغه ته د رسېدلو په لار کي يې له هيڅ تکليف څخه مخ وانه ړاوو او د هغه د لاس ته راوړلو لپاره يې سخت مشکلات وزغمل، اخر خپل هدف ته ورسېد.

هغه د رسول الله صلی الله عليه وسلم دژوند په دوران کي هر وخت هڅه کوله چي د رسول الله صلی الله عليه وسلم پوه شاګرد او د الله د دين پوه او فقيد عالم واوسي. نوځکه يې هره شېبه له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه علم زده کاوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او یاداوو یې. د دې مهم کار د لاس ته راولو لپاره یې لوږې، خوارۍ او ډېرې تنګلاسۍ وزغملې او ویې شو ای کولای له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه زیات او بابرکته علم زده کړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم له رحلت وروسته همېشه په دې فکر کې وو، چې هغه علم چې یې زده کړی دی نورو ته ورسوي او عمر یې په دې لار یعني د امت په خیر خواهي او د اسلامي احکامو په بیان کې مصرف کړ. هغه هڅه کوله چې هغه علم چې یې زده کړی دی عمل هم ورباندې وکړي.

د رسول الله صلی الله علیه وسلم سیرت د خپل ژوند قانون وګرځوي، نو ځکه د علم په نشر او تبلیغ بوخت شو او د دې هدف لپاره یې هر تور او سپکه زغمله. څو ځلې تر ازمایښت لاندې ونیول شو او کامیاب ترې ووت. د علم په طلب او نشر کې یې نه یوازې د کامیابي لوی عامل هڅه او هاند وو بلکې اخلاص، صداقت او د الله تعالی د رضا حصول هم وو. باید ووایو چې هغه علم د الله تعالی د رضا په خاطر نشر کړ او په اخرت کې یې سر لوړي همېشه په نظر کې وه. نېکمرغه ژوند یې وکړ او نېکمرغه ومړ. او که دا خبره چې وایي: (کلام الخلق اقلام الحق) یعني د خلکو وینا الهي تقدیر دی، سمه ده، ابوهريره په دې زمینه کې ستره ګټه او لویه کامیابي په لاس راوړې ده، ځکه د هغه د ژوند په مهال او له هغه وروسته یې د امت غوره خلک یعني علماء، فقهاء، محدثین او خدای

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالونکي په نېک نوم يادوي او نن ورځ يې هم هر ځای د خير يادونه کېږي.

سرور کائنات صلی الله عليه وسلم، ابوهريره رضی الله عنه ته وويل: "ګمان مي کاوه چي هيڅوک دد ې سوال د پوښتني لپاره له ابوهريره رضی الله عنه پرته مستحق نه دی. ځکه د حديثونو د زده کولو په اړه مي ستا سخت حرص ليدلی دی."

د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم ملګری طلحه بن عبدالله رضی الله عنه فرمايي: په دي کي شک نه لرم چي ابوهريره رضی الله عنه دي له رسول الله صلی الله عليه وسلم څخه خبري اورېدلي وي او موږ دي نه وي اورېدلې.

ستر صحابي حضرت ابن عمر فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له ما څخه غوره دی، ځکه حديثونه چي بيانوي پرې علم لري. همدارنګه ابوهريره رضی الله عنه ته يې په خطاب کي وويل: ته تر موږ ټولو له رسول الله صلی الله عليه وسلم سره ډېر وخت وې او تر موږ ټولو دي د هغه صلی الله عليه وسلم حديثونه غوره ياد کړي دي.

ستر عالم ابو عبدالله الشافعي فرمايي: ابوهريره رضی الله عنه له هغو ټولو خلکو چي د هغه په وخت کي يې حديثونه روايت کول د قوي حافظې درلودونکی وو.

اميرالمؤمنين امام بخاری فرمايي: له اته سوه زياتو عالمانو له ابوهريره رضی الله عنه څخه په نقل، احاديث

(c) ketabton.com: The Digital Library

روایت کول، هغه په خپل وخت کې له ټولو هغو کسانو چې حدیثونه یې روایت کول د قوي یاد څخه برخمن وو.

امام ذهبي وايي: ابوهریره رضی الله عنه د هغه څه په یاد کې چې له رسول صلی الله علیه وسلم څخه یې اورېدلي یا لیدلي وي د هغه مبارک عین کلمات را نقل کړي دي او د غوره شخصیت لرونکی دی.

امام ابن کثیر فرمایي: ابوهریره رضی الله عنه د قوي حافظې، خاص عبادت، صداقت او لویي څښتن وو. هغه د رسول الله صلی الله علیه وسلم د حدیثونو معروف راوي او له حافظینو اصحابو څخه وو.

د بخاري شارح شیخ الاسلام ابن حجر وايي: ابوهریره رضی الله عنه له ټولو هغو خلکو نه چې د هغه په وخت کې یې حدیثونه روایت کول، حافظه یې قوي وه او د اصحابو له جملې نه یوه هم د ده په اندازه احادیث نه دي روایت کړي، دا افتخار دده لپاره بس دی چې نوم یې لس ګونه زره ځله په اسلامي دېوانونو کې راغلی دی او له څوارلس پېړیو وروسته بیا هم د زرګونو علماوو او شاګردانو په ژبه د هغه نوم جاري دی.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library